

Министарство привреде

ИЗВЕШТАЈ
О МАЛИМ И СРЕДЊИМ ПРЕДУЗЕЋИМА
И ПРЕДУЗЕТНИШТВУ

2020.

Београд, фебруар 2022. године

Аутори:
др Мирољуб НИКОЛИЋ, др Милорад ФИЛИПОВИЋ

Израда база података:
Аутори, на основу података Републичког завода за статистику

Израду овог извештаја подржало је немачко Савезно министарство за привредну сарадњу и развој (BMZ) кроз Немачко-српску иницијативу за одрживи раст и запошљавање

Београд, фебруар 2022. године

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	7
РЕЗИМЕ	12
I МАКРОЕКОНОМСКИ АМБИЈЕНТ	16
II РАЗВИЈЕНОСТ СЕКТОРА МСПП-а У СРБИЈИ У 2020.	19
2.1. Основне карактеристике сектора МСПП-а у Србији у 2020.....	19
2.2. Структура сектора МСПП-а према броју, величини и облику организовања.....	21
2.2.1. <i>Задрује</i>	22
2.2.2. <i>Предузећа без запослених радника</i>	23
2.3. Запосленост	26
2.4. Додата вредност	28
2.5. Ефекти пословања	32
2.6. Инвестиције	37
2.8. Спољнотрговинско пословање.....	38
2.9. Секторска структура.....	41
2.10. Регионална заступљеност	45
III КОНКУРЕНТНОСТ СЕКТОРА МСПП-а	51
3.1. Трошковна конкурентност.....	51
3.2. Индустијска конкурентност	53
3.3. Извозна конкурентност	56
IV ПРЕДУЗЕТНИЧКА ДЕМОГРАФИЈА – START-UP 2020.	62
4.1. Пословна демографија.....	62
4.2. Секторска анализа пословне демографије.....	65
4.3. Регионална анализа пословне демографије.....	67
V РАЗВИЈЕНОСТ СЕКТОРА МСПП-а СРБИЈЕ И ЕУ	68
5.1. Упоредна анализа развоја сектора МСП-а у Србији и земљама ЕУ из окружења.....	68
5.2. Дигитализација МСП-а у Србији и земљама ЕУ из окружења.....	71
5.3. Развијеност МСП-а у дигиталном сектору.....	75
5.4. Иновативне перформансе МСП-а у Србији и земљама у окружењу	80
АНЕКС	83

Уводне напомене

Извештај о малим и средњим предузећима и предузетништву за 2020. годину (*Извештај*) представља континуитет у припреми годишњег аналитичког приказа стања и развијености сектора МСПП који се већ дужи низ година израђује у оквиру Министарства привреде. Мотив за израду овог документа првенствено је утврђивање степена развијености и пословног амбијента у којем функционишу МСПП, на основу чега се сагледавају могућности за унапређење мера за динамичнији раст и развој сектора МСПП, како на националном, тако и на секторском, регионалном и локалном нивоу. *Извештај* доноси аналитички преглед и оцену резултата мера које су предузете у циљу унапређивања пословања сектора МСПП-а, као и достигнућа у развоју сектора у склопу укупних економских резултата привреде Србије.

Посебну карактеристику овог *Извештаја* представља чињеница да се односи на период прве године пандемије вируса ковид-19 (Covid-19), која је у значајној мери изменила начин функционисања комплетне светске привреде и умањила њене могућности за развој. То је свакако имало знатне последице и за привреду Србије, а посебно за сектор МСПП-а који се и пре пандемијске кризе суочавао са тешкоћама у свом функционисању. Упркос чињеници да сектор МСПП-а Србије све више заузима оно место и значај у националној економији какве има и у развијеним земљама ЕУ, ипак се његово функционисање код нас одвија у далеко тежим и сложенијим околностима, јер се овај сектор суочава са проблемима који су одавно превазиђени у развијеним земљама, док у нашим условима ти проблеми отежавају и успоравају развој малих и средњих предузећа.

Пандемија изазвана вирусом ковид-19, чији је утицај отпочео крајем првог квартала 2020, драстично је преокренула дотадашње развојне токове и зауставила повољни циклус из последњег квартала 2019, када је остварена изузетно високо стапа привредног раста. Пандемија је имала велики утицај на пословање сектора МСПП-а у 2020. години, јер је довела до наглог успоравања или је чак у појединим областима осујетила успехе које је сектор МСПП-а остварио током протекле деценије. Прекиди у производњи и снабдевању услед блокаде економских токова, све већа кашњења у плаћању и пословање са губитком били су кључни изазови са којима су се суочила многа МСПП у 2020. години. Многе делатности, посебно у сектору услуга са великим учешћем МСПП-а, забележиле су велики пад продаје као последице различитих ограничења и других мера које су уведене у борби против ширења пандемије ковида-19, мада је било и сектора који су забележили пораст пословне активности. Као одговор на промењене услове пословања, многа МСПП су више користила дигиталне алате да би наставила са радом и прешла на (или повећала) онлајн пословање и продају. Такође, бројне мере подршке становништву и сектору МСПП-а које је спровела Влада Републике Србије током пандемије у великој мери су ограничиле штетни утицај који је пад економске активности имао на број, запошљавање и ликвидност пословања МСПП-а у Србији.

Концепт *Извештаја*

Извештај указује на вишедимензионалност структурних проблема сектора малих и средњих предузећа и предузетништва у Србији. Примаран задатак је промена секторске структуре прерађивачке индустрије у правцу јачања дигиталних и креативних индустрија, делатности са вишом технолошком и новоствореном вредношћу, извозно усмерених делатности и сектора производње разменљивих добара. Нагласак у подршци је на иновативности и дигитализацији производње у циљу достизања конкурентске предности на регионалном и глобалном тржишту. Усклађивање понуде и тражње на тржишту рада незаобилазан је предуслов за јачање националне и регионалне конкурентности. Такође, унапређење могућности финансирања и целокупног пословног окружења у складу са потребама предузетника остаје један од приоритетних задатака Министарства привреде.

Извештај се састоји од више међусобно повезаних целина. У *првом делу* дат је кратак приказ кретања најважнијих макроекономских агрегата на националном нивоу, у *другом делу* анализирани су најважније економске области сектора МСПП-а укључујући секторску и регионалну структуру, *трећи део* садржи анализу кључних аспеката конкурентности сектора МСПП-а, у *четвртом делу* разматрана је предузетничка демографија, док је у *петом делу* фокус на кључним компаративним показатељима нивоа развијености МСП и предузетништва у односу на ЕУ и државе региона. *Анекс* представља статистичко-документациону основу – подлогу за детаљнија истраживања кључних сегмената развијености сектора МСПП.

Методологија и статистички обухват привредних субјеката

Сектор МСПП-а обухвата микро, мала и средња предузећа (МСП) и предузетнике. Класификација правних лица **према величини** у оквиру **сектора МСП-а** извршена је према броју запослених на: микро предузећа – где је број запослених до 9 особа, мала предузећа – број запослених 10–49 и средња предузећа – број запослених 50–249 особа. **Предузетници (радње)**, као физичка лица која самостално обављају делатност, сврстани су у микро предузећа.

Показатељи запослености, промета, БДВ, профита и продуктивности, који су коришћени у анализи нивоа развијености сектора МСПП-а, утврђени су на следећи начин:

- **Запосленост** се посматра на основу броја радника (*number of employees*) – просека на основу стања крајем сваког месеца у години. Код предузетника, под бројем радника подразумевају се само радници у ужем смислу, односно лица која су ангажована по уговору о раду (укључујући и неформално запослене раднике), али не и samozапослена лица (нису обухваћени власници, који могу бити радно ангажовани у сопственом предузећу, лица запослена по уговору о делу, на основу ауторских уговора и сл., индивидуални пољопривредни произвођачи и друге категорије самосталног обављања делатности).
- **Промет** (*turnover*), према стандардима Евростата (Eurostat), обухвата фактурисану вредност прометоване робе и пружених услуга трећим лицима (изузев пореза на додату вредност, као и пореза и такси који нису у директној вези са производним процесом) посматрано у одређеном временском периоду. Промет се може посматрати као показатељ активности и тржишног раста, а имајући у виду да показује предвиђене приливе новца на основу пружених услуга и продате робе, индикатор је будућих инвестиција.
- **БДВ** (*Value added at factor costs*) дефинише се као разлика између вредности коначних производа у базним ценама (вредност произведене робе и услуга насталих као резултат процеса производње) и међуфазне потрошње у куповним ценама (вредност све робе и услуга утрошених у одређеном обрачунском периоду у процесу производње).
- **Профит** представља разлику БДВ и трошкова рада, а стопа профитабилности као однос профита и БДВ.
- **Продуктивност (БДВ по запосленом)** добија се као количник између БДВ и броја запослених радника.

Под **нефинансијским сектором привреде** (*non-financial economy*), за потребе анализе, подразумевају се нефинансијска привредна друштва (предузећа и задруге) и предузетници. Нефинансијски сектор Србије један је од пет институционалних подсистема у саставу домаће привреде и чине га јединице у којима се производњом робе и услуга остварује профит (а које нису укључене у финансијски сектор) и институционалне јединице које обезбеђују добра и услуге за тржиште по економским ценама, тј. покривају више од 50% трошкова производње и не остварују профит. Према NACE Rev. 2, (*Nomenclature statistique des activités économiques*), Статистичка класификација привредних делатности у Европској заједници обухвата 21 сектор привреде, означени алфанумерички од А (пољопривреда, шумарство и рибарство) до U (екстериторијалне организације и тела).

Нефинансијски пословни сектор (*non-financial business economy*) обухвата индустрију, грађевинарство, трговину и услуге (NACE Rev. 2 сектори од В до J, L, М и N), али не и предузећа у пољопривреди,

шумарству и рибарству и углавном нетржишне услужне секторе као што су образовање и здравство, односно сектори: пољопривреда, шумарство и рибарство, државна управа и обавезно социјално осигурање, образовање, здравствена и социјална заштита, уметност, забава и рекреација, финансијске делатности и делатност осигурања, остале услужне делатности, делатност домаћинства као послодавца и делатности екстериторијалних организација и тела.

Дигитални сектор (digital sector) обухвата сва предузећа активна у следећим делатностима (NACE Rev. 2 подсектори: 26, 61, 62 и 63), односно: производња рачунарских, електронских и оптичких производа, телекомуникације, рачунарско програмирање, консултантске и сродне делатности и услужне информационе делатности. Недигитални сектор (non-digital sector) обухвата сва предузећа из нефинансијског пословног сектора која нису део дигиталног сектора.

Разврставање предузећа прерађивачке индустрије према **технолошкој интензивности** (technological intensity) урађена је на основу Евростата и класификације NACE Rev. 2. на: високе технологије (high-technology), средње високе технологије (medium high-technology), средње ниске технологије (medium low-technology) и ниске технологије (low-technology).

Релативни робни биланс (Relative Trade Balance – RTB) представља однос спољнотрговинског биланса и обима спољнотрговинске размене, изражен у процентима (%). Позитивна вредност RTB указује на компаративне предности (суфицит у робној размени).

Коефицијент реструктурирања извоза базира се на Фингер-Крејниновом индексу структурне сличности, који се користи за разна структурна поређења спољнотрговинске размене. Израчунава се као збир минимума парова учешћа истоврсних извозних производа према СМТК у посматраним годинама. Мања вредност коефицијента указује на брже промене, односно максимална вредност 1 значи потпуно идентичну трговинску структуру у посматраним годинама.

Реалне стопе раста/пада индикатора пословања израчунате су на основу сталних цена 2020. (индекс потрошачких цена), а претварање динарских вредности у EUR према званичном курсу НБС (вредност периода).

Извештај се заснива на **обједињеним базама података** сектора МСПП-а на основу *методологије Евростата*, а формиране су у Републичком заводу за статистику (РЗС) према подацима референтних међународних институција и организација, груписани сходно потребама аналитичких разматрања.

(1) Подаци о перформансама пословања сектора МСПП-а са показатељима: број предузећа, запосленост, промет, БДВ, бруто зараде, број предузећа извозника, вредност извоза, број предузећа увозника и вредност увоза. Обухват података/показатеља је нефинансијски сектор привреде, а подаци су разврстани према *величини пословних субјеката* (предузетници, микро, мала, средња и велика предузећа), *облику организовања* (ортачко, командитно, АД, ДОО, друштвено, јавно, задруге, остало), *делатностима* на нивоу сектора и подсектора (области) према Класификацији делатности (КД 2010) и *територијалном распореду* до нивоа округа (према Номенклатури статистичких територијалних јединица), за *извоз и увоз робе* по Стандардној међународној трговинској класификацији (СМТК);

(2) Подаци о инвестицијама у основне фондове Републике Србије који су разврстани према *величини пословних субјеката* (предузетници, микро, мала, средња и велика предузећа) и *врсти* (укупно, грађевински радови, опрема са монтажом и остало);

(3) Подаци о пословној демографији са показатељима: број основаних, број угашених и број активних привредних друштава (предузећа) и предузетника, као и број привредних друштава и предузетника основаних 2013, а активна су 2015. године, основана 2014, а активна су 2016, основана 2015, а активна су 2017, основана 2016, а активна су 2018, основана 2017, а активна су 2019. и основана 2018, а активна су 2020. године, и обухватом према *врсти пословних субјеката* (предузетници и предузећа), *територијално* по општинама (или окрузима) и *секторски* по областима делатности;

(4) Подаци за компаративну анализу развијености сектора МСП-а у поређењу са ЕУ и окружењем поред података добијених од РЗС који се односе на Србију, коришћени су и подаци/показатељи Евростата, и то:

- за **упоредну анализу развоја сектџора МСП-а** коришћени су основни (број предузећа, запосленост и БДВ) и изведени (густина МСП-а, запосленост по предузећу, продуктивност) подаци РЗС и Евростата на нивоу нефинансијског пословног сектџора;
- за **анализу дигитализације МСП-а** коришћени су подаци Евростата и показатељи: Индекс дигиталног интензитета (*Digital Intensity Index – ДИ*), приступ интернету путем DSL-а или других фиксних широкопојасних веза за приступ од стране предузећа, продаја путем е-трговине, продаја путем електронске размене података – EDI (Electronic Data Interchange), веб-продаја (преко веб-локација, апликација или е-тржница), веб-продаја путем е-тржнице, промет од продаје путем е-трговине, промет од продаје путем електронске размене података – EDI и промет од веб-продаје;
- за **анализу развијености МСП-а из дигиталног сектџора** коришћени су подаци РЗС и Евростата и показатељи: број предузећа, запосленост, БДВ и продуктивност са обухватом на нивоу дигиталног сектџора, недигиталног сектџора и нефинансијског пословног сектџора;
- за **анализу иновативних перформанси МСП-а** коришћени су подаци из годишњих извештаја Европске комисије: *Евројски ѓреїлед иновационих резултата* (*European Innovation Scoreboard – EIS*) и показатељ: *Иновациони индекс (Innovation Index)*.

Задруга је правно лице, које представља посебан облик организованих физичких лица (задругара), која пословањем на задружним принципима остварују своје економске, социјалне, културне и друге интересе и која управљају и контролишу пословање задруге. Задругар (физичко лице, члан задруге) у целости или делимично послује преко задруге, односно преко задруге продаје своје производе, односно услуге, набавља производе или користи услуге потребне за обављање своје делатности или на други начин непосредно учествује у обављању делатности ради којих је задруга основана. *Закон о задругама* („Службени гласник РС“, бр. 112/2015)

Дигитални интензитет се посматра на основу вредности Индекса дигиталног интензитета (*Digital Intensity Index – ДИ*), композитног индикатора који мери употребу различитих дигиталних технологија у неком предузећу, а израчунава се на основу података добијених из анкете о употреби ИКТ-а – информационих и комуникационих технологија (*Information and Communications Technologies*) и е-трговине у предузећима. ДИ се креће у распону од 0 до 12 према томе колико предузећа користе 12 одабраних дигиталних технологија (свака од 12 укључених варијабли има резултат од 1 поена). Постоје четири нивоа дигиталног интензитета за свако предузеће: број од 0 до 3 поена подразумева веома низак ниво дигиталног интензитета, 4 до 6 – низак, 7 до 9 – висок и 10 до 12 поена – веома висок дигитални интензитет. Што је већи резултат, већи је дигитални интензитет предузећа, у распону од веома ниског до веома високог. У 2021. години ДИ је обухватао следећих 12 варијабли: више од 50% запослених који имају приступ интернету у пословне сврхе; запошљавање стручњака из области ИКТ-а; брзи широкопојасни (30 Mbps или више) приступ интернету; да више од 20% запослених поседује преносиви уређај који омогућава мобилну интернет конекцију; поседовање веб-странице; да веб-локација има софистициране функционалности (барем једну од следећих: опис робе или услуга, ценовник; могућност за посетиоце да прилагоде или дизајнирају онлајн робу или услуге; праћење или статус датих поруџбина; персонализовани садржај на веб-локацији за редовне/сталне посетиоце); коришћење 3Д штампе; куповина средње високих услуга рачунарства у облаку (cloud); слање фактура погодних за аутоматизовану обраду; коришћење индустријских или услужних робота; да продаја путем е-трговине чини најмање 1% укупног промета; анализирање великих података (Big data) интерно из било ког извора података или екстерно.

Иновациони индекс (Innovation Index) је сложени показатељ састављен од 32 показатеља перформанси, који разликују 12 димензија иновација у четири главне категорије. *Прва ѓруїа* показатеља су *оквирни услови*, који обухватају главне покретаче иновацијског учинка изван предузећа и покривају три димензије иновација: људске ресурсе, атрактивне истраживачке системе и дигитализацију. *Друга ѓруїа* показатеља су *инвестиције*, које обухватају инвестиције у јавном и пословном сектору и састоје се од три димензије иновација: финансија и подршке, инвестиција предузећа и употребе информационих технологија. *Трећа ѓруїа* показатеља су *иновационе активностии* које обухватају различите аспекте иновација у пословном сектору и састоје се од три димензије иновација: иноватори, повезаност и интелектуална имовина. *Четвртња ѓруїа* показатеља су *утицаји* и обухватају ефекте иновационих активности предузећа и састоје се од три димензије иновација: утицаја на запошљавање, утицаја на продају и одрживости животне средине.

Европски преглед иновационих резултата (*European Innovation Scoreboard – EIS*) јесте годишњи извештај Европске комисије за праћење и упоредну анализу спровођења стратегије *Европа 2020*, као и процену резултата истраживања и иновација земаља чланица ЕУ, придружених земаља (Србија, Македонија, Турска, Исланд, Норвешка, Швајцарска, Украјина и Израел) и најважнијих глобалних конкурената: САД, Јапан, Аустралија, Канада, Јужна Кореја и земље БРИК-а (Бразил, Русија, Индија, Јужна Африка и Кина). EIS даје упоредну оцену иновативног развоја појединачних земаља, релативних предности и слабости њихових истраживачких и иновационих система, као и промена нивоа иновативности појединачних земаља и омогућава креаторима политике да процене релативне снаге и слабости националних истраживачких и иновационих система, прате напредак и идентификују приоритетне области за побољшање учинка иновација.

Иновативне перформансе пословања МСП-а директно се мере на основу трију индикатора:

(1) *МСП која уводе иновације у производу (процент МСП-а)* – број МСП-а која су увела најмање једну иновацију производа. Иновација производа је увођење новог или значајно унапређеног производа или услуге на тржиште у погледу његових карактеристика, једноставности за употребу, састава или подсистема. Реч је о кључном елементу иновација јер могу створити нове употребе и побољшати конкурентност предузећа. Већи удео иноватора производа одражава виши ниво иновационих активности.

(2) *МСП која уводе иновације у пословне процесе (процент МСП-а)* – број МСП-а која су увела најмање једну иновацију у пословни процес, било нову за предузеће или нову на тржишту. Многа предузећа не иновирају тако што побољшавају постојеће или уводе нове производе, већ побољшавају своје пословне процесе. Иновирање пословних процеса обухвата иновације процеса, маркетиншке и организационе иновације.

(3) *Сарадња иновативних МСП-а са другима (процент МСП-а)* – број МСП-а са иновационим кооперативним активностима, односно оних предузећа која су имала било какве уговоре о сарадњи у иновационим активностима са другим предузећима или институцијама у последње три године. Овај индикатор мери степен до којег су МСП укључена у сарадњу у области иновација. Сложене иновације често зависе од способности да се користе различити извори информација и знања, или да се сарађује у њиховом развоју и примени. Овај индикатор мери проток знања између јавних истраживачких институција и предузећа, као и између самих предузећа. Индикатор је ограничен на МСП-а, јер скоро сва велика предузећа сарађују у области иновација.

РЕЗИМЕ

Сектор малих и средњих предузећа и предузетника (МСПП) према свом утицају чини најзначајнији део и мотор раста привреде Србије. У 2020. години више од 400.000 активних МСПП-а чине 99,9% свих предузећа, запошљавају 65,1% радника, остварују 66,4% промета, стварају 59,2% БДВ и учествују са 39,5% у извозу и 54,7% у увозу нефинансијског сектора привреде Србије.

Табела 1. Основни показатељи пословања нефинансијског сектора привреде Србије, 2020.

Показатељ	Преду- зетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно	Учешће у нефинансијском сектору					
								Пред.	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Број предузећа	298.279	90.106	12.187	2.716	403.288	584	403.872	73,9	22,3	3,0	0,7	99,9	0,1
Број запослених	272.446	167.316	246.883	278.816	965.461	518.409	1.483.870	18,4	11,3	16,6	18,8	65,1	34,9
Промет*	1.565.289	1.696.645	2.470.617	2.772.480	8.505.031	4.308.590	12.813.621	12,2	13,2	19,3	21,6	66,4	33,6
БДВ*	416.499	271.227	477.248	604.631	1.769.606	1.218.454	2.988.060	13,9	9,1	16,0	20,2	59,2	40,8
Извоз*	19.737	140.412	213.973	410.289	784.411	1.201.597	1.986.008	1,0	7,1	10,8	20,7	39,5	60,5
Број извозника	3.240	6.719	3.877	1.367	15.203	384	15.587	20,8	43,1	24,9	8,8	97,5	2,5
Увоз*	23.659	290.238	493.746	625.444	1.433.087	1.186.197	2.619.284	0,9	11,1	18,9	23,9	54,7	45,3
Број увозника	4.073	12.371	5.547	1.852	23.843	472	24.315	16,8	50,9	22,8	7,6	98,1	1,9

Извор: РЗС, *у мил. динара

У 2020. години:

- Основано је 38.818, а угашено 30.334 (нето раст 8.484) МСПП-а. Укупан нето ефекат повољнији је у 2020. (1,3) у односу на 2019. (0,9); тај однос повољнији је код предузетника (1:1,4) у односу на предузећа (1:1,1).
- Стопа профитабилности сектора МСПП-а износила је 37,0% (код великих предузећа 41,3%).
- Трговина и прерађивачка индустрија су доминирале у свим показатељима пословања предузећа (157.299 предузећа – 39,0%, 51,3% запослености, 64,1% промета, 47,7% БДВ, и 88,9% извоза и 89,1% увоза сектора МСПП-а).
- Неповољна секторска концентрација МСПП-а – доминантан утицај неразмљивог сектора (82,4% предузећа, 68,3 запослених, 73,3% промета и 72,0% БДВ сектора МСПП-а у 2020), а у оквиру размљивог сектора највећа заступљеност прерађивачке индустрије: 15,1% предузећа, 26,3% запослених, 20,4% промета и 22,5% БДВ сектора МСПП-а укупно.
- У оквиру сектора МСПП-а *прерађивачке индустрије* доминирају сектори ниже технолошке сложености и ниже продуктивности (радно и ресурсно интензивне делатности), учешће сектора *високе и средње високе технолошке сложености* је 8,5% у броју, 15,5% у запослености и 20,2% у БДВ МСПП-а индустријског сектора.
- Изражена територијална неравномерност у нивоу развијености МСПП-а по регионима и областима. Концентрација МСПП-а је у најразвијенијем *Београдском региону* (учествују са 1/3 у броју, запослености и увозу, 45% у промету и БДВ и 58% у извозу МСПП-а нефинансијског сектора). МСПП из *Београдског региона* су 1,9 пута продуктивнија у односу на МСПП-а из *Региона Јужне и Источне Србије*, 1,6 пута у односу на МСПП-а из *Региона Шумадије и Зайчане Србије* и 1,3 пута у односу на МСПП-а из *Региона Војводине*. Веће су регионалне разлике на нивоу области. Продуктивност најразвијеније (Београдске) области и најмање развијене (Пиротске) области (округа) износи 2,5:1, што ствара дугорочне развојне, друштвене и демографске проблеме и ограничења.
- Ниво развијености и конкурентности сектора МСПП-а Србије значајно заостаје у односу на просек у ЕУ-27 и земљама ЕУ из окружења, на шта указује компаративна анализа квантитативних показатеља пословања. Број запослених радника по предузећу у Србији је 2,5 и најнижи је у односу на посматране земље ЕУ из региона. БДВ је такође нижа (упркос њеном снажном расту

у периоду 2015–2020. године), а продуктивност је знатно нижа у односу на просек ЕУ и све посматране земље ЕУ из окружења.

У односу на 2019. у 2020. години:

- Број МСПП-а повећан је за 11.607 (3,0%).
- Запосленост је повећана за 21.399 (2,3%), највећи раст код малих предузећа 6,1%, а пад једино код предузетника –1,5%.
- Пад промета од –1,5% (код великих предузећа –3,6%) услед негативних утицаја пандемије изазване вирусом ковид-19, највећи пад код микро предузећа –2,8%.
- Раст БДВ од 2,8% (код великих предузећа 6,4%), највећи раст БДВ код малих предузећа 4,6%, а пад једино код предузетника –2,0%.
- На основу кретања реалне продуктивности рада (раст од 0,5%) и трошкова рада (10,7%) сектор МСПП смањio је конкурентност у односу на претходну годину, иако је дошло до раста запослености од 3,8%.
- Раст извоза 1,1%, увоза 0,6% и дефицита 0,03%.

Предузетници: раст броја субјеката од 3,5%, пад запослености од –1,5%, пад промета –1,0%, пад БДВ –2,0%, пад извоза –6,2%, и раст увоза 17,3%;

Микро предузећа: раст броја предузећа од 1,0%, раст запослености од 2,4%, пад промета –2,8%, раст БДВ 4,2%, пад извоза –2,2%, и раст увоза 6,5%;

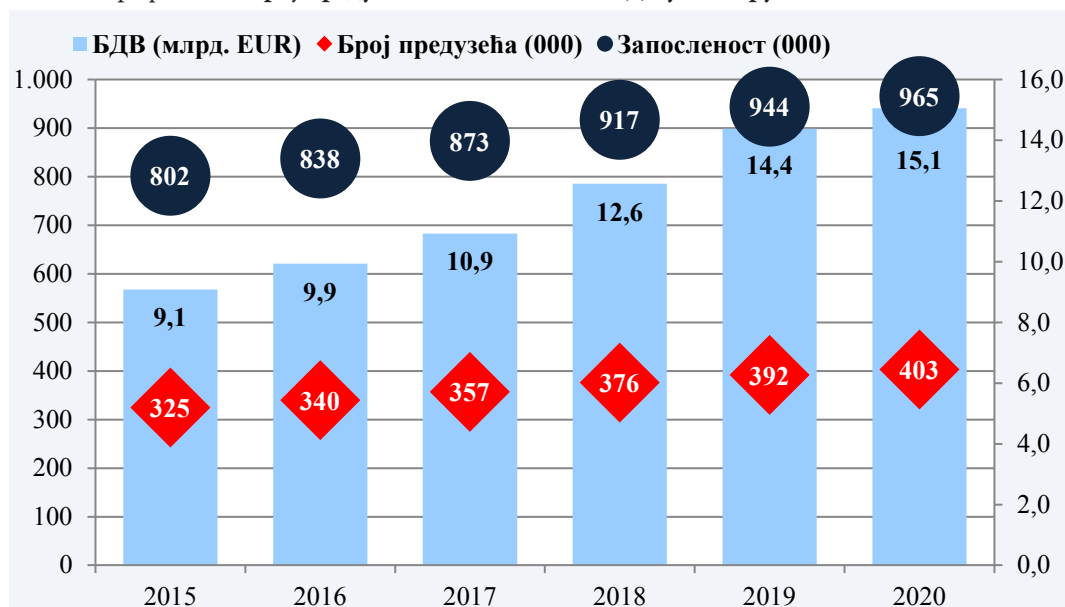
Мала предузећа показују најдинамичнија кретања: раст броја предузећа од 5,6%, раст запослености од 6,6%, пад промета –2,2%, раст БДВ 4,6%, раст извоза 2,6%, и пад увоза –4,0%;

Средња предузећа: раст броја предузећа од 2,6%, раст запослености од 2,7%, пад промета –0,4%, раст БДВ 4,3%, раст извоза 1,9% и раст увоза 1,4%.

Резултати пословања сектора МСПП-а у периоду 2015–2020. године

Услед константног раста пословне активности, сви основни показатељи пословања сектора МСПП-а побољшани су у периоду 2015–2020. године, из чега се може закључити да је сектор МСПП мотор раста српске привреде са даљим изгледима за раст и развој.

Графикон 1. Број предузећа, запосленост и БДВ у сектору МСПП-а, 2015–2020.

Извор: РЗС

У односу на 2015. у 2020. години:

- Број МСПП-а повећан је за 78.688 (24,2%), највећи раст остварили су предузетници (28,1%), а најмањи микро предузећа (12,5%).
- Број запослених повећан је за 163.742 (20,4%), највећи раст забележен је код малих (29,3%), а најмањи код микро предузећа (10,9%).

- Промет је повећан за 22,5% (велика предузећа за 22,3%), највећи раст промета забележила су мала (25,5%), а најмањи микро предузећа (13,4%).
- БДВ је повећана за 46,4% (велика предузећа за 37,4%), највећи раст БДВ забележила су средња (48,1%), а најмањи микро предузећа (43,8%).
- Продуктивност рада повећана је за 19,9% (велика предузећа за 10,9%) услед већег раста БДВ од запослености, највећи реални раст продуктивности забележила су микро предузећа (29,7%), а најмањи мала предузећа (14,1%).
- У прерађивачкој индустрији продуктивност је повећана за 16,2% (у великим предузећима смањена је за -8,9%).
- Продуктивност МСПП-а повећана је у свим секторима према технолошкој сложености (највише у средње нискотехнолошком сектору – 23,4%) услед већег раста БДВ у односу на раст запослености. Код великих предузећа реална продуктивност смањена је у секторима ниске, средње и високе средњетехнолошке сложености (-17,6% и -11,9%), а повећана у секторима ниске и високе технолошке сложености (5,3% и 29,1% респективно).
- Смањена је конкурентност сектора МСП-а услед бржег раста трошкова рада (просечан раст од 8,8%) од продуктивности рада (просечан раст од 3,7%), при чему је просечан раст БДВ 8,0%, а просечан раст запослености 4,2%.
- Снажнији реални раст БДВ у односу на запосленост резултирао је реалним растом продуктивности сектора МСП-а, што се позитивно одразило на раст конкурентности, али већи раст зарада запослених у односу на продуктивност умањило је позитивне ефекте истовременог раста продуктивности и запослености на конкурентност МСП-а сектора, која је и даље мања у односу на велика предузећа и на МСП земаља ЕУ из окружења.
- Профит МСП-а сектора повећан је за 38,4% (велика предузећа за 29,1%), највећи раст профита забележила су микро (50,7%), а најмањи мала предузећа (32,7%).
- Спољнотрговинска активност је повећана – вредност извоза у просеку је повећана 12,1 % (велика предузећа за 35,6%), а увоза 19,6% (велика за 28,8%), дефицит за 30,3% (велика предузећа су забележила суфицит од 15,4 млрд. динара у 2020. години), при чему је највећи годишњи раст извоза сектора МСПП-а забележен 2015. године (8,4%), а увоза 2016. године (7,4%).
- Повећана је покривеност увоза извозом у *секторима* високе технологије (*High-tech*) услед истовременог раста вредности извоза и пада вредности увоза (извоз у сектору производње основних фармацеутских производа повећан је за 25,3%, а увоз смањен за -4,6%, а у сектору производње рачунара, електронских и оптичких производа извоз је повећан за 54,2%, а увоз смањен за -27,4%).

Предузетници: раст броја субјеката од 28,1%, раст запослености од 15,3%, промета 36,6%, БДВ 44,6%, извоза 30,1% и увоза 74,5%;

Микро предузећа: раст броја предузећа од 12,5%, раст запослености од 10,9%, промета 13,4%, БДВ 43,8%, пад извоза -3,9% и раст увоза 10,4%;

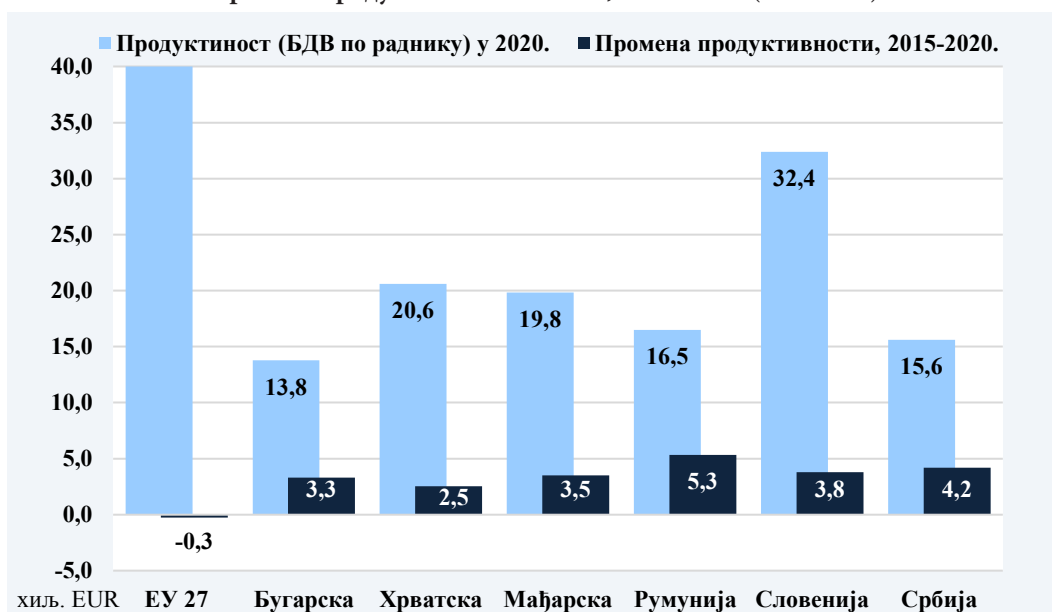
Мала предузећа: раст броја предузећа од 27,9%, раст запослености од 29,3%, промета 25,5%, БДВ 47,5%, извоза 23,7% и увоза 27,0%;

Средња предузећа: раст броја предузећа од 24,5%, раст запослености од 24,7%, промета 18,8%, БДВ 48,1%, извоза 12,2% и увоза 17,4%.

- Укупан нето ефекат основаних/угашених привредних субјеката повољнији је у 2020. (1:1,3) у односу на 2015. (1:1,2), већа је и стопа опстанка (број предузећа која су успела да се одрже у прве две године пословања) привредних субјеката у 2020. (84,4%) у односу на 2015. (79,4%).
- Смањено је учешће прерађивачке индустрије у оквиру сектора МСПП-а, а повећано је учешће услуга (осим код извоза и увоза), грађевинарства (осим код извоза) и трговине (код промета, извоза и увоза).
- Смањено је учешће МСПП-а из високо и средње високотехнолошких области у броју предузећа, запослености, промету и БДВ, а повећано у извозу и увозу МСПП-а прерађивачке индустрије.

- МСПП из неразмјенивих сектора забележила су већи раст вредности основних индикатора пословања (број предузећа, запосленост, промет и БДВ) у односу на МСПП из размјенивих сектора.
- Повећана је концентрација МСПП-а у најразвијенијем, Београдском региону (учешће МСПП-а из Београдског региона повећано за 1,1 процентни поен у броју предузећа, 2,2 пп у запослености, 1,0 пп у промету, 1,4 пп у БДВ, 0,9 пп у извозу, а смањено је једино за -0,6 процентних поена у увозу сектора МСПП-а).
- Неравномерност у нивоу развијености МСПП-а по територијалним регионима и областима и даље је изражена. Разлика у продуктивности рада (БДВ по запосленом) МСПП-а између најразвијенијег, Београдског региона, и осталих региона и округа повећана је, као и однос између области са највећом и најмањом продуктивношћу МСПП-а – са 2,4:1 (однос Београдске области и Зајечарске и Борске области) из 2015. године на 2,5:1 (однос Београдске и Пиротске области) у 2020. години.
- Позитивна кретања основних показатеља пословања МСП (број предузећа, запосленост и додата вредност) у Србији и земљама ЕУ из окружења утицала су на раст перформанси и конкурентности МСП сектора у посматраним земљама (највише у Србији, Румунији и Мађарској), али је и даље присутна знатна разлика у нивоу развијености и конкурентности МСП-а у Србији и посматраних земаља ЕУ.
- Број радника по предузећу у Србији је смањен, тако да се заостајање Србије у односу на ЕУ и регион није побољшало.
- Иако је повећана продуктивност (БДВ по запосленом) МСП-а из Србије, продуктивност домаћих МСП-а и даље је нижа од продуктивности МСП-а на нивоу просека ЕУ-27 и земаља ЕУ из окружења (осим Бугарске).

Графикон 2. Продуктивност (БДВ по запосленом) МСП-а, 2020.
и промена продуктивности МСП-а, 2015–2020. (хиљ. EUR)

Извор: РЗС и Евростат

- Побољшана је већина иновационих перформанси (димензија и показатеља) сектора МСП-а Србије – иновационе перформансе Србије побољшане су за 0,079 поена, као и релативне иновационе перформансе Србије у односу на просек ЕУ (са 57,0% у 2015. на 66,2% у 2021. години), тако да МСП у Србији бележе боље иновационе резултате у односу на МСП-а земаља у окружењу. Међутим, домаћа МСП још нису у довољној мери иновативна у поређењу са великим предузећима и МСП-а из већине земаља ЕУ.

I МАКРОЕКОНОМСКИ АМБИЈЕНТ

Економска кретања у 2020. јасно се деле на период пре и након отпочињања пандемије ковида-19. Како би се ублажиле негативне последице пандемије ковида-19 на сектор МСПП-а, Влада је 2020. године донела Уредбу о утврђивању Програма финансијске подршке привредним субјектима за одржавање ликвидности и обртна средства у отежаним економским условима услед пандемије ковида-19 изазване вирусом SARS-CoV-2, за чију реализацију је утрошено око 12 млрд. динара буџетских средстава. Готово цео први квартал 2020. карактерише висока стопа привредне активности и раста производње као „наслеђе“ повољних кретања у другој половини 2019. Наиме, након осетног убрзавања раста БДП-а у последњем кварталу 2019. (са 5,1% на 6,9%) и када се очекивао наставак таквог тренда, долази прво до успоравања (у првом кварталу 2020. раст од 5,5%), а одмах потом са отпочињањем пандемије долази до драстичног преокрета и пада БДП-а у другом кварталу (-6,1%). У таквој алармантној ситуацији Влада Републике Србије одмах предузима неколико мера експанзивне монетарне и фискалне политике које имају за циљ заустављање пада БДП-а, очување пословања већег броја МСПП-а и спречавање наглог пада броја запослених радника. Предузета су два круга добровољног одлагања плаћања обавеза према финансијским институцијама (померање плаћања на време када се укупна економска ситуација поправи), обезбеђено је плаћање минималне плате за већи број предузећа, поготово из сектора МСПП-а на рачун државе, а уједно је извршена исплата по 100 EUR помоћи свим пунолетним грађанима Србије, што је државну касу коштало око 600 мил. EUR.

Захваљујући структури стварања БДП-а Србије у којој доминирају гране са нижом бруто додатом вредношћу и производњом есенцијалних производа (који се и у условима криза троше), пад БДП-а Србије од -0,9% у 2020. био је далеко мањи од просека ЕУ (чак око -7,5%). При томе, индустријска производња (0,5%) и прерађивачка индустрија (0,1%) задржале су позитивне, али стагнантне стопе раста, што посебно охрабрује.

Све ово одиграло се у окружењу у којем је током 2020. дошло до снижавања незапослености (са 11,2% у 2019. на 9,7% у 2020. години) пре свега у неформалном сектору. Оцењује се да је то последица правремене и ефикасне државне помоћи укупно, а посебно најугроженијим секторима и МСПП – туризам, угоститељство, саобраћај и др.

Оваква кретања у реалном сектору имала су за последицу нагли раст јавних расхода (16%) и пад прихода услед смањења БДП-а (-2,6%), што је негативно утицало на јавни дуг као постотак од БДП-а (са 51,9% у 2019. на 57,0% у 2020. години). Такође, значајно су смањене инвестиције -1,9%, а дошло је и до пада прилива СДИ (са 3,5 на 2,9 млрд. EUR).

Један од значајних успеха економске политике у 2020. јесте задржавање пуне макроекономске стабилности, што се огледа у расту потрошачких цена од свега 1,5% , и то је на доњој граници циљног инфлационог коридора. Такође, курс динара према EUR остао је стабилан на нивоу 117,6, што је чак благо снижавање у односу на претходну годину. Услед смањења обима укупне спољнотрговинске размене дошло је и до снижавања дефицита биланса текућег рачуна са -6,9% на -4,1% БДП-а.

Привредна активност у 2020. одвијала се готово потпуно у нерегуларним условима пандемије, која је утицала на глобалну светску привреду. То је условило највећи пад глобалног БДП-а још од Другог светског рата, док је на територији ЕУ тај пад износио чак 7,5%. За разлику од тога, Србија бележи готово минимални пад производње и БДП од 0,9% захваљујући другачијој и, за услове кризе, повољнијој привредној структури.

Индустријска производња и прерађивачка индустрија нису имале пад у односу на претходну годину (0,5% и 0,1% раста), али су кретања веома различита по гранама производње: највећи пад бележе гране производње пића, производа од коже, производња основних метала, производња моторних возила, приколица и полуприколица; с друге стране, релативно високе стопе раста бележе: производња намештаја, производња електричне опреме, производња кокса и нафтних деривата, производња хемикалија и хемијских производа, производња рачунара, електронских и оптичких производа. Све

ово, уз **пораст пољопривреде, шумарства и рибарства за 2,2%** омогућило је да се пад БДП-а успори и одржи на стагнантном нивоу.

Кретања на плану запослености/незапослености у 2020. била су у потпуности под утицајем економске политике, посебно њеног социјалног сегмента, где је Влада Републике Србије кроз низ програма помоћи, прво, одржавала висок ниво запослености чак и у предузећима која су имала пад производње (кроз исплату минималних плата за запослене), друго, кроз репрограм и одлагање плаћања постојећих дугова предузећа, пре свега према банкама и држави за порезе, омогућила одржавање ликвидности пословања, нарочито у сектору МСПП-а.

У условима кризе нарочито су **опале инвестиције у основна средства**, које су забележиле пад од 1,9%, као и снижавање свог учешћа у расподели БДП-а са 22,5% у 2019. на 21,4% у 2020. На тај начин пресечен је тренд сталног раста учешћа бруто инвестиција у расподели БДП-а који се бележио у четири узастопне године, 2016–2019.

Дошло је до **пада и у приливу СДИ**, и то после пет година непрекидног пораста апсолутног износа капитала који је стизао у Србију. Пад у приливу СДИ у 2020. није био онолики колико се очекивало средином године, у најжешћем деловању пандемије, али се ипак осетио и одразио на могућности даљег раста и реализације започетих и нових инвестиција.

Пандемија је условила озбиљне промене у вођењу економске политике Владе Републике Србије, па се отпочело са **спровођењем изразито експанзивне монетарне и фискалне политике**. Дошло је до снижавања референтне камате НБС на најнижи ниво (1%), а додатни износи средстава стављени су на располагање привреди како би се одржала ликвидност предузећа и наставила производња. Све је то довело до раста јавног дуга на 57% БДП-а, а који је у претходних пет година стално снижаван (са 70% у 2015. на свега 51,9% у 2019. години).

Спољнотрговинска размена се у 2020. одвијала у потпуно измењеним условима – уз тешкоће у транспорту, недостатак кључних сировина и полупроизвода на светском тржишту, недостатак контејнера и других средстава за масовни транспорт и сл. Такође, дошло је до пада цене нафте на светском тржишту на историјски низак ниво, а цене осталих енергената пратиле су тај тренд. Србија бележи пад обима промета, како у извозу, тако и у увозу, а то за последицу има и смањивање биланса текућег рачуна као процента БДП-а са –6,9% 2019. на –4,1% у 2020.

Један од кључних циљева који су испуњени у 2020. години јесте одржавање пуне макроекономске стабилности. То се очитује кроз **изразито низак пораст потрошачких цена** од свега 1,5%, као и кроз **одржавање стабилног курса** динара према еврџу од 117,6. С друге стране, чињеница је да је НБС велики део постојећих девизних резерви користила за одбрану курса и на тај начин допринела одржавању стабилности домаће економије. Стабилност домаће привреде очувана је захваљујући деловању низа фактора – падом цена енергената, релативно добром годином у пољопривредној производњи, одржавањем континуитета у производњи највећег дела домаћих предузећа, поготово у сектору МСПП-а итд.

Табела 2. Макроекономски биланс 2015–2020.

Показатељи	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
БДП у милијардама РСД	4.315,0	4.528,1	4.760,7	5.072,9	5.421,9	5.502,2
БДП стопа раста	1,8	3,3	2,1	4,5	4,2	-0,9
Индустријска производња	7,3	4,9	4,2	1,4	0,3	0,5
Прерађивачка индустрија	5,7	5,6	6,6	2,0	0,2	0,1
Просечна месечна нето плата (дин)	44.437	46.087	47.888	49.643	54.908	60.057
Регистрована запосленост (у 000)	1.990	1.989	2.153	2.131	2.173	2.216
Незапосленост по Анкети	18,9	16,4	14,5	13,7	11,2	9,7
Бруто инвестиције у основна средства, у % БДП-а	17,0	17,1	17,7	20,0	22,5	21,4
Бруто инвестиције у основна средства, реалан раст у %	6,2	5,1	6,6	17,5	17,2	-1,9
Јавни приходи	3,1	7,5	4,0	4,6	6,2	-2,6
Јавни расходи	-3,2	1,9	-1,7	5,8	8,4	16,0
Јавни дуг као % БДП-а	70,0	67,7	57,8	53,6	51,9	57,0
Увоз робе	-15.099	-15.933	-18.064	-20.191	-22.038	-21.274
Извоз робе	11.454	12.814	14.066	15.106	16.415	16.070
Биланс текућег рачуна у % БДП-а	-3	-2,9	-5,2	-4,8	-6,9	-4,1
Биланс фин. рачуна + значи прилив капитала, тј. раст обавеза	920	535	1.648	1.743	3.104	2.150
СДИ (+ је раст обавеза)	1.804	1.899	2.418	3.157	3.551	2.918
НБС бруто девизне резерве	166	-302	228	1.123	1.873	270
Индекс потрошачких цена	1,6	1,5	3,0	2,0	1,8	1,5
Номинални курс динар/евро	120,8	123,26	121,4	118,27	117,9	117,6

Извор: РЗС и НБС

II РАЗВИЈЕНОСТ СЕКТОРА МСПП-а У СРБИЈИ У 2020.

У 2020. години у оквиру сектора МСПП-а пословало је 403.288 привредних субјеката, који су остварили 8.505,0 млрд. динара промета, генерисано је 1.769,6 млрд. динара БДВ, док је овај сектор запошљавао укупно 965.461 радника. Овај сектор чини 65,1% запослености, 66,4% промета, 59,2% БДВ, 49,8% профита, 39,5% извоза и 54,7% увоза нефинансијског сектора привреде Србије.

Услед константног раста привредне активности у периоду 2015–2020. године, сви посматрани индикатори пословања сектора МСПП-а: број предузећа, запосленост, промет, БДВ, профит, извоз и увоз у 2020. години јесу изнад нивоа оствареног у 2015. години.

У 2020. години, упркос негативном утицају пандемије ковида-19, сектор МСПП остварио је позитивне перформансе пословања – раст посматраних показатеља у односу на претходну годину (осим промета):

- Број МСПП повећан је за 11.607 или 3,0% (повећан је број свих субјеката посматрано по величини);
- Раст броја запослених за 21.399 или 2,3% (највећи раст код малих предузећа 6,1%, а пад једино код предузетника –1,5%);
- Пад промета од –1,5% (код великих предузећа –3,6%), највећи пад код микро предузећа –2,8%;
- Раст БДВ од 2,8% (код великих предузећа 6,4%), највећи раст БДВ код малих предузећа 4,6%, а пад једино код предузетника –2,0%;
- Стопа профитабилности износила је 37,0% (код великих предузећа 41,3%);
- Секторска концентрација МСПП-а је непромењена у односу на претходне године: трговина и прерађивачка индустрија су доминирале у свим показатељима пословања предузећа (157.299 предузећа – 39,0%, 51,3% запослености, 64,1% промета, 47,7% БДВ, 88,9% извоза и 89,1% увоза сектора МСПП);
- Као и претходних година, изражена је неравномерност у нивоу развијености МСПП-а по регионима. Анализа по регионалним областима у Србији, мерена показатељем БДВ по запосленом показује да однос области са највећом (Београдске) и најмањом вредношћу показатеља (Пиротске) износи 2,5:1.

2.1. Основне карактеристике сектора МСПП-а у Србији у 2020.

У 2020. години у односу на претходну годину остварен је раст већине показатеља пословања – учешће сектора МСПП-а у промету нефинансијског дела привреде повећано је за 0,5 структурних поена, у извозу за 2,2 структурна поена, а увозу за 3,4 структурна поена. Сектор МСПП-а смањено је учешће код запослености и БДВ (за –0,4 и –0,8 структурних поена респективно) услед виших стопа раста ових показатеља у сегменту великих предузећа.

У поређењу са 2019. годином број МСПП-а повећан је за 3,0%. Највећи раст броја МСПП-а забележен је код малих предузећа (5,6%) и предузетника (3,5%), а раст је забележен и код средњих (2,6%) и микро предузећа (1,0%). У односу на претходну годину, код свих категорија предузећа, посматрано према величини, забележен је и раст запослености. Сектор МСПП-а запошљава за 2,3% (21.399) више радника него претходне године (велика предузећа за 20.934 – 4,2%), а у оквиру сектора МСПП-а највећи допринос расту запослености дала су мала предузећа (14.202 радника – 6,1%), док је пад запослености забележен само код предузетника (4.083 радника, односно –1,5%).

У сектору МСПП у 2020. години реална вредност промета смањена је за –1,5%, што је мањи реални пад вредности промета у односу на велика предузећа (–3,6%). У оквиру сектора МСПП, највећи реални пад промета забележен је код микро и малих предузећа (–2,8% и 2,2% респективно), а пад вредности промета забележен је и код предузетника и средњих предузећа (–1,0% и 0,4% респективно).

У 2020. години реална БДВ сектора МСПП повећана је за 2,8%, што је мањи раст у односу на велика предузећа (6,4%). У оквиру сектора МСПП-а највећи реални раст БДВ забележен је код малих предузећа (4,6%), а раст БДВ забележен је и код средњих и микро предузећа (4,3% и 4,2%), док је реални пад БДВ забележен само код предузетника (-2,0%).

Извоз МСПП-а у 2020. години порастао је за 1,1%, али због пада реалне вредности извоза великих предузећа (-7,8%) укупан извоз нефинансијског сектора смањен је за 4,4%. У оквиру сектора МСПП-а реални раст вредности извоза забележила су мала (2,6%) и средња (1,9%) предузећа, а пад бележе предузетници и микро предузећа (-6,2% и -2,2% респективно).

У односу на 2019. годину, сектор МСПП-а забележио је реални раст вредности увоза за 0,6% (предузетници за 17,3%, микро и средња предузећа за 6,5% и 1,4% респективно, а пад увоза забележен је само код малих предузећа за 4,0%), за разлику од великих предузећа, где је вредност увоза смањена за -12,1%. Раст извоза по вишој стопи од раста увоза утицао је на смањење дефицита сектора МСПП-а (0,03%) који је у 2020. години износио -633,3 млрд. динара. Велика предузећа су у 2020. години забележила суфицит у спољнотрговинској робној размени од 15,4 млрд. динара, иако су у 2019. години имала дефицит од 46,7 мил. динара.

Табела 3. Индикатори развијености МСПП-а, 2019. и 2020.

Показатељи	МСПП		Велика		Укупно		Учешће МСПП (%)	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Број предузећа	391.681	403.288	566	584	392.247	403.872	99,9	99,9
Број запослених	944.062	965.461	497.475	518.409	1.441.537	1.483.870	65,5	65,1
Промет (мил. дин.)	8.500.867	8.505.031	4.400.169	4.308.590	12.901.036	12.813.621	65,9	66,4
БДВ (мил. дин.)	1.693.989	1.769.606	1.127.545	1.218.454	2.821.535	2.988.060	60,0	59,2
Извоз (мил. дин.)	763.488	784.411	1.282.051	1.201.597	2.045.539	1.986.008	37,3	39,5
Увоз (мил. дин.)	1.401.747	1.433.087	1.328.778	1.186.197	2.730.525	2.619.284	51,3	54,7
Робни биланс (мил. дин.)	-638.259	-648.676	-46.727	15.401	-684.986	-633.275	93,2	102,4
Инвестиције* (мил. дин.)	449.096	439.245	409.936	407.763	859.032	847.008	52,3	51,9

Извор: РЗС; * последњи расположиви подаци су за 2019. годину

Посматрано по величини предузећа, у оквиру сектора МСПП-а мала и средња предузећа доминирају по свим посматраним показатељима (14.903 предузећа генеришу 54,5% запослености, 61,9% промета, 61,1% БДВ, 79,6% извоза и 78,1% увоза МСПП-а). У односу на 2019. годину није било значајнијих промена у структури МСПП-а, осим код запослености и БДВ, где је смањено учешће предузетника за 1,1 процентни поен, и код увоза, где су микро предузећа повећала, а мала предузећа смањила учешће у увозу сектора МСПП-а (за 1,1 и -1,7 процентних поена респективно).

Табела 4. Показатељи пословања сектора МСПП-а према величини предузећа, 2020.

Показатељи	Микро		Мала		Средња		МСПП	
	вредност	%	вредност	%	вредност	%	вредност	%
Број предузећа	388.385	96,3	12.187	3,0	2.716	0,7	403.288	388.385
Број запослених	439.762	45,5	246.883	25,6	278.816	28,9	965.461	439.762
Промет (мил. динара)	3.261.934	38,4	2.470.617	29,0	2.772.480	32,6	8.505.031	3.261.934
БДВ (мил. динара)	687.727	38,9	477.248	27,0	604.631	34,2	1.769.606	687.727
Извоз (мил. динара)	160.149	20,4	213.973	27,3	410.289	52,3	784.411	160.149
Увоз (мил. динара)	313.897	21,9	493.746	34,5	625.444	43,6	1.433.087	313.897
Робни биланс (мил. динара)	-153.748	23,7	-279.773	43,1	-215.155	33,2	-648.676	-153.748
Запосленост по предузећу	1,1	-	20,3	-	102,7	-	2,4	-
Зарада по запосленом (хиљ. динара)*	388,0	-	1.191,8	-	1.392,0	-	883,5	-
Промет по предузећу (мил. динара)	8,4	-	202,7	-	1.020,8	-	21,1	-
Промет по запосленом (мил. динара)	7,4	-	10,0	-	9,9	-	8,8	-
БДВ по предузећу (мил. динара)	1,8	-	39,2	-	222,6	-	4,4	-
БДВ по запосленом (мил. динара)	1,6	-	1,9	-	2,2	-	1,8	-
Коефицијент извоз/увоз	51,0	--	43,3	-	65,6	-	54,7	-

Извор: РЗС, * нису обухваћене зараде остварене код предузетника

2.2. Структура сектора МСПП-а према броју, величини и облику организовања

У 2020. години у нефинансијском делу привреде Србије пословала су 403.872 привредна субјекта, што је за 11.625 (3,0%) више у односу на 2019. годину. Број предузетника повећан је за 9.971 (3,5%), број микро предузећа за 916 (1,0%), малих за 650 (5,6%) и средњих предузећа за 70 (2,6%), док се број великих предузећа повећао за 18 (3,2%) у односу на 2019. годину. Сектор МСПП-а у 2020. години обухвата 403.288 привредних субјеката и учествује са 99,9% у укупном броју предузећа у нефинансијском делу привреде Србије.

Табела 5. Привредни субјекти у нефинансијском сектору, 2020.

Облик организовања	МСПП	Велика	Укупно	
	број	број	број	структура (%)
Привредни субјекти	105.009	584	105.593	26,1
Предузетници	298.279		298.279	73,9
Укупно	403.288	584	403.872	100,0
структура (%)	99,9	0,1	100,0	

Извор: РЗС

У структури сектора МСПП-а доминирају микро предузећа (388.385)¹ са учешћем од 96,3%, а према облику организовања најбројнији су предузетници (298.279 – 74,0% сектора МСПП) и ДОО (85.504 – 24,7% сектора МСПП).

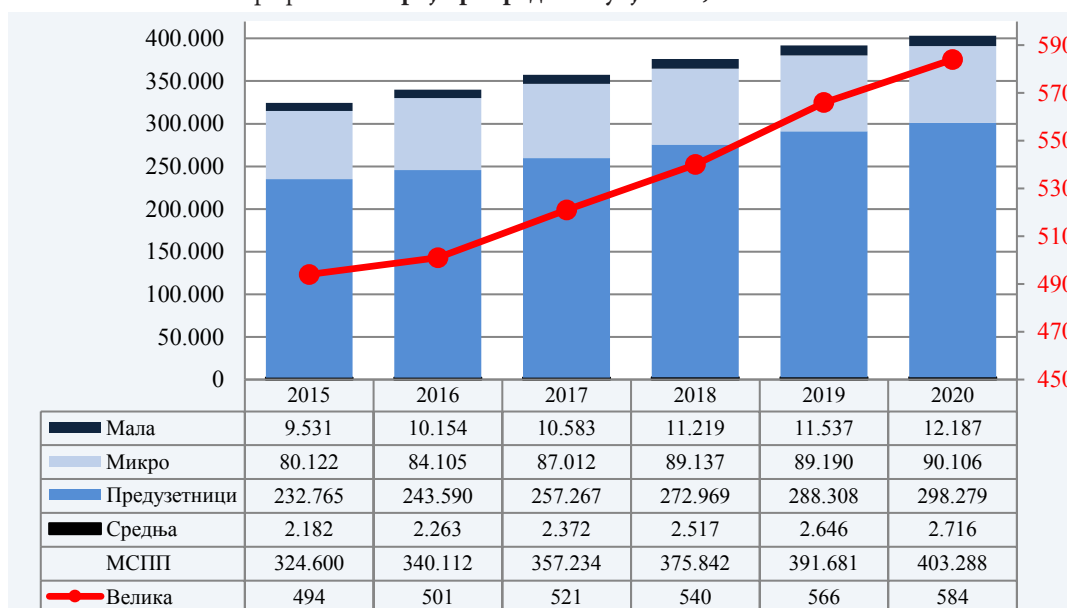
Табела 6. Број и структура привредних субјеката у сектору МСПП-а, 2020.

Облик организовања	Микро	Мала	Средња	Укупно	
	број	број	број	број	структура (%)
Привредни субјекти	90.106	12.187	2.716	105.009	26,0
АД	733	148	148	1.029	0,3
ДОО	85.504	11.624	2.350	99.478	24,7
Остало ²	3.869	415	218	4.502	1,1
Предузетници	298.279	0	0	298.279	74,0
Укупно	388.385	12.187	2.716	403.288	100,0
структура (%)	96,3	3,0	0,7	100,0	

Извор: РЗС

У периоду 2015–2020. године број МСПП је константно растао и повећан је за 24,2% (78.688 предузећа). Број предузетника повећан је за 65.514 (28,1%), микро за 9.984 (12,5%), малих за 2.656 (27,9%) и средњих предузећа за 534 (24,5%), а број великих предузећа повећан је за 90 (18,2%).

Графикон 3. Број привредних субјеката, 2015–2020.

Извор: РЗС²

1 Предузетници су укључени у микро предузећа.

2 Обухвата: ортачка друштва, командитна друштва, друштвена предузећа, јавна предузећа, задруге.

2.2.1. Загрује

У 2020. години пословало је 2.078 задруга (2,0% укупног броја правних лица) са 5.387 запослених (0,4% запослених у сектору предузећа). У задругама је генерисано мање од 1,0% укупног промета и БДВ (0,6% односно 0,4% респективно). У сектору МСПП-а у 2020. години регистровано је 2.076 задруга, које су генерисале 4.565 запослених (84,7%), 59,6 млрд. динара промета и 6,0 млрд. динара БДВ (86,6% промета и 79,8% БДВ остварених у задругама укупно).

Број задруга у 2020. години у односу на 2019. повећан је за 32, а у односу на 2015. за 462 (1,8% и 28,6% респективно). Број запослених смањен је за -0,1% у односу на 2019. (-5,1% у односу на 2015), промет је повећан за 8,2% у односу на 2019. (смањен је за -1,% у односу на 2015), а БДВ је повећана за 8,5% и 35,0% респективно. У поређењу са 2015. годином, у овом сегменту привреде број запослених је незнатно мањи (-1,1%), док промет и БДВ бележе раст 2,4%, односно 31,8%, респективно. На нивоу МСПП-а, у односу на 2019. годину све вредности индикатора пословања су повећане, а у односу на 2015. годину повећан је број задруга и БДВ, али су смањени запосленост и промет.

Табела 7. Задруге, 2015–2020.

Величина	Задруге		Запосленост		Промет		БДВ	
	Број задруга	у % (предузећа укупно=100)	Број	у % (предузећа укупно=100)	мил. динара	у % (предузећа укупно=100)	мил. динара	у % (предузећа укупно=100)
2020.								
Микро	1.976	2,2	1.858	1,1	26.386	1,6	1.562	0,4
Мала	90	0,7	1.788	0,7	24.238	1,0	2.962	1,1
Средња	10	0,4	919	0,3	8.947	0,3	1.505	0,3
МСП	2.076	2,0	4.565	0,7	59.571	0,9	6.028	1,0
Велика	2	0,3	822	0,2	9.252	0,2	1.523	0,1
Укупно	2.078	2,0	5.387	0,4	68.824	0,6	7.551	0,4
2019.								
Микро	1.937	2,2	1.874	1,1	24.921	1,5	1.813	0,7
Мала	94	0,8	1.854	0,8	21.959	0,9	2.643	0,6
Средња	8	0,3	620	0,2	6.162	0,2	1.096	0,2
МСП	2.039	2,0	4.348	0,7	53.042	0,8	5.553	0,4
Велика	2	0,4	1.045	0,2	10.577	0,2	1.409	0,1
Укупно	2.041	2,0	5.393	0,5	63.619	0,6	6.962	0,3
2015.								
Микро	1.503	1,9	2.097	1,4	28.719	2,1	1.562	0,9
Мала	101	1,1	2.036	1,1	24.901	1,4	2.302	0,8
Средња	10	0,5	801	0,4	6.414	0,3	566	0,2
МСП	1.614	1,8	4.934	0,9	60.033	1,1	4.430	0,5
Велика	2	0,4	745	0,2	9.995	0,3	1.164	0,1
Укупно	1.616	1,8	5.679	0,6	70.028	0,8	5.593	0,3

Извор: РЗС

Према секторима делатности, највећи број задруга (1.293 укупно, односно 1.292 МСП-а) и са највећим бројем запослених (3.418 укупно; 3.111 МСП-а) отпада на пољопривредне задруге. Микро, мале и средње задруге у овом сектору генеришу 57,8% запослених, 73,3% промета и 64,8% БДВ задруга укупно у 2020. години.

У сектору прерађивачке индустрије послују 184 задруге (8,9%), док се различитим врстама услуга бави 517, односно 24,9% (административне и помоћне услужне делатности 329 или 15,8%, трговина 86 или 3,6%). Учешће свих сектора, осим пољопривреде и административне и помоћне услужне делатности, у запошљавању и стварању промета и БДВ у сегменту задруга, појединачно је занемарљиво и не прелази 10%.

Табела 8. Секторски распоред задруга, 2020.

Сектор	Број задруга		Број запослених		Промет, мил. дин.		БДВ мил. дин.	
	Укупно	МСП	Укупно	МСП	Укупно	МСП	Укупно	МСП
Пољопривреда, шумарство и рибарство	1.293	1.292	3.418	3.111	52.544	50.454	5.370	4.891
Рударство	2	2	1	1	3	3	-1	-1
Прерађивачка индустрија	184	183	776	261	8.510	1.348	1.183	140
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	7	7	10	10	22	22	16	16
Грађевинарство	75	75	147	147	1.342	1.342	67	67
Трговина	86	86	340	340	4.114	4.114	324	324
Саобраћај и складиштење	10	10	103	103	116	116	34	34
Информисање и комуникације	10	10	2	2	2	2	0	0
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	39	39	21	21	130	130	2	2
Админ. и помоћне услужне делатности	329	329	492	492	1.931	1.931	527	527
Остало*	43	43	77	77	109	109	28	28

Извор: РЗС, Остало* – Пословање некретнинама, образовање, здравствена и социјална заштита, уметност, забава, рекреација и остале услужне делатности

Посматрано по регионима, највећи број задруга регистрован је у Региону Војводине (813 или 39,1% укупног броја задруга). Овај регион запошљава и највећи број радника ангажованих у задружном сектору Србије (54,2%) и генерише 69,6% промета и 65,4% БДВ оствареног у задругама у 2020.

Табела 9. Регионални распоред задруга, 2020.

Регион	Број задруга		Број запослених		Промет, мил. дин.		БДВ мил. дин.	
	Укупно	МСП	Укупно	МСП	Укупно	МСП	Укупно	МСП
Београдски регион	237	237	352	352	2.264	2.264	385	385
<i>% задруга укупно</i>	<i>11,4</i>	<i>11,4</i>	<i>6,5</i>	<i>7,7</i>	<i>3,3</i>	<i>3,8</i>	<i>5,1</i>	<i>6,4</i>
Војводина	813	812	2.919	2.612	47.900	45.810	4.938	4.458
<i>% задруга укупно</i>	<i>39,1</i>	<i>39,1</i>	<i>54,2</i>	<i>57,2</i>	<i>69,6</i>	<i>76,9</i>	<i>65,4</i>	<i>74,0</i>
Шумадија и Западна Србија	569	568	1.377	862	14.574	7.412	1.744	701
<i>% задруга укупно</i>	<i>27,4</i>	<i>27,4</i>	<i>25,6</i>	<i>18,9</i>	<i>21,2</i>	<i>12,4</i>	<i>23,1</i>	<i>11,6</i>
Јужна и Источна Србија	459	459	739	739	4.085	4.085	485	485
<i>% задруга укупно</i>	<i>22,1</i>	<i>22,1</i>	<i>13,7</i>	<i>16,2</i>	<i>5,9</i>	<i>6,9</i>	<i>6,4</i>	<i>8,0</i>
ЗАДРУГЕ – укупно	2.078	2.076	5.387	4.565	68.824	59.571	7.551	6.028

Извор: РЗС, Задруге укупно=100

2.2.2. Предузећа без запослених радника

У 2020. години пословало је 31.136 предузећа без запослених радника, што је скоро трећина свих МСП-а³ (29,7% укупног броја МСП-а која послују у нефинансијском делу привреде). Предузећа без запослених радника у 2020. години остварила су промет у вредности од 127,9 млрд. динара (1,8% промета сектора МСП-а), створила су 23,0 млрд. динара БДВ (1,7% БДВ сектора МСП-а), креирала 16,1 млрд. динара профита (3,2% сектора МСП-а). Такође, 533 ових предузећа извезла су производе и услуге у вредности 13,9 млрд. динара (1,8% извоза сектора МСП-а), а 1.121 предузеће увезло је робу и услуге у вредности 18,8 млрд. динара (1,3% увоза сектора МСП-а).

Предузећа без запослених радника у 2020. години у просеку бележе слабије пословне перформансе у односу на просек сектора МСП-а: просечан промет предузећа без запослених радника мањи је у односу на просек сектора МСП-а (4,1 мил. динара у односу на 66,1 мил. динара), просечна БДВ (737 хиљ. динара) коју створе ова предузећа мања је од просека МСП-а (12,9 мил. динара), профит (516 хиљ. динара) нижи је у односу на просечни профит сектора МСП-а (4,8 мил. динара), извоз (26,1 мил. динара) нижи је у односу на просек сектора МСП-а (63,9 мил. динара), као и увоз (16,7 мил. динара у односу на 71,3 мил. динара респективно).

³ У анализи профитабилности нису обухваћени предузетници.

Табела 10. Показатељи пословања предузећа без запослених радника, 2015–2020.

		2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Предузећа	Број предузећа у хиљадама	25.466	28.338	30.461	31.782	31.411	31.136
	учеиће у сектору МСП-а (у %)	27,7	29,4	30,5	30,9	30,4	29,7
Промет	у млрд. динара	98,3	124,4	119,5	128,2	145,9	127,9
	учеиће у сектору МСП-а (у %)	1,9	2,3	2,0	2,0	2,1	1,8
БДВ	у млрд. динара	11,1	12,0	15,7	20,1	18,8	23,0
	учеиће у сектору МСП-а (у %)	1,3	1,3	1,6	1,8	1,5	1,7
Профит	у млрд. динара	7,8	7,9	11,1	14,6	13,0	16,1
	учеиће у сектору МСП-а (у %)	2,4	2,0	2,8	3,3	2,5	3,2
Извозници	број предузећа	598	570	534	549	507	533
	учеиће у сектору МСП-а (у %)	5,1	4,8	4,4	4,5	4,1	4,5
Извоз	у млрд. динара	15,6	10,0	9,8	12,8	8,1	13,9
	учеиће у сектору МСП-а (у %)	2,5	1,5	1,4	1,8	1,1	1,8
Увозници	број предузећа	996	1121	1.049	1.110	1.056	1.121
	учеиће у сектору МСП-а (у %)	5,5	5,9	5,4	5,7	5,3	5,7
Увоз	у млрд. динара	20,2	18,8	15,5	33,9	13,8	18,8
	учеиће у сектору МСП-а (у %)	1,9	1,6	1,2	2,5	1,0	1,3

Извор: РЗС

Број предузећа без запослених радника у 2020. години у односу на 2019. смањен је за 275, а у односу на 2015. повећан је за 5.670 (–0,9% и 22,3% респективно). Промет је смањен за –13,8% у односу на 2019. (повећан за 18,1% у односу на 2015), БДВ је повећана за 20,0% у односу на 2019. (87,9% у односу на 2015), а профит је повећан за 21,5% и 87,9% респективно. Број предузећа извозника и вредност извоза повећани су у поређењу са 2019. годином (за 5,1% и 69,5%), као и број предузећа увозника и вредност увоза (6,2% и 33,5% респективно). У односу на 2015. годину број предузећа извозника смањен је за 10,9%, а вредност извоза за 18,9%, док је број предузећа увозника повећан за 12,6%, али је вредност увоза смањена за 15,6%.

Према секторима делатности у 2020. години највећи број предузећа без запослених радника пословао је у услужним делатностима (11.206 предузећа – 36,0% свих предузећа без запослених) и у трговини (9.454 – 30,4%). Највећи промет ова предузећа остварују у трговини (41,9 млрд. динара – 32,7% укупног промета), а највећи БДП у услужним делатностима (12,7 млрд. динара – 55,3% укупне БДВ) и грађевинарству (6,5 млрд. динара – 28,4%), с тим да је у осталим делатностима (сектори А, В, Д, Е) забележена негативна БДВ од –373,3 мил. динара (у сектору пољопривреда, шумарство и рибарство забележена је БДВ од –15,6 мил. динара, а у сектору рударства од –844,8 мил. динара). Највећи профит забележила су предузећа из услужних делатности (10,4 млрд. динара – 64,5% укупног профита) и грађевинарства (5,7 млрд. динара – 35,2%), а негативан профит забележила су предузећа из прерађивачке индустрије и осталих делатности.

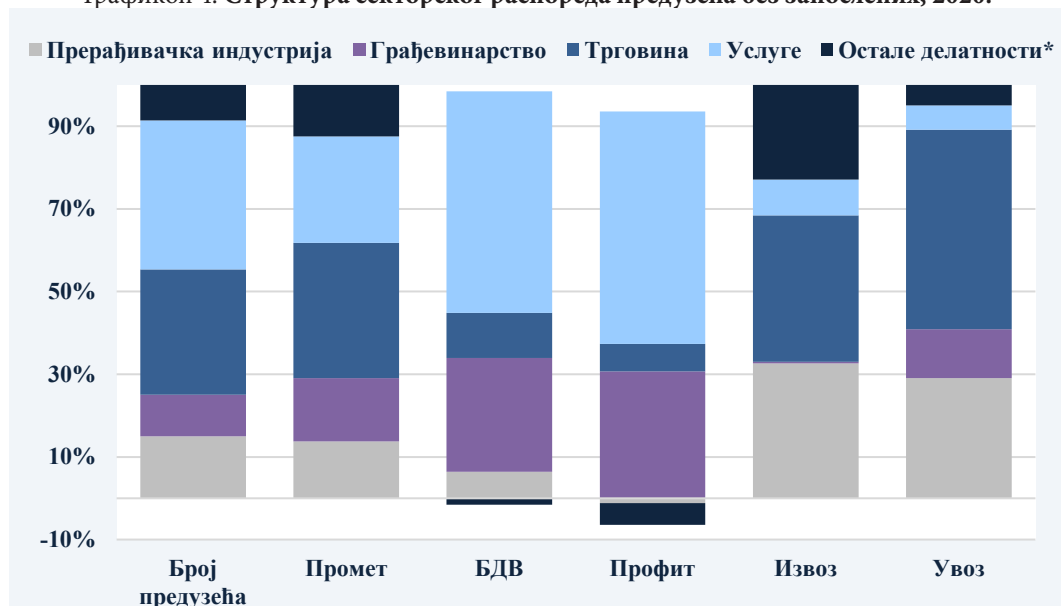
Табела 11. Секторски распоред предузећа без запослених, 2020.

	Предузећа	Промет	БДВ	Профит	Извозници	Извоз	Увозници	Увоз
	број	у млрд. динара			број	у млрд. динара	број	у млрд. динара
Прерађивачка индустрија	4.676	17,6	1,5	-0,2	134	4,5	176	5,4
Грађевинарство	3.120	19,6	6,5	5,7	11	0,1	60	2,2
Трговина	9.454	41,9	2,6	1,2	275	4,9	626	9,1
Услуге*	11.206	32,9	12,7	10,4	70	1,2	209	1,1
Остале делатности**	2.680	15,9	-0,4	-1,0	43	3,2	50	0,9
Укупно	31.136	127,9	23,0	16,1	533	13,9	1.121	18,8

Извор: РЗС, *Услуге (Н, И, Ј, К, Л, М, Н, О, Р, Q, R, S): саобраћај и складиштење, услуге смештаја и исхране, информисање и комуникације, финансијске делатности и делатност осигурања, пословање некретнима, стручне, научне, иновационе и техничке делатности, административне и помоћне услужне делатности, државна управа и обавезно социјално осигурање, образовање, здравствена и социјална заштита, уметност, забава и рекреација, остале услужне делатности – пословање некретнима, образовање, здравствена и социјална заштита, уметност, забава, рекреација, **Остале делатности (А, В, Д, Е): пољопривреда, шумарство и рибарство, рударство, снабдевање електричном енергијом, гасом и паром и снабдевање водом и управљање отпадним водама

Графикон 4. Структура секторског распореда предузећа без запослених, 2020.

Извор: РЗС

Највећи број извозника међу предузећима без запослених послује у области трговине (275 предузећа – 51,6 свих извозних предузећа) и ова предузећа извозе производе и услуге у вредности од 4,9 млрд. динара (35,4% укупног извоза). У области трговине послује и највећи број увозних предузећа (626 предузећа – 55,8% свих увозних предузећа) и ова предузећа увозе производе и услуге у вредности од 9,1 млрд. динара (48,3% укупног увоза).

Табела 12. Распоред предузећа без запослених према регионалним областима, 2020. (предузећа без запослених=100)

Региони – области		Број предузећа	Промет	БДВ	Профит	Извозници	Извоз	Увозници	Увоз	
СРБИЈА – СЕВЕР	Београдски регион	Београдска област	47,1	59,0	75,2	86,1	45,2	41,8	56,3	50,7
	Регион Војводине	Западнобачка област	2,0	1,4	0,5	-1,1	1,1	1,4	1,1	0,3
		Јужнобанатска област	3,3	2,0	-1,0	-2,5	2,6	0,9	2,3	1,3
		Јужнобачка област	11,3	11,1	4,7	3,0	12,0	4,0	11,7	6,9
		Севернобанатска област	1,1	0,4	0,5	0,6	1,3	0,5	0,7	0,2
		Севернобачка област	3,0	2,6	1,8	1,7	2,6	2,0	3,1	17,1
		Средњобанатска област	1,6	1,9	1,2	1,5	1,5	0,2	1,3	3,8
		Сремска област	3,4	3,4	7,0	4,6	6,6	20,6	3,7	9,0
СРБИЈА – ЈУГ	Регион Шумадије и Западне Србије	Златиборска област	2,3	0,9	0,4	0,3	1,9	0,6	1,6	0,5
		Колубарска област	1,6	3,7	1,8	1,4	2,1	2,7	1,4	1,8
		Мачванска област	2,2	1,2	0,5	0,4	3,2	1,8	1,6	0,4
		Моравичка област	2,4	1,2	0,8	0,9	3,4	2,6	1,9	1,2
		Поморавска област	1,7	2,4	2,7	2,2	1,5	1,7	1,2	0,3
		Расинска област	1,6	1,7	0,7	0,3	3,0	1,1	1,5	2,7
		Рашка област	2,1	1,0	0,8	0,2	1,1	1,4	1,3	0,4
		Шумадијска област	2,3	0,8	0,9	0,5	2,6	0,7	2,3	0,3
	Регион Јужне и Источне Србије	Борска област	0,7	0,0	-0,1	-0,2	0,0	0,0	0,2	0,0
		Браничевска област	1,4	0,6	0,5	0,5	0,8	0,1	0,6	0,1
		Зајечарска област	0,8	0,2	0,0	-0,2	0,6	0,4	0,4	0,5
		Јабланичка област	1,2	0,4	0,4	0,1	1,9	0,2	1,1	0,2
		Нишавска област	3,1	0,8	0,4	-0,1	2,6	1,1	2,2	1,5
		Пиротска област	0,7	1,6	0,0	0,0	0,6	14,2	0,9	0,1
		Подунавска област	1,3	0,6	-0,1	-0,5	0,4	0,1	0,8	0,5
Пчињска област	1,3	0,9	0,5	0,2	1,1	0,1	0,5	0,2		
Топличка област	0,6	0,1	-0,1	-0,1	0,4	0,02	0,1	0,02		

Извор: РЗС

Посматрано по регионалним областима, у 2020. години, највећи број предузећа без запослених радника послује у Београдској (14.678 предузећа – 47,1% свих предузећа без запослених) и Јужнобачкој области (3.508 предузећа – 11,3%). Највећи промет остварују предузећа без запослених која послују у Београдској (75,5 млрд. динара – 59,0% укупног промета) и Јужнобачкој области (14,2 млрд. динара – 11,1%), а БДВ предузећа која послују у Београдској (17,3 млрд. динара – 75,2% укупне БДВ) и Сремској области (1,6 млрд. динара – 7,0%), при чему су предузећа без запослених која послују у Јужнобанатској, Борској, Подунавској и Топличкој области забележила негативну БДВ у 2020. години. Предузећа која послују без запослених највећи профит остварила су у Београдској (13,8 млрд. динара – 86,1% укупног профита) и Сремској области (738,5 мил. динара – 4,6%), а негативан пословни резултат забележила су предузећа без запослених која послују у Западнобачкој, Јужнобанатској, Борској, Зајечарској, Нишавској, Подунавској и Топличкој области. Највише извозника међу предузећима без запослених послује у Београдској (241 предузећа – 45,2% свих предузећа извозника без запослених) и Јужнобачкој области (64 предузећа – 12,0%), а највећи извоз остварују предузећа из Београдске (5,8 млрд. динара – 41,8% укупног извоза) и Сремске области (2,9 млрд. динара – 20,6%). Међу предузећима без запослених највећи број увозника послује у Београдској (631 предузеће – 56,3% свих предузећа увозника без запослених) и Јужнобачкој области (131 предузеће – 11,7%), а највећи увоз остварују предузећа из Београдске (9,5 млрд. динара – 50,7% укупног увоза) и Севернобачке области (3,2 млрд. динара – 17,1%).

2.3. Запосленост

Вишегодишња позитивна кретања запослености у нефинансијском сектору настављена су и у 2020. години, када је регистровано 1.483.870 запослених, од чега је 65,1% (965.461 радник) ангажовано у сектору МСПП-а, а 34,9% (518.409) у великим предузећима.

Табела 13. Број и структура запослених у нефинансијском сектору, 2020.

Облик организовања	МСПП	Велика	Укупно	
	број	број	број	структура (%)
Привредна друштва	693.015	518.409	1.211.424	81,6
Предузетници	272.446	-	272.446	18,4
Укупно	965.461	518.409	1.483.870	100,0
структура (%)	65,1	34,9	100,0	

Извор: РЗС

У структури МСПП-а највеће учешће у запослености имају микро предузећа 45,5% (439.762 радника), средња предузећа учествују са 28,9% (278.816 радника), а мала предузећа са 25,6% (246.883 радника). Према облику организовања, 93,7% запослених у МСПП-а ангажовани су у ДОО (632.492 запослена – 65,5%) и код предузетника (272.446 запослених – 28,2%).

Табела 14. Број и структура запослености у сектору МСПП-а, 2020.

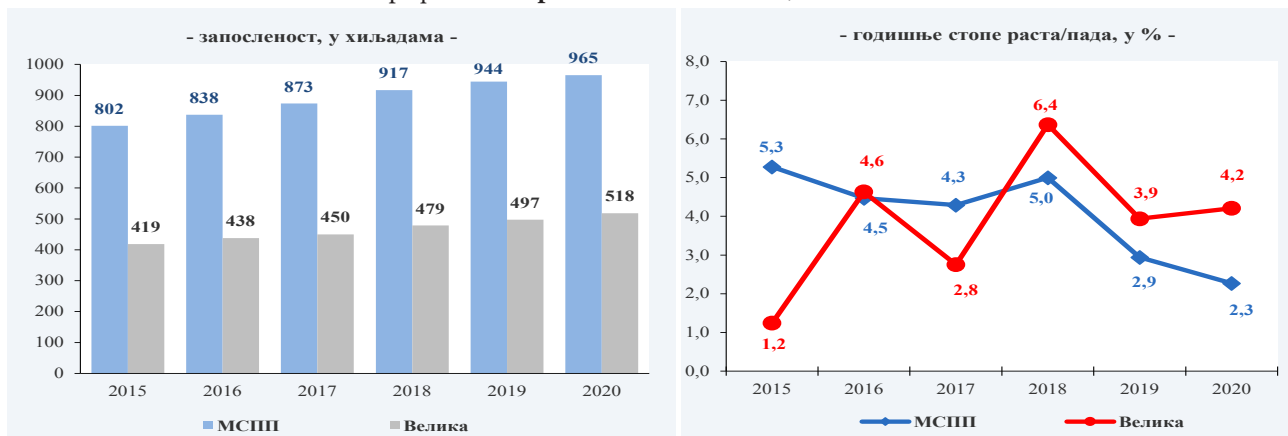
Облик организовања	Микро	Мала	Средња	Укупно	
	број	број	број	број	структура (%)
Привредна друштва	167.316	246.883	278.816	693.015	71,8
АД	870	3.690	17.850	22.410	2,3
ДОО	162.290	233.531	236.671	632.492	65,5
Остало	4.156	9.662	24.295	38.113	3,9
Предузетници	272.446	0	0	272.446	28,2
Укупно	439.762	246.883	278.816	965.461	100,0
структура (%)	45,5	25,6	28,9	100,0	

Извор: РЗС

Од 2015. године укупна запосленост у нефинансијском сектору константно се повећава. Запосленост у нефинансијском сектору у 2020. у односу на 2015. годину повећана је за 263.613 радника (21,6%) и то: у сектору МСПП-а за 163.742 радника (20,4%), од чега код предузетника за 36.087 радника (15,3%), у микропредузећима за 16.397 радника (10,9%), малим за 55.947 радника (29,3%) и средњим предузећима за

55.311 радника (24,7%), док је запосленост у великим предузећима повећана за 99.871 радника (23,9%).

Графикон 5. Кретање запослености, 2015–2020.

Извор: РЗС

Највећи **раст запослености** у МСПП у периоду 2015–2020. године по секторима забележен је у: прерађивачкој индустрији (29.690 радника – 13,3%), грађевинарству (23.508 – 41,0%), информисању и комуникацијама (19.679 – 75,4%), стручним, научним, иновационим и техничким делатностима (19.641 – 32,4%) и у трговини на велико и мало (18.400 – 8,2%). Раст запослености остварен је и у секторима: саобраћај и складиштење (17.219 радника – 42,1%), услуге смештаја и исхране (15.843 – 31,6%), административне и помоћне услужне делатности (12.471 – 56,8%), образовање (2.828 – 67,8%), пословање некретнинама (2.493 – 61,7%), финансијске делатности и делатности осигурања (1.473 – 33,9%), здравствена и социјална заштита (1.364 – 17,4%), уметност, забава и рекреација (683 – 11,1%), рударство (478 – 16,1%) и снабдевање електричном енергијом, гасом и паром (80 – 1,9%), а **пад запослености** забележен је у секторима: снабдевање водом и управљање отпадним водама (–1.362 радника, односно за –5,7%), остале услужне делатности (–630, односно за –3,7%), државна управа и обавезно социјално осигурање (–72, односно за –28,8%) и пољопривреда, шумарство и рибарство (–42 радника, односно за –0,2%).

Табела 15. Запосленост у сектору МСПП-а према регионалним областима, 2015–2020.

Региони – области		2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	
СРЕБИЈА – СЕВЕР	Београдски регион	Београдска област	259.354	272.228	289.437	304.799	317.793	333.526
	Регион Војводине	Западнобачка област	16.083	16.877	17.070	17.802	18.319	18.317
		Јужнобанатска област	24.598	24.977	26.572	28.844	29.627	28.950
		Јужнобачка област	83.840	87.424	91.403	96.738	99.968	105.452
		Севернобанатска област	14.369	14.649	14.579	15.046	14.798	14.497
		Севернобачка област	24.326	24.267	25.338	26.432	26.822	27.104
		Средњобанатска област	16.972	17.383	17.144	17.808	17.919	17.682
		Сремска област	35.955	38.587	40.372	42.307	43.632	44.639
СРЕБИЈА – ЈУГ	Регион Шумадије и Западне Србије	Златиборска област	30.719	32.582	34.042	35.338	36.026	36.060
		Колубарска област	15.878	16.698	17.057	17.821	18.668	18.831
		Мачванска област	27.182	28.953	29.824	31.347	32.246	31.980
		Моравичка област	26.539	28.047	28.476	29.963	31.246	31.751
		Поморавска област	20.009	21.105	21.682	22.658	22.570	22.304
		Расинска област	20.656	21.046	22.677	23.353	23.402	23.530
		Рашка област	28.014	30.139	31.991	33.693	34.415	33.891
		Шумадијска област	29.159	29.422	30.758	31.556	32.324	32.183
	Регион Јужне и Источне Србије	Борска област	9.512	10.077	9.461	9.658	9.692	9.802
		Браничевска област	12.742	13.080	12.793	13.382	13.299	13.440
		Зајечарска област	8.896	9.183	9.452	9.364	9.516	9.371
		Јабланичка област	17.162	17.919	17.776	18.923	19.860	19.885
		Нишавска област	36.393	38.556	40.088	41.764	42.624	42.919
		Пиротска област	8.495	8.525	8.729	8.936	8.859	8.527
		Подунавска област	12.925	12.874	13.297	15.392	15.612	16.468
		Пчињска област	15.170	15.794	17.008	17.430	17.718	17.132
Топличка област	6.771	7.142	6.439	6.762	7.107	7.218		

Извор: РЗС

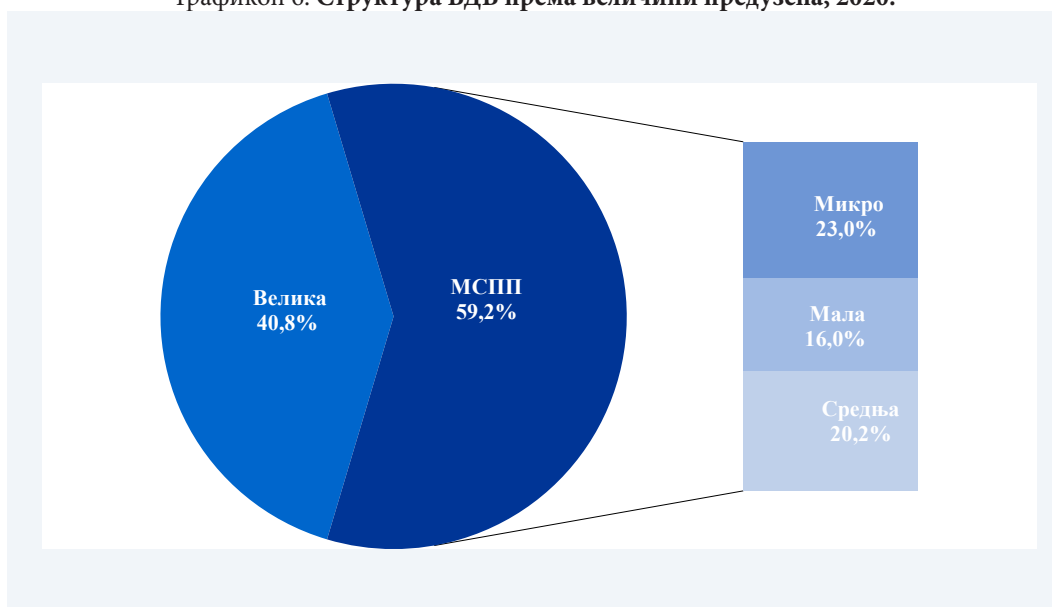
У периоду 2015–2020. године запосленост на нивоу сектора МСПП-а повећана је у свим регионалним областима. Највећа повећања запослености МСПП-а забележена су у Београдској (74.172), Јужнобачкој (21.612), Сремској (8.684), Нишавској (6.526) и Рашкој (5.877) области, најмања у Пиротској (32), Севернобанатској (128), Борској (290), Топличкој (447) и Зајечарској (475) области. Највећи интензитети раста запослености МСПП забележени су у Београдској (раст од 29%), Подунавској (27%), Јужнобачкој (26%) и Сремској (24%) области, најмањи у Пиротској (0,4%), Севернобанатској (0,9%), Борској (3,0%), Средњобанатској (4,2%) и Зајечарској (5,3%) области.

2.4. Додата вредност

Структура бруто додате вредности

Нефинансијски сектор привреде Србије у 2020. години остварио је 2.988,1 млрд. динара, односно 25,4 млрд. EUR бруто додате вредности – 7,4 мил. динара (62,9 хиљ. EUR) по предузећу. Сектор МСПП генерише 59,2% БДВ (1.769,6 млрд. динара; 15,1 млрд. EUR), а велика предузећа 40,8% (1.218,5 млрд. динара; 10,4 млрд. EUR).

Графикон 6. Структура БДВ према величини предузећа, 2020.

Извор: РЗС

Бруто додата вредност нефинансијског дела привреде у 2020. у односу на 2015. годину реално је повећана за 42,6% (1.086,2 млрд. динара – 9,7 млрд. EUR), при чему је сектор МСПП (46,4%, односно 672,9 млрд. динара – 6,0 млрд. EUR) забележио већи реални раст БДВ од великих предузећа која су у посматраном периоду повећа реалну БДВ за 37,4% (за 413,3 млрд. динара – 3,7 млрд. EUR). У оквиру сектора МСПП-а највећи реални раст БДВ забележила су средња (48,1%), а најмањи микро предузећа (43,8%), док су мала предузећа и предузетници забележили реални раст БДВ од 47,5% и 44,6% респективно.

У 2020. години додата вредност у промету у просеку учествује са 23,3%. Посматрано по величини привредних субјеката, велика предузећа исказала су изнатпросечну вредност (28,3%), док је у сектору МСПП-а тај однос износио 20,8%.

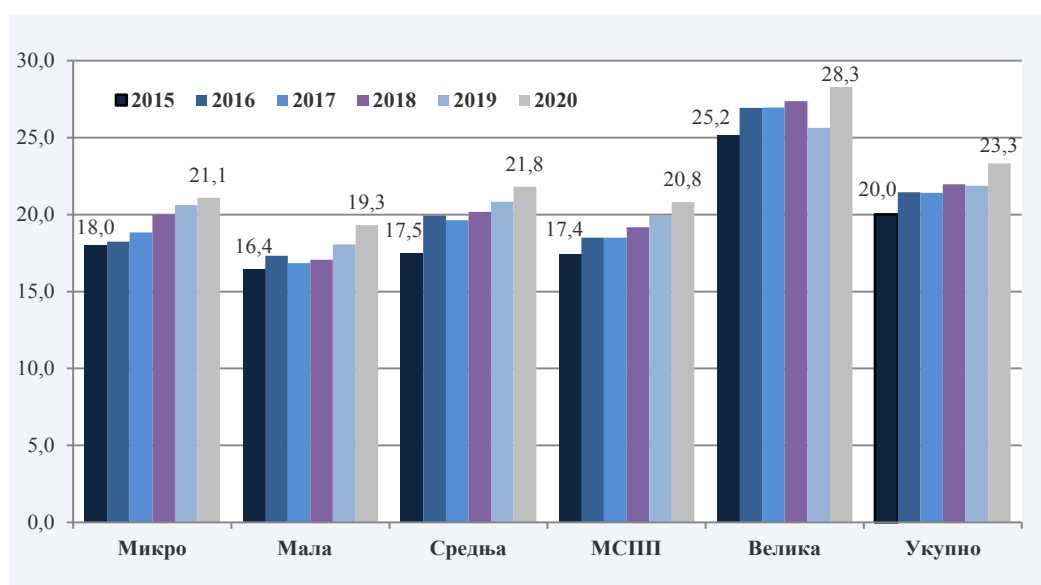
Табела 16. БДВ и промет по величини предузећа, 2020.

Показатељ	Вредност	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
БДВ	млрд. РСД	688	477	605	1.770	1.218	2.988
	млн. EUR	5.849	4.059	5.142	15.051	10.363	25.413
Промет	млрд. РСД	3.262	2.471	2.772	8.505	4.309	12.814
	млн. EUR	27.743	21.013	23.580	72.335	36.645	108.980
БДВ/промет	%	21,1	19,3	21,8	20,8	28,3	23,3

Извор: РЗС

У периоду 2015–2020. године производна и тржишна активност, мерена учешћем БДВ у промету, има тенденцију раста. Раст је најизраженији код средњих предузећа (3,4 структурна поена у односу на 2015. годину). Микро и мала предузећа повећала су учешће БДВ у промету за 3,1 и 2,9 структурних поена, што је испод просека сектора МСПП-а од 3,4 структурна поена, али изнад раста који су велика предузећа остварила од 3,1 структурног поена у односу на 2015. годину.

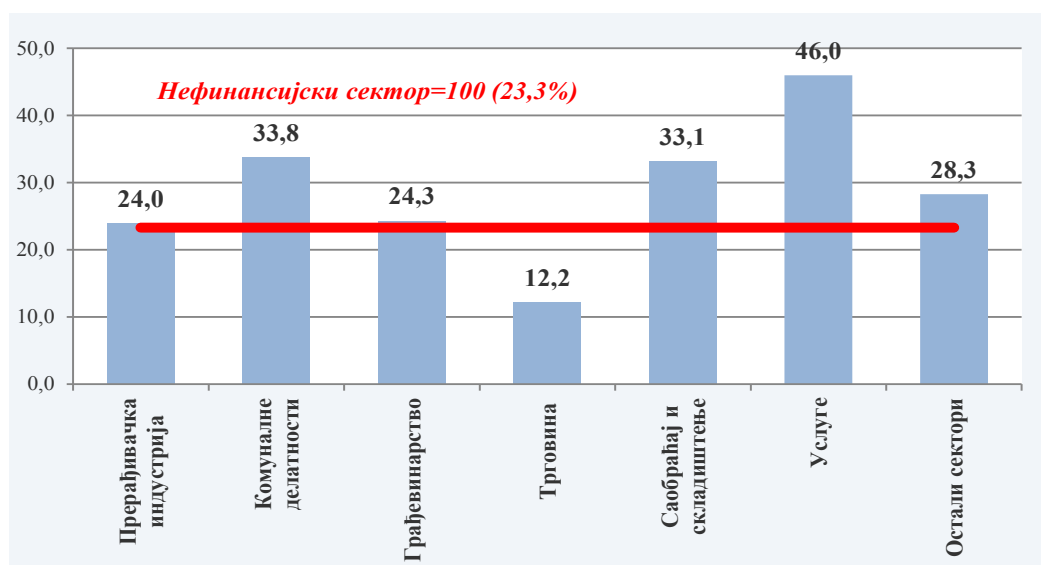
Графикон 7. Рацио додате вредности и промета, 2015–2020. (у %)

Извор: РЗС

Посматрано по секторима, у 2020. години највећи удео додате вредности у промету (46,0%) остварен је у сектору услуга, прерађивачка индустрија је незнатно изнад просека нефинансијског сектора, а испотпросечно учешће забележено је само у трговини (12,2%).

Графикон 8. Рацио додате вредности и промета, 2020. – сектори

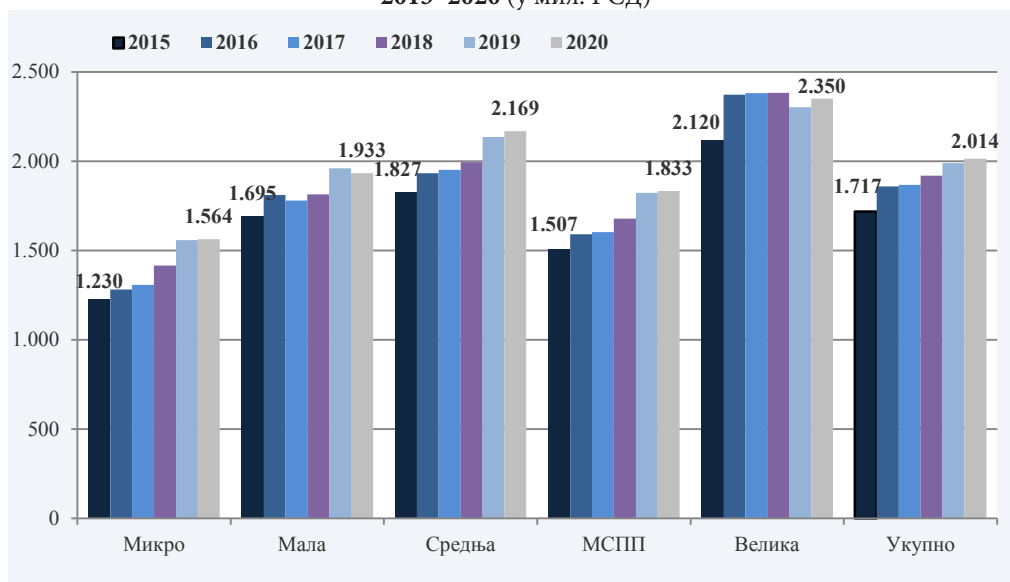

Извор: РЗС

Продуктивност

У 2020. години продуктивност (БДВ по запосленом) у нефинансијском сектору (2,0 мил. динара – 17.126 евра) повећана је 17,3% у односу на 2015. годину, а у поређењу са 2019. годином 1,3%. Највећу продуктивност у 2020. години остварила су велика предузећа (2,4 мил. динара – 19.990 евра, што је за 16,7% изнад просека). Продуктивност сектора МСПП-а (1,8 мил. динара – 15.589 евра у 2020. години) за 9,0% је нижа од продуктивности нефинансијског сектора, односно за 22,0% у односу на продуктивност великих предузећа, што је повољнија ситуација у односу на 2015. годину када је продуктивност МСПП-а била за 12,2% нижа у односу на нефинансијски сектор, односно за 28,9% нижа у односу на велика предузећа.

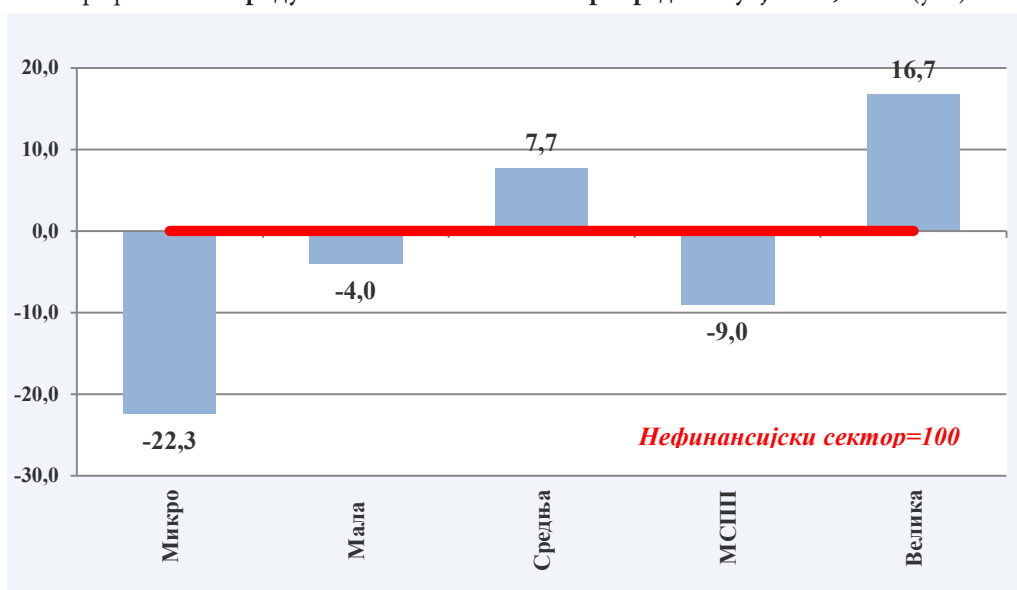
Графикон 9. БДВ по запосленом према величини предузећа, 2015–2020 (у мил. РСД)

Извор: РЗС

Најпродуктивнија у сектору МСПП у 2020. години била су средња предузећа (18% више од просека МСПП-а, односно 8,0% више од просека нефинансијског сектора привреде). Мала предузећа продуктивнија су 5% у односу на просек сектора МСПП-а, али за 4% су мање продуктивна од просека). Најмање продуктивна су микро предузећа, која по продуктивности заостају и у односу на просек сектора МСПП-а и у односу на просек нефинансијског дела привреде (15% односно 22% у 2020. години, респективно).

Графикон 10. Продуктивност по величини привредних субјеката, 2020. (у %)

Извор: РЗС

Посматрано по регионима, најпродуктивнија предузећа у 2020. години послују у Борској, Београдској, Јужнобачкој, Пиротској и Сремској области, а у оквиру сектора МСПП-а изнатпросечну продуктивност имају предузећа у Београдској, Сремској и Јужнобачкој области. Најнижу продуктивност имају предузећа која послују у Пчињској, Јабланичкој и Рашкој области, а у оквиру сектора МСПП најнижа продуктивност забележена је у Пиротској, Зајечарској и Јабланичкој области. У односу на 2015. годину највећи реални раст продуктивности остварила су предузећа из Борске, Подунавске и Сремске области, а пад продуктивности забележила су предузећа из Шумадијске и Западнобачке области. На нивоу сектора МСПП у односу на 2015. годину најбржи реални раст продуктивности остварила су предузећа из Борске, Топличке и Сремске области, док су најспорији раст продуктивности остварила предузећа из Севернобачке, Средњобанатске и Пиротске области.

Табела 17. Продуктивност по регионалним областима, 2020.

Регионална област	Нефинансијски сектор			МСПП		
	у хиљ. РСД	стопа раста (%)		у хиљ. РСД	стопа раста (%)	
	2020	2020/2019	2020/2015	2020	2020/2019	2020/2015
Република Србија	2.013,7	1,3	17,3	1.832,9	0,5	21,6
Београдска област	2.500,6	-0,5	18,8	2.383,2	-3,9	17,5
Западнобачка област	1.582,3	1,9	-1,2	1.548,7	8,9	17,1
Јужнобанатска област	1.911,5	11,7	14,1	1.576,7	5,2	18,5
Јужнобачка област	2.216,8	-3,8	0,2	1.967,7	3,9	27,3
Севернобанатска област	1.665,7	4,8	31,7	1.644,4	3,3	26,3
Севернобачка област	1.543,3	-2,8	11,6	1.416,0	-3,6	7,4
Средњобанатска област	1.435,8	-0,4	5,0	1.466,9	-6,5	4,8
Сремска област	2.127,1	10,8	44,7	2.060,1	5,4	42,6
Златиборска област	1.550,5	4,2	16,9	1.505,7	6,4	25,9
Колубарска област	1.533,3	-1,7	10,0	1.576,7	1,9	18,7
Мачванска област	1.530,6	11,1	20,4	1.490,4	2,9	17,3
Моравичка област	1.641,3	3,9	19,4	1.706,5	7,9	22,9
Поморавска област	1.337,2	0,6	13,9	1.394,4	-0,7	24,7
Расинска област	1.359,6	2,8	26,0	1.328,4	7,6	24,2
Рашка област	1.179,6	1,0	14,6	1.170,6	0,8	12,5
Шумадијска област	1.659,5	-2,2	-4,7	1.500,5	0,9	7,7
Борска област	2.664,1	40,9	132,5	1.474,9	32,9	75,1
Браничевска област	1.395,1	-2,6	14,5	1.127,8	-8,8	11,4
Зајечарска област	1.292,1	0,9	19,9	1.019,0	2,0	9,0
Јабланичка област	1.156,0	2,7	13,2	1.059,8	2,5	10,8
Нишавска област	1.446,7	0,2	24,7	1.290,1	0,6	24,4
Пиротска област	2.215,3	2,2	9,6	967,3	-3,4	3,4
Подунавска област	1.410,0	3,0	118,2	1.423,9	0,7	7,8
Пчињска област	1.061,1	-1,2	19,7	1.119,5	1,8	26,0
Топличка област	1.265,7	3,6	14,9	1.450,8	4,6	43,0

Извор: РЗС

До реалног раста продуктивности (БДВ по запосленом) нефинансијског сектора у 2020. у односу на 2015. годину у Борској области од 132,5% дошло је услед значајног раста реалне БДВ великих предузећа (188,1%), што је у највећој мери резултат успешне приватизације предузећа Рударско-топионичарски басен (РТБ) Бор ДОО путем докапитализације од стране кинеског предузећа Zijin Mining Group CO, LTD децембра 2018. године. Реалну БДВ у посматраном периоду повећала су и МСПП-а (за 80,4%) из Борске области, што такође може бити резултат значајног раста пословне активности РТБ Бор и позитивног ефекта преливања на МСПП која пословно сарађују са овим предузећем (добављачи, кооперанти и др). У датом периоду, повећана је и запосленост у Борској области (3,0% МСПП и 7,0% велика предузећа), али је раст запослености значајно нижи од раста БДВ, што се позитивно одразило на

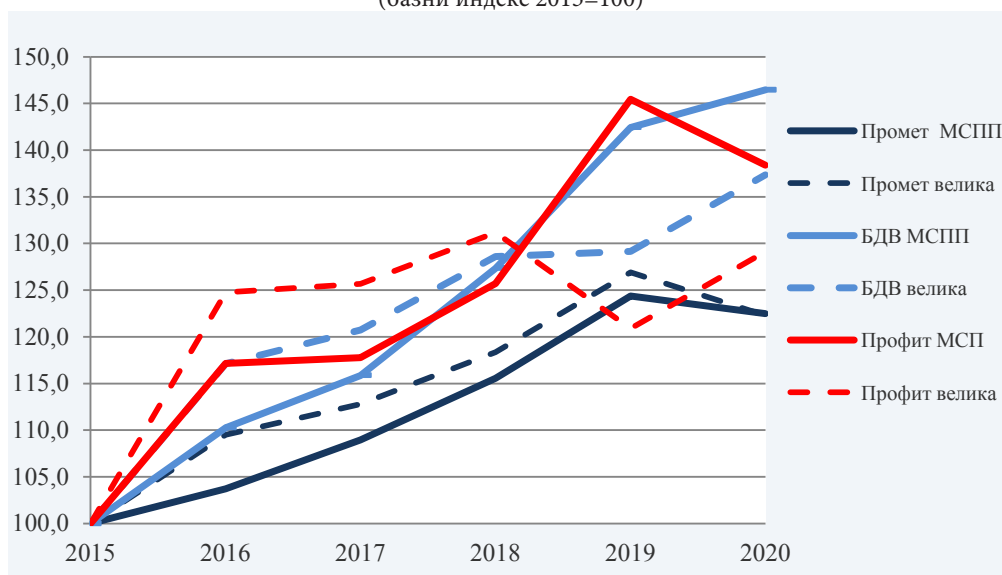
раст продуктивности. У 2020. години у односу на 2015. годину реални раст продуктивности остварила су и МСПП (43,0%) која послују у Топличкој области услед већег раста реалне БДВ (52,5%) у односу на раст запослености (6,6%), при чему су велика предузећа из Топличке области забележила реални раст БДВ од 209,0%, а запослености од 251,3%.

2.5. Ефекти пословања

Вишегодишња позитивна кретања показатеља ефикасности пословања сектора МСПП-а и нефинансијског сектора привреде прекинута су 2020. године услед глобалне кризе условљене пандемијом ковида-19. У 2020. години сектор МСПП-а смањио је ефикасност пословања (промет и профитабилност) у поређењу са 2019. годином, иако је настављен тренд раста БДВ, што је неповољнија ситуација у односу на просек нефинансијског сектора и велика предузећа, где су забележени и раст БДВ и раст профита:

- Промет МСПП-а је смањен -1,6% (нефинансијског сектора -2,2%, а великих предузећа -3,6%),
- БДВ МСПП-а је повећана 2,8% (нефинансијског сектора 4,2%, а великих предузећа 6,4%),
- Профит МСПП-а је смањен -4,8% (нефинансијског сектора је повећан 0,7%, а великих предузећа 6,8%).

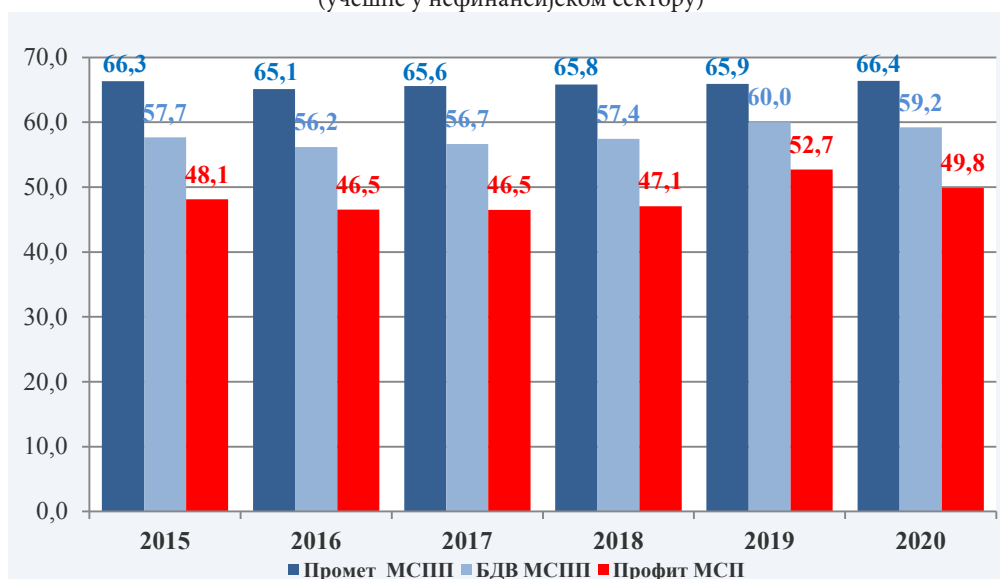
Графикон 11. Ефикасност пословања предузећа
(базни индекс 2015=100)

Извор: РЗС

У 2020. години сектор МСПП-а остварује 66,4% промета, ствара 59,2% БДВ и (без предузетника) генерише 49,8% профита нефинансијског сектора привреде.

Графикон 12. Показатељи ефикасности МСПП-а
(учешће у нефинансијском сектору)

Извор: РЗС

Промет

У 2020. години промет сектора МСПП-а достигао је вредност од 8.505,0 млрд. динара – 21,1 мил. динара по предузећу и 8,8 мил. динара по запосленом. Сектор МСПП-а у 2020. години генерише 66,4% промета нефинансијског сектора – у поређењу са 2019. годином промет сектора МСПП-а реално је мањи за –1,5% (у привреди за –2,2%, а код великих предузећа за –3,6%). У односу на 2015. промет сектора МСПП-а у 2020. години реално је повећан за 20,9%, што је мањи раст у односу на велика предузећа (81,5%). У оквиру сектора МСПП-а раст промета у периоду 2015–2020. године забележила су средња предузећа (49,6%) и предузетници (36,9%), а микро и мала предузећа (–35,0% и –3,5% респективно) у 2020. години забележила су мањи промет у односу на 2015. годину.

 Табела 18. Укупан промет нефинансијског сектора
према величини и облику организовања, 2020.

Облик организовања	МСПП	Велика	Укупно	
	у млрд. динара	у млрд. динара	у млрд. динара	структура (%)
Привредни субјекти	6.939,7	4.308,6	11.248,3	87,8
Предузетници	1.565,3	-	1.565,3	12,2
Укупно	8.505,0	4.308,6	12.813,6	100,0
структура (%)	66,4	33,6	100,0	

Извор: РЗС

У оквиру сектора МСПП-а опредељујући утицај на висину промета у 2020. години имају средња предузећа са учешћем од 32,6% у сектору МСПП-а, а према облику организовања ДОО са учешћем од 76,0% у сектору МСПП-а.

 Табела 19. Укупан промет сектора МСПП-а
према величини и облику организовања, 2020.

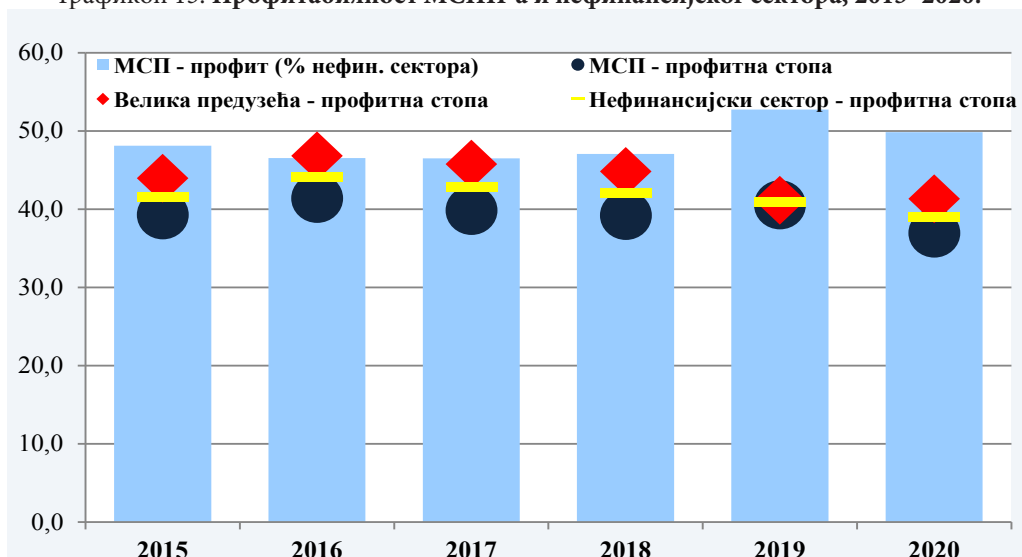
Облик организовања	Микро	Мала	Средња	МСПП	
	млрд. динара	млрд. динара	млрд. динара	млрд. динара	структура (%)
Привредни субјекти	1.696,6	2.470,6	2.772,5	6.939,7	81,6
АД	7,2	50,7	151,9	209,9	2,5
ДОО	1.629,7	2.327,1	2.503,6	6.460,4	76,0
Остало	59,8	92,8	116,9	269,5	3,2
Предузетници	1.565,3	0,0	0,0	1.565,3	18,4
Укупно млрд. динара	3.261,9	2.470,6	2.772,5	8.505,0	100,0
Структура (%)	38,4	29,0	32,6	100,0	

Извор: РЗС

Профитабилност

Сектор МСП⁴ у 2020. години створио је профит у вредности од 500,1 млрд. динара – 49,8% нефинансијског сектора (1.003,3 млрд. динара). Највећи део профита сектора МСП реализовала су средња предузећа (43,3% сектора МСП-а, односно 21,6% нефинансијског сектора), а према облику организовања највећи профит у оквиру сектора МСП-а остварила су ДОО – 97,2% профита сектора МСП-а (48,4% профита нефинансијског сектора).

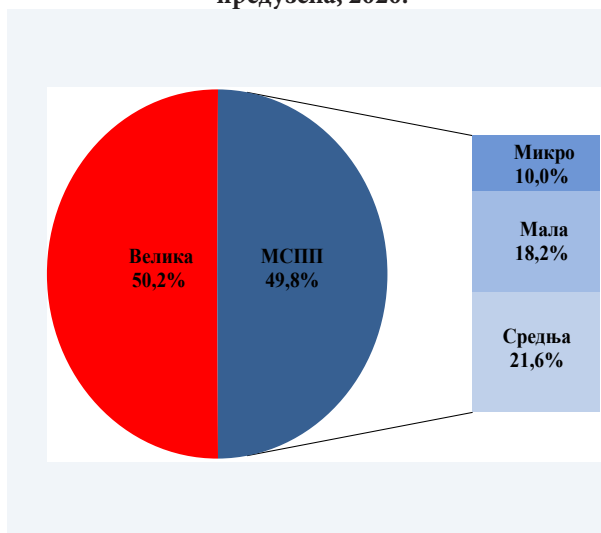
Графикон 13. Профитабилност МСП-а и нефинансијског сектора, 2015–2020.

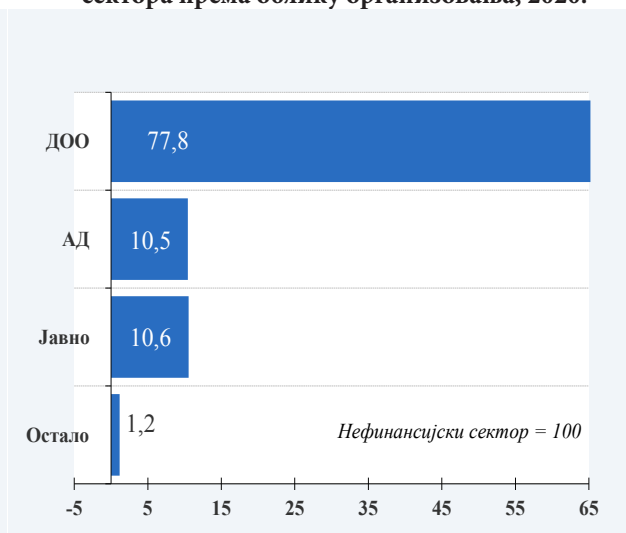
Извор: РЗС

Сектор МСП-а и даље је непрофитабилнији део привреде – стопа профитабилности сектора МСП-а у 2020. години је 37,0% и нижа је у односу на просек нефинансијског сектора (39,0%) и великих предузећа (41,3%).

Графикон 14. Структура профита према величини предузећа, 2020.

Графикон 15. Структура профита нефинансијског сектора према облику организовања, 2020.

Извор: РЗС

Најнижу стопу профитабилности у оквиру сектора МСП-а остварила су средња предузећа (35,8%), микро предузећа су остварила профитну стопу од 37,1%, а највећу профитабилност остварила су мала предузећа (38,3%).

⁴ У анализи профитабилности нису обухваћени предузетници.

Табела 20. Профит и ниво профитабилности према величини предузећа, 2020.

Показатељ	Микро	Мала	Средња	МСП	Велика	Нефинан. сектор
Профит (мил. динара)	100.593	183.013	216.508	500.114	503.189	1.003.302
Учешће у профиту МСП-а, у %	20,1	36,6	43,3	100,0		
Учешће у профиту нефинансијског сектора, у %	10,0	18,2	21,6	49,8	50,2	100,0
Профитабилност	37,1	38,3	35,8	37,0	41,3	39,0
Ниво профитабилности (профитабилност МСП-а= 100 индексних поена)	100,3	103,8	96,9	100,0		
Ниво профитабилности (профитабилност нефинансијског сектора = 100 индексних поена)	95,1	98,3	91,8	94,7	105,8	100,0

Извор: РЗС

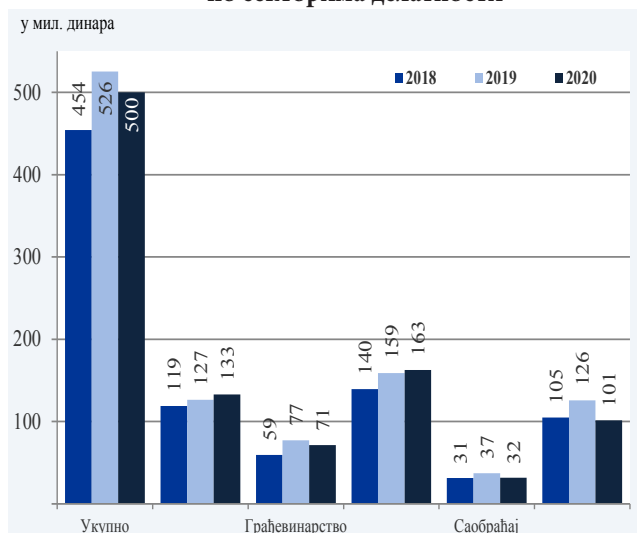
Профитабилност МСП-а по секторима

У 2020. години сектор МСП-а пословао је рентабилно у већини делатности, а нерентабилно пословање забележено је у секторима *услуге смештаја и исхране и уметности, забава и рекреација*, који су највише погођени рестриктивним мерама предузетим у циљу сузбијања пандемије ковида-19, као и у секторима *рударство, здравствена и социјална заштитна и државна управа и обавезно социјално осигурање*. Такође, МСП остварују већи профит од великих предузећа у већини делатности, осим у секторима: *прерађивачка индустрија, рударство, снабдевање електричном енергијом, гасом и паром, снабдевање водом и управљање отпадним водама, услуге смештаја и исхране, информисање и комуникације, државна управа и обавезно социјално осигурање, здравствена и социјална заштитна и уметности, забава и рекреација*, где велика предузећа имају одлучујући утицај на висину оствареног профита.

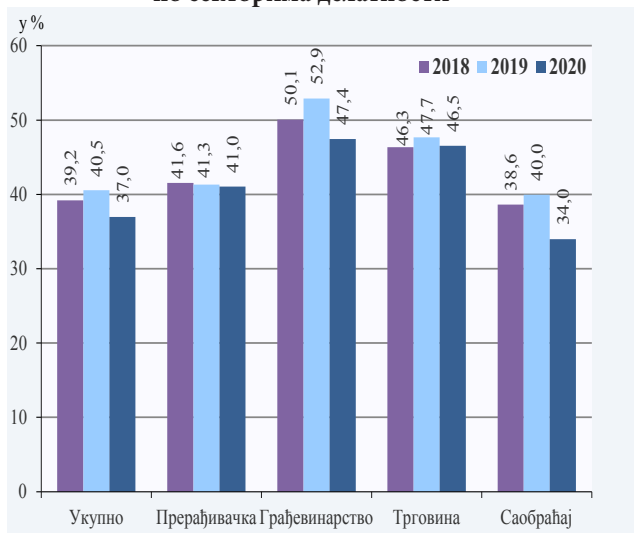
Предузећа из сектора МСП-а највише су концентрисана у радно интензивним и услужним делатностима са бржим обртом капитала и краћим производним циклусом – око 3/4 профита сектора МСП-а (73,4%) остварено је у секторима *привремена на велико и мало* (32,5%), *прерађивачке индустрије* (26,6%) и *праћевинарства* (14,3%). Профитабилност МСП-а у овом областима јесте изнадпросечне профитабилности сектора МСП-а и изнад профитабилности просека нефинансијског сектора.

МСП имају изнадпросечне стопе профитабилности у осам сектора, а најпрофитабилнија МСП пословала су у секторима: *послови с некретнинама* (стопа профитабилности 75,8%), *снабдевање електричном енергијом, гасом и паром* (67,9%), *пољопривреда, шумарство и рибарство* (49,0%), *праћевинарство* (47,4%), *привремена на велико и мало* (46,5%) и *прерађивачка индустрија* (41,0%).

Графикон 16. Профит МСП-а по секторима делатности

Графикон 17. Профитабилност МСП-а по секторима делатности

Извор: РЗС

Профитабилност МСП-а по регионалним областима

Велика предузећа и сектор МСПП-а у 2020. години пословали су рентабилно у свим регионалним областима, а нерентабилно пословање забележила су једино микро предузећа у *Зајечарској* и *Пиройској* области.

У 2020. години, најрентабилнија МСП у Србији, која стварају 34,7% профита нефинансијског сектора, послују на територији *Града Београда* (49,8% профита сектора МСПП-а и 24,8% профита нефинансијског сектора), *Јужнобачке* (12,9% и 6,4% респективно) и *Сремске области* (6,9% и 3,4% респективно).

Највеће стопе профитабилности остварила су МСП која послују на територији *Сремске* (48,4%), *Моравичке* (41,8%) и *Подунавске* области (41,0%), а најниже МСП која послују у *Пиройској* (7,1%), *Зајечарској* (8,5%) и *Браничевској* области (22,2%).

Табела 21. Профитабилност МСП-а по окрузима, 2020.

Региони – области (окрузи)		Профит МСП-а по окрузима (мил. дин.)	Учешће профита МСП-а по окрузима у профиту сектора МСП-а Србије	Профитабилност МСП-а по окрузима	Ниво профитабилности МСП-а по областима (профитабилност сектора МСП-а = 100 индексних поена)	Ниво профитабилности МСП-а по окрузима (профитабилност нефинансијског сектора МСП-а = 100 индексних поена)	
СРБИЈА – СЕВЕР	Београдски регион	Београдска област	249.086	49,8	37,1	100,5	95,2
	Регион Војводине	Западнобачка област	7.588	1,5	36,6	99,0	93,8
		Јужнобанатска област	11.377	2,3	36,6	99,1	93,8
		Јужнобачка област	64.351	12,9	38,5	104,3	98,8
		Севернобанатска област	6.728	1,3	38,7	104,7	99,2
		Севернобачка област	10.111	2,0	31,6	85,6	81,0
		Средњобанатска област	6.583	1,3	34,0	91,9	87,0
		Сремска област	34.423	6,9	48,4	130,8	124,0
	Укупно СРБИЈА – СЕВЕР		390.246	78,0	37,9	102,6	97,2
СРБИЈА – ЈУГ	Регион Шумадије и Западне Србије	Златиборска област	12.009	2,4	36,5	98,8	93,6
		Колубарска област	6.348	1,3	35,2	95,2	90,2
		Мачванска област	12.796	2,6	40,0	108,3	102,6
		Моравичка област	15.802	3,2	41,8	113,2	107,2
		Поморавска област	7.396	1,5	37,1	100,2	95,0
		Расинска област	6.718	1,3	36,4	98,5	93,3
		Рашка област	7.391	1,5	28,9	78,1	74,0
		Шумадијска област	9.317	1,9	31,4	84,9	80,4
	Регион Јужне и Источне Србије	Борска област	4.308	0,9	40,8	110,5	104,7
		Браничевска област	1.798	0,4	22,2	60,0	56,9
		Зајечарска област	407	0,1	8,5	23,1	21,9
		Јабланичка област	3.235	0,6	31,0	83,9	79,5
		Нишавска област	8.880	1,8	24,5	66,2	62,7
		Пиротска област	278	0,1	7,1	19,2	18,2
		Подунавска област	6.462	1,3	41,0	111,0	105,2
		Пчињска област	4.236	0,8	31,6	85,6	81,1
		Топличка област	2.487	0,5	39,0	105,5	100,0
		Укупно СРБИЈА – ЈУГ		109.867	22,0	33,9	91,8
УКУПНО		500.114	100,0	37,0	100,0	94,7	

Извор: РЗС

2.6. Инвестиције

У 2020. години инвестиције нефинансијског сектора (предузећа и предузетника) достигле су 847,0 млрд. динара (2,1 мил. динара по предузећу) и чине 85,2% вредности укупних инвестиција Републике Србије (994,6 млрд. динара). У поређењу са 2019. годином, инвестиције нефинансијског сектора забележиле су реални пад од -3,0%, што је последица кризе изазване пандемијом ковида-19.

У развој МСППа у 2020. години усмерено је 439,2 млрд. динара (3,7 млрд. EUR). У односу на претходну годину инвестициона улагања сектора МСПП-а реално су смањена (-3,7%). На смањење инвестиција највише је утицао значајан пад инвестиција микро и малих предузећа (-23,4% и 21,7% респективно). Пад инвестиција забележен је и код предузетника (-8,8%), а раст инвестиција остварила су једино средња предузећа (9,3%).

Удео МСПП-а у структури инвестиција нефинансијског сектора смањен је са 52,3% у 2019. на 51,9% у 2020. години услед ниже стопе пада инвестиција великих предузећа (-2,1%) у односу на пад инвестиција сектора МСПП-а (-3,7%).

Табела 22. Инвестиције у основна средства

Сектор – величина	2020.		Реална годишња стопа раста/пада 2020/2019 (%)	Реална кумулативна стопа раста/пада 2020/2015 (%)	Просечна реална годишња стопа раста/пада 2015–2020 (%)
	Вредност (у мил. дин.)	Структура (у %)			
УКУПНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ	994.602		-2,2	59,8	9,8
<i>Нефинансијски сектор</i>	847.007	100,0	-3,0	41,1	7,1
Предузетници	112.544	13,29	-8,8	30,6	5,5
Микро	32.794	3,87	-23,4	-2,7	-0,5
Мала	58.223	6,87	-21,7	-7,9	-1,6
Средња	235.684	27,83	9,3	59,1	9,7
МСПП	439.245	51,86	-3,7	32,6	5,8
Велика	407.763	48,14	-2,1	51,6	8,7

Извор: РЗС

Основни изведени индикатори указују на низак ниво инвестиционе активности, посебно код МСПП-а у 2020. години. Низак ниво инвестиција праћен је ниском инвестиционом активношћу (учешће инвестиција у промету код великих предузећа је 9,5%, а код МСПП-а 5,2%) и ниском ефикасношћу инвестиција⁵ (33,5% код великих и 24,8% код МСПП-а). У 2020. у односу на 2015. годину инвестициона активност МСПП-а повећана је за 0,4 процентних поена (великих за 1,8 поена), а ефикасност инвестиција код МСПП-а смањена је за -2,6 процентних поена, за разлику од великих предузећа, где је ефикасност инвестиција повећана за 3,2 процентна поена.

Табела 23. Основни индикатори инвестиционе активности, 2020.

Инвестиције	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
Инвестиције по предузећу (хиљ. дин.)	377,3	364,0	4.777,4	86.776,0	1.089,2	698.223,9	2.097,2
Инвестиције по запосленом (хиљ. дин.)	413,1	196,0	235,8	845,3	455,0	786,6	570,8
Радио инвестиција и промета (%)	7,2	1,9	2,4	8,5	5,2	9,5	6,6
Радио инвестиција и БДВ (%)	27,0	12,1	12,2	39,0	24,8	33,5	28,3

Извор: РЗС

Посматрано по техничкој структури, у сектору МСПП-а инвестициона улагања у грађевинске радове учествују са 46,9%, а у опрему са монтажом са 46,7% (код великих предузећа 36,2% према 54,1% респективно), што указује на неповољну техничку структуру улагања у сектору МСПП-а.

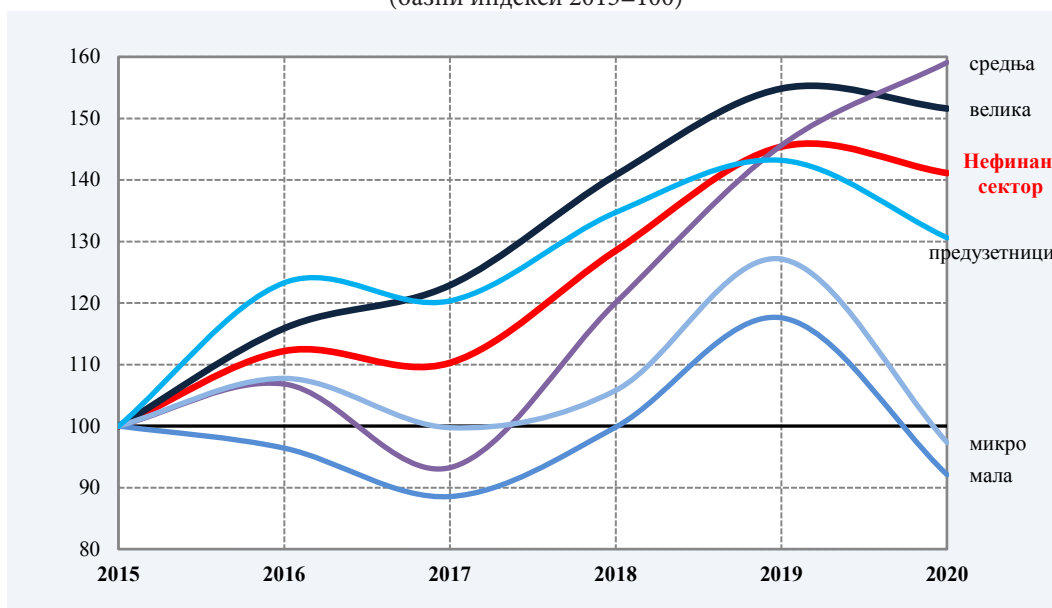
⁵ Ефикасност инвестиција представља однос инвестиција и БДВ и показује колико инвестиције доприносе расту БДВ.

Табела 24. Инвестиције према величини предузећа и техничкој структури, 2020. (у мил. динара)

Сектор – величина	Укупно	Грађевински радови	Опрема са монтажом	Остало
Укупне инвестиције ¹	994.602	465.875	444.827	83.900
Нефинансијски сектор ²	847.007	353.580	425.741	67.687
Предузетници ³	112.544	46.541	57.055	8.948
Микро	32.794	11.386	19.082	2.327
Мала	58.223	16.982	35.640	5.601
Средња	235.684	131.110	93.356	11.217
МСПП	439.245	206.019	205.132	28.093
Велика	407.763	147.561	220.608	39.593

Извор: РЗС; 1) Инвестиције свих правних лица из исцртавања „Инвестиције у основне фондове Републике Србије“ без додатних обрачуна (импонирација, војна опрема, софтвери, ИР и др.); 2) Укупне инвестиције свих правних лица, сем буџетских, из исцртавања „Инвестиције у основне фондове Републике Србије“; 3) Укупне инвестиције предузетника – обрачун.

Посматрано по величини предузећа, 2020. у односу на 2015. годину, сектор МСПП повећао је вредност инвестиција за 32,6% (5,8% у просеку годишње), што је спорији раст инвестиција у односу на велика предузећа (51,6%, односно 8,7% просечно годишње). У оквиру сектора МСПП-а, вредност инвестиција повећала су средња предузећа (59,1%, односно 9,7% просечно) и предузетници (30,6%, односно 5,5% просечно), а инвестициону активност смањила су микро (-2,7%, односно -0,5% просечно) и мала предузећа (-7,9%, односно -1,6% просечно). У 2020. у односу на 2019. годину вредност инвестиција у микро и малим предузећима смањена је за -23,4% и -21,7% респективно, услед погоршања услова пословања изазваних пандемијом ковида-19.

 Графикон 18. Инвестиције према величини предузећа
(базни индекси 2015=100)

Извор: Министарство привреде на основу податка РЗС

2.8. Спољнотрговинско пословање

Спољнотрговинска размена нефинансијског сектора Србије у 2020. години достигла је 4.605,3 млрд. динара (39,2 млрд EUR), што је за -5,1% ниже у односу на претходну годину (24,3% више у поређењу са 2015. годином). Спорији пад вредности извоза (-4,4%) од увоза (-5,6%) у односу на 2019. годину допринео је смањењу дефицита спољнотрговинске размене за -9,0%.

У 2020. години у поређењу са 2015. остварен је раст и извоза и увоза (546,2 и 696,3 млрд. динара респективно), при чему је извоз забележио већи кумулативни реални раст (25,2%) у односу на увоз (23,6%) услед чега је учешће извоза у спољнотрговинској размени значајно повећано (са 42,8% у 2015. на 43,1% у 2020. години). Дефицит спољнотрговинске размене у 2020. години порастао је у односу на 2015. годину за 150,1 млрд. динара (за 19,0% реално).

Табела 25. Спољнотрговинско пословање нефинансијског сектора (у млрд. динара и %)

Активност – величина		2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Ø годишња стопа раста 2015-2020.	Реална стопа раста 2020.	
									2015=100	2019=100
Извоз	МСПП	635,3	669,3	716,6	730,6	763,5	784,4	2,3	12,1	1,1
	Укупно	1.439,8	1.638,4	1.812,3	1.899,3	2.045,5	1.986,0	4,6	25,2	-4,4
Увоз	МСПП	1.087,1	1.180,3	1.256,4	1.369,9	1.401,7	1.433,1	3,7	19,6	0,6
	Укупно	1.923,0	2.094,7	2.304,4	2.538,1	2.730,5	2.619,3	4,3	23,6	-5,6
Обим размене	МСПП	1.722,4	1.849,5	1.973,0	2.100,5	2.165,2	2.217,5	3,2	16,9	0,8
	Укупно	3.362,8	3.733,1	4.116,8	4.437,4	4.776,1	4.605,3	4,4	24,3	-5,1
Биланс	МСПП	-451,8	-511,0	-539,7	-639,3	-638,3	-648,7	5,4	30,3	0,03
	Укупно	-483,2	-456,3	-492,1	-638,8	-685,0	-633,3	3,5	19,0	-9,0

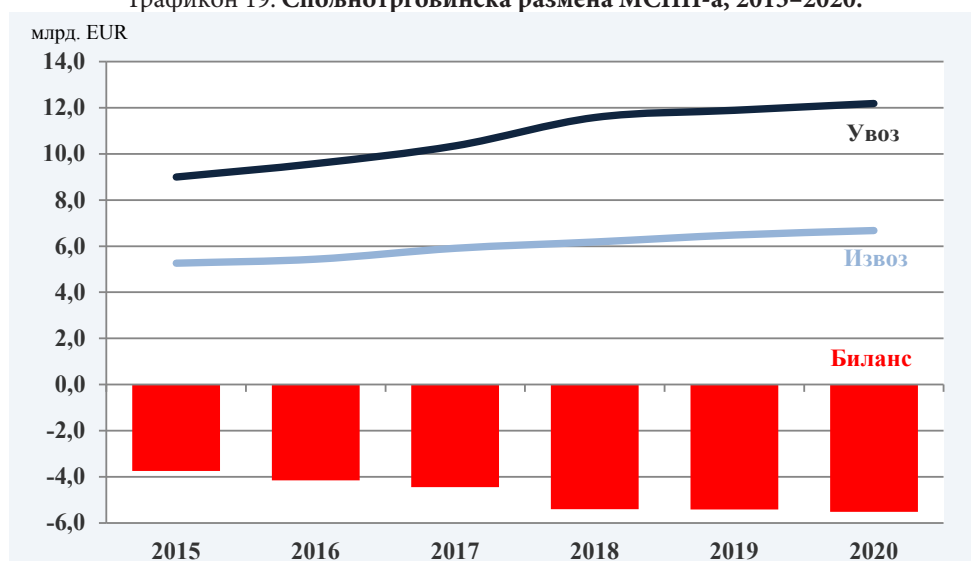
Извор: РЗС

У 2020. години 15.203 МСПП бавила су се извозом, што је за 934 више у односу на 2015. годину када се увозним активностима бавило 14.269 МСПП-а. Увозне активности у 2020. години остварила су 23.843 МСПП, што је за 2.740 више у односу на 2015. годину када се увозом бавило 21.103 МСПП-а. У 2020. години однос броја МСПП-а извозника и увозника је 1:1,6, што значи да на 10 МСПП-а извозника долази 16 МСПП-а која се баве увозом и тај однос је незнатно побољшан у односу на 2015. годину, када је износио 1:1,5.

У сектору МСПП-а у 2020. години остварено је 48,2% размене, 39,5% извоза и 54,7%, увоза нефинансијског сектора (раст 2,8 структурних поена, 2,2 поена и 3,4 поена у односу на 2019. годину, респективно). Дефицит спољнотрговинске размене МСПП-а износио је 648,7 млрд. динара (5,5 млрд EUR), док су велика предузећа забележила суфицит од 14,4 млрд. динара (131,0 мил. EUR). Посматрано по величини, сва предузећа у оквиру сектора МСПП-а забележила су дефицит (највећи дефицит имала су мала предузећа, 279,8 млрд. динара, односно 2,4 млрд. EUR).

У 2020. години МСПП у просеку су остварила извоз по предузећу у вредности од 51,6 мил. динара, што је реално за 2,5 мил. динара више у односу на 2015. годину, када је реална вредност извоза по предузећу износила 49,1 мил. динара. Просечна вредност увоза МСПП-а (60,1 мил. динара) у 2020. години превазилази просечну вредност извоза и за 3,3 мил. динара је реално увећана у односу на 2015. годину, када је износила 56,8 мил. динара по предузећу.

Графикон 19. Спољнотрговинска размена МСПП-а, 2015–2020.

Извор: РЗС

Спољнотрговинском активношћу у 2020. години бавила су се укупно 39.902 предузећа (9,9% укупног броја предузећа нефинансијског сектора) – 15.587 извозника (3,9% укупног броја предузећа) и 24.315 увозника (6,0%). Број извозника из сектора МСПП-а (15.203) у односу на 2019. годину смањен је за

396 предузећа (-2,5%), док је број увозника (23.843) мањи за 50 привредних субјеката (-0,2%). Иако су по броју извозника и увозника сектора МСПП-а најзаступљенија микро предузећа (44,2%, односно 51,9% респективно), највећу вредност спољнотрговинске размене сектора МСПП-а генеришу средња предузећа (52,3% извоза, односно 43,6% увоза МСПП-а).

Посматрано по секторима делатности, највећи спољнотрговински робни промет у оквиру МСПП-а обављао се у секторима *трговине* (51,7%) и *прерађивачке индустрије* (37,3%), с тим да је сектор трговине забележио дефицит од 253,5 млрд. динара (дефицит сектора МСПП-а 215,2 млрд. динара). Предузећа из *прерађивачке индустрије* реализују највећи део извоза (74,9%) и увоза (44,2%) нефинансијског сектора и остварила су суфицит у размени (330,1 млрд. динара). Прерађивачка индустрија сектора МСПП-а учествује са 29,3% извоза и 33,8% увоза у прерађивачкој индустрији нефинансијског сектора. У оквиру сектора МСПП-а, издвајају се четири области прерађивачке индустрије, које генеришу 29,5% извоза и 10,7% увоза малих и средњих предузећа укупно: *производња прехрамбених производа*, *производња металних производа, осим машина*, *производња производа од гуме и пластике* и *производња непоменутих машина и опреме*.

Табела 26. Области прерађивачке индустрије МСПП-а са највећим учешћем у спољнотрговинској размени, 2020.

Сектор МСПП-а	МСПП укупно = 100		Нефинансијски сектор укупно = 100	
	Извоз	Увоз	Извоз	Увоз
МСПП прерађивачке индустрије, укупно	55,7	27,3	29,3	33,8
Производња прехрамбених производа	12,1	2,5	52,9	42,3
Производња металних производа, осим машина	7,8	4,00	63,6	75,9
Производња производа од гуме и пластике	4,9	2,7	24,0	39,8
Производња непоменутих машина и опреме*	3,7	1,5	40,8	42,3

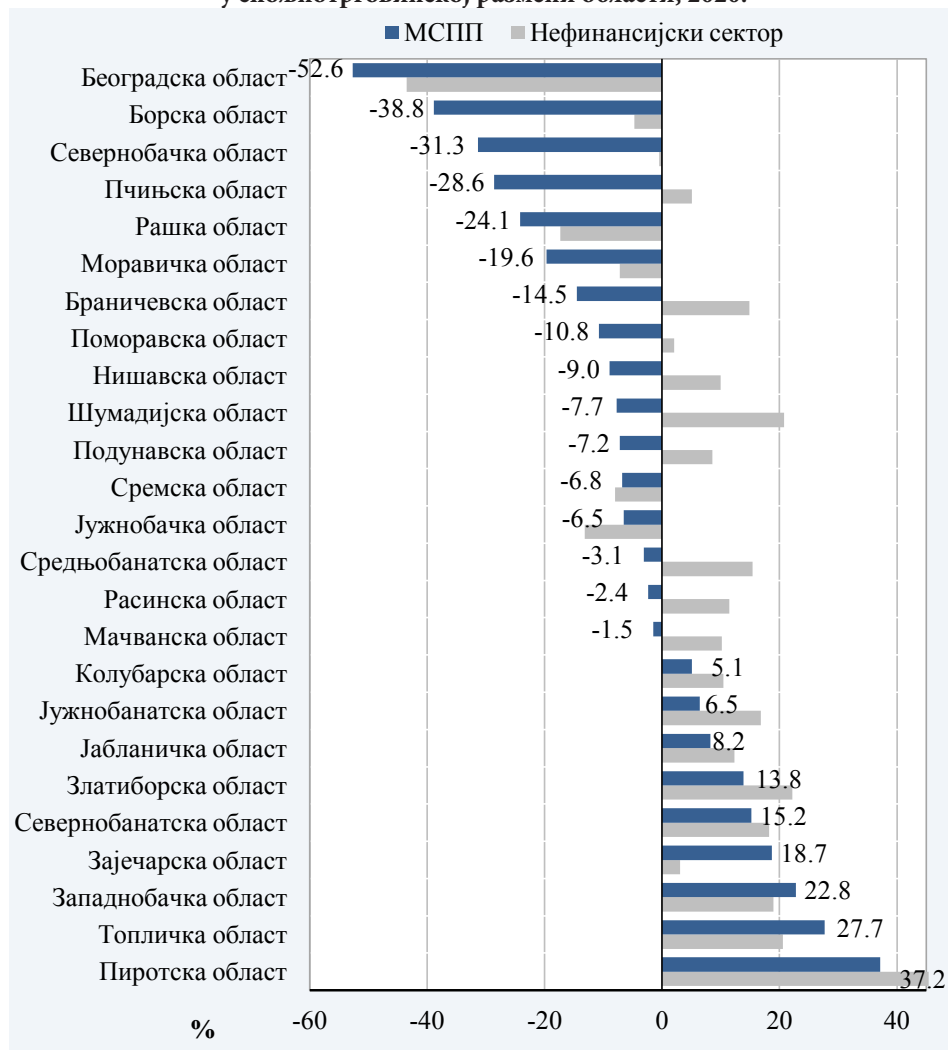
Извор: РЗС, *област (28) по класификацији делатности КД2010

Посматрано по регионима, у спољнотрговинској размени нефинансијског сектора доминирају *Београдски реион* (24,9% извоза и 47,9% увоза) и *Реион Војводине* (35,5% и 28,3%, респективно). МСПП са територије ових двају региона учествују са 68,9% у извозу и 80,2% у увозу сектора МСПП-а.

На нивоу нефинансијског сектора привреде остварен је дефицит од 633,3 млрд. динара. У Београдском региону вредност дефицита је изнад просека нефинансијског сектора (-759,4 млрд. динара). Региони *Шумадије и Западне Србије* и *Јужне и Источне Србије* остварили су суфицит у спољнотрговинској размени (86,8 млрд. динара и 75,5 млрд. динара), а посматрано по областима, највећи суфицит остварен је у *Златиборској области* (7,1 млрд. динара). На нивоу сектора МСПП-а дефицит је забележен у свим регионима, а највећи је у *Београдском региону* (-576,1 млрд. динара).

Графикон 20. Учесће суфицита/дефицита у спољнотрговинској размени области, 2020.

Извор: РЗС

2.9. Секторска структура

Сектор МСПП-а има доминантан утицај на кретање основних индикатора пословања нефинансијског сектора привреде Србије. Највећи број МСПП-а у 2020. години концентрисан је у секторима: *џрјовина на велико и мало и џојравка мојторних возила* (96.376 предузећа), *услуге* (121.929 предузећа) и *џрерађивачка индустрија* (60.923 предузећа). Ови сектори доминирају у свим осталим показатељима пословања предузећа: чине 69,2% предузећа, ангажују 75,5% запослених, остварују 76,7% промета и стварају 73,0% БДВ сектора МСПП-а.

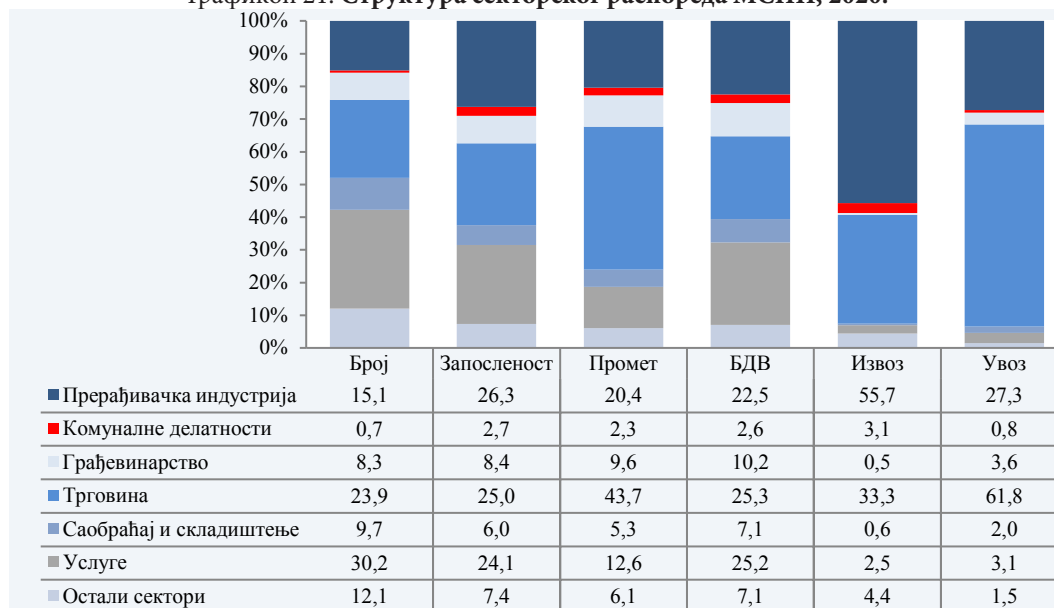
У 2020. години више од 4/5 спољнотрговинске активности сектора МСПП-а (88,9% извоза и 89,1% увоза) реализовано је у оквиру *џрерађивачке индустрије* (55,7% извоза и 27,3% увоза сектора МСПП) и *џрјовине на велико и мало и џојравке мојторних возила* (33,3%, и 61,8% респективно).

У извозу доминирају 7.202 МСПП из сектора *џрерађивачке индустрије* и 5.246 МСПП из сектора *џрјовине на велико и мало* са извезеним производима и услугама у вредности од 697,4 млрд. динара (436,5 и 260,9 млрд. динара респективно), што чини 88,9% извоза сектора МСПП, односно 35,1% извоза нефинансијског сектора.

У увозу доминира 10.261 МСПП из сектора трговине на велико и мало и 6.791 МСПП из *џрерађивачке индустрије* које су оствариле увоз у вредности од 1.276,4 млрд. динара (391,0 и 885,4 млрд. динара

респективно), што представља 89,1% вредности увоза сектора МСПП, односно 48,7% увоза нефинансијског дела привреде.

Графикон 21. Структура секторског распореда МСПП, 2020.

Извор: РЗС

Сектор МСПП у 2020. години забележио је дефицит у спољнотрговинској размени у вредности од 648,7 млрд. динара услед веће вредности увоза (1.433,1 млрд. динара) у односу на извоз (784,4 млрд. динара). Највећи дефицит забележен је у сектору *трговине на велико и мало и поправке моторних возила* (624,6 млрд. динара – 96,3% дефицита сектора МСПП). Дефицит сектора МСПП забележен је и у секторима *грађевинарство* (47,2 млрд. динара), *услуге* (25,2 млрд. динара) и *саобраћај и складиштење* (23,5 млрд. динара), а суфицит је остварен у секторима *прерађивачка индустрија* (45,6 млрд. динара), *комуналне делатности* и *остали сектори* (13,1 млрд. динара респективно).

У периоду 2015–2020. године смањено је учешће *прерађивачке индустрије* у оквиру сектора МСПП-а, а повећано је учешће *услуга* (осим код извоза и увоза), *грађевинарства* (осим код извоза) и *трговине* (повећано је учешће код промета, извоза и увоза, а смањено код броја предузећа, запослености и БДВ).

Табела 27. Промена структуре секторског распореда МСПП-а, 2015–2020.

Сектори	Број предузећа	Запосленост	Промет	БДВ	Извоз	Увоз
Прерађивачка индустрија	-0,6	-1,7	-2,2	-2,6	-3,1	-6,5
Комуналне делатности	0,04	-0,7	-3,4	-0,6	0,5	-0,2
Грађевинарство	1,1	1,2	3,3	2,2	-0,3	1,9
Трговина	-5,1	-2,8	1,3	-0,4	5,0	6,5
Саобраћај и складиштење	-0,5	0,9	-0,6	-0,7	-0,3	-1,4
Услуге	4,6	3,8	1,9	2,6	-2,1	-0,5
Остали сектори	0,4	-0,8	-0,2	-0,5	0,2	0,1

Извор: РЗС

У разменљивим секторима⁶ МСПП која послују у 2020. години чине нешто мање од трећине вредности посматраних показатеља пословања укупног сектора МСПП-а. Концентрација МСПП-а у неразменљивим, претежно услужним секторима, које карактеришу релативно нижа улагања у стална средства и бржи обрт капитала, указује на ниске финансијско-економске перформансе развоја сектора МСПП-а у Србији и потребу промене секторске структуре МСПП-а у корист развоја МСПП-а из разменљивих (производних) сектора, чији производи учествују у међународној размени, јер су МСПП

⁶ Сектори који су предмет спољнотрговинске размене.

из разменљивих сектора основни носилац повећања извоза, индустријске производње и јачања извозне и укупне конкурентности привреде Србије.

Табела 28. Индикатори пословања МСПП-а према делатности, 2020.

Сектори	Број предузећа		Запосленост		Промет		БДВ	
	Број	% МСПП	Број	% МСПП	млрд. динара	% МСПП	млрд. динара	% МСПП
Разменљиви сектори	71.032	17,6	306.487	31,7	2.272,7	26,7	495,2	28,0
Прерађивачка индустрија	60.923	15,1	253.766	26,3	1.731,8	20,4	397,5	22,5
Остали разменљиви*	10.109	2,5	52.721	5,5	540,9	6,4	97,7	5,5
Неразменљиви сектори	332.256	82,4	658.974	68,3	6.232,3	73,3	1.274,4	72,0
Грађевинарство	33.465	8,3	80.911	8,4	815,1	9,6	180,9	10,2
Трговина	96.376	23,9	241.795	25,0	3.717,0	43,7	447,3	25,3
Стручне, научне и технолошке делатности	55.368	13,7	80.245	8,3	460,8	5,4	172,4	9,7
Остали неразменљиви**	147.047	36,5	256.024	26,5	1.239,4	14,6	473,9	26,8
Укупно МСПП	403.288	99,9	965.461	65,1	8.505,0	66,4	1.769,6	59,5

Извор: РЗС, *Остали разменљиви сектори (А, В, D, Е): пољопривреда, шумарство и рибарство, рударство, снабдевање електричном енергијом, гасом и паром и снабдевање водом и управљање отпадним водама, **остали неразменљиви сектори (Н, I, J, K, L, N, O, P, Q, R, S): саобраћај и складиштење, услуге смештаја и исхране, информисање и комуникације, финансијске делатности и делатност осигурања, пословање некретнинама, административне и помоћне услужне делатности, државна управа и обавезно социјално осигурање, образовање, здравствена и социјална заштита, уметност, забава и рекреација, остале услужне делатности.

У 2020. у односу на 2015. годину МСПП из неразменљивих сектора забележила су већи раст вредности основних индикатора пословања у односу на МСПП из разменљивих сектора: број МСПП-а из неразменљивих сектора повећан је за 25,2% у односу на 20,0% из разменљивих, запосленост МСПП-а из неразменљивих сектора повећана је за 25,7% (10,4% код разменљивих сектора), промет је повећан за 33,8% (пад од -0,6% код разменљивих) и БДВ је повећана за 54,8% (28,7% код разменљивих сектора).

Графикон 22. Раст/пад вредности индикатори пословања МСПП-а према делатности, 2015–2020.

Извор: РЗС

У оквиру сектора МСПП-а прерађивачке индустрије доминирају предузећа ниске технолошке сложености која стварају производе ниске додате вредности, мале диференцираности, ниже ценовне и профитне маргине, што указује на неповољну технолошку структуру МСПП-а прерађивачке индустрије и ниску конкурентност домаће привреде. У оквиру ове технолошке групе доминантно учешће имају области: *производња њехрамбених производа, производња одевних предмета и прерада дрвета и производа од дрвета.*

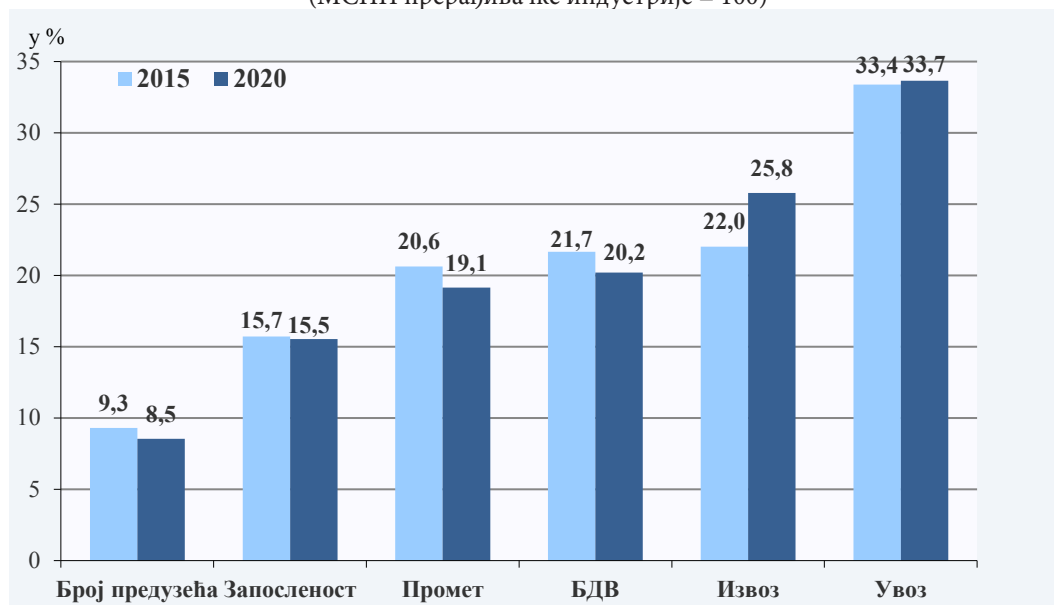
Табела 29. Технолошка структура сектора МСПП-а прерађивачке индустрије, 2020. (у %)

Подсектори прерађивачке индустрије	Број предузећа	Број запослених	Промет	БДВ	Извоз	Увоз
МСПП прерађивачке индустрије	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Low Tech	61,6	58,5	51,3	48,2	44,8	33,1
Производња прехрамбених производа	19,0	25,4	26,9	19,9	21,8	9,2
Производња пића	2,0	1,8	2,1	2,4	1,1	0,6
Производња дуванских производа	0,0	0,2	0,7	1,0	0,7	1,1
Производња текстила	3,2	2,3	1,6	2,1	2,5	3,0
Производња одевних предмета	9,5	7,6	2,7	3,9	2,8	2,5
Производња коже и предмета од коже	1,5	2,5	1,1	1,5	2,4	1,6
Прерада дрвета и производи од дрвета	8,4	5,7	4,2	4,3	3,9	2,1
Производња папира и производа од папира	2,3	2,5	3,6	3,3	3,1	4,8
Штампање и умножавање аудио и видео записа	5,5	3,4	2,8	3,3	2,1	2,5
Производња намештаја	4,5	4,6	3,1	3,3	3,2	2,1
Остале прерађивачке делатности	5,6	2,5	2,4	3,1	1,3	3,6
Medium Low Tech	29,8	26,0	29,5	31,6	29,5	33,2
Производња кокса и нафтних деривата	0,1	0,2	0,8	0,3	0,8	1,3
Производња производа од гуме и пластике	4,8	6,6	6,3	7,0	8,8	9,7
Производња производа од неметал. минерала	5,0	3,6	5,6	6,6	1,8	3,8
Производња основних метала	0,7	1,5	1,9	1,5	3,5	2,7
Производња металних производа, осим машина	16,1	12,8	13,7	14,6	14,1	14,6
Поправка и монтажа машина и опреме	3,1	1,3	1,3	1,7	0,6	1,1
Medium High Tech	6,3	12,3	13,9	15,2	21,6	24,9
Производња хемикалија и хемијских производа	2,0	2,8	4,5	4,4	4,6	6,5
Производња електричне опреме	1,3	2,8	3,1	3,3	5,2	5,8
Производња непоменутих машина и опреме	2,1	4,3	4,2	5,4	6,7	5,4
Производња моторних возила и приколица	0,6	1,7	1,4	1,3	3,3	5,9
Производња осталих саобраћајних средстава	0,4	0,7	0,6	0,8	1,7	1,4
High Tech	2,2	3,2	5,3	4,9	4,2	8,8
Производња фармацевтских производа и препарата	0,1	0,3	0,4	0,6	0,3	0,7
Производња рачунара, електричних и оптичких производа	2,1	2,9	4,9	4,4	4,0	8,1

Извор: РЗС, Напомена: Подела области извршена према Евростату и NACE Rev.2. класификацији

У оквиру сектора МСПП-а, предузећа која послују у високо и средње високотехнолошким областима чине 8,5% укупног броја прерађивачке индустрије МСПП-а, запошљавају 15,5% радника, стварају 19,1% промета, 20,2% БДВ, генеришу 25,8% извоза и 33,7% увоза сектора МСПП-а прерађивачке индустрије.

Графикон 23. Учешће сектора МСПП-а у високо и средње високотехнолошким областима, у 2015. и 2020. години (МСПП прерађивачке индустрије = 100)

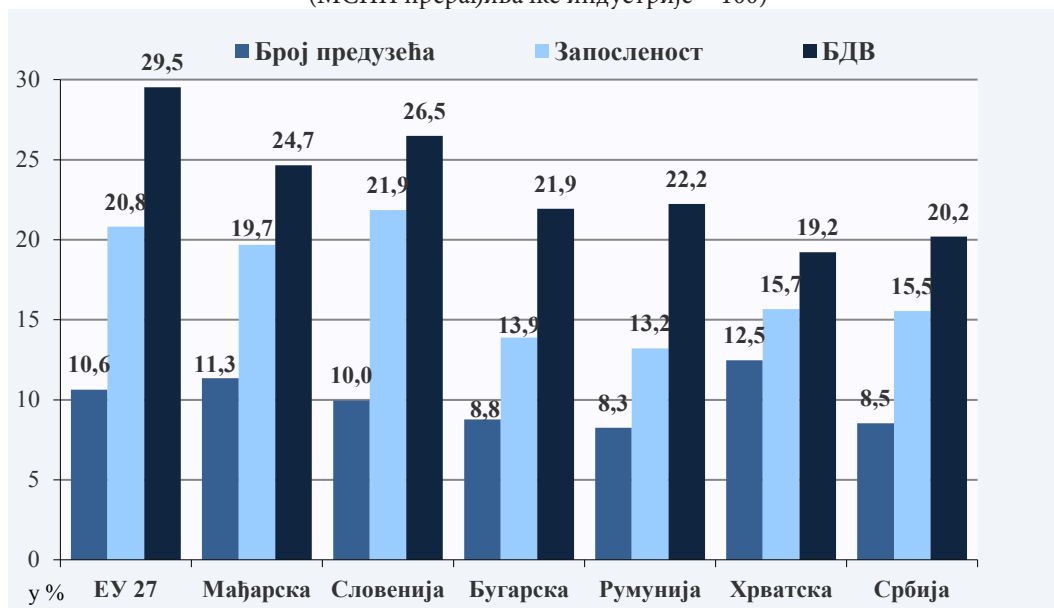

Извор: РЗС

У 2020. у односу на 2015. годину смањено је учешће МСПП из високо и средње високотехнолошких области у броју предузећа, запослености, промету и БДВ, а повећано у извозу и увозу прерађивачке индустрије МСПП-а.

Графикон 24. Учешће сектора МСПП-а у високо и средње високотехнолошким областима у Србији и ЕУ, 2020.

(МСПП прерађивачке индустрије = 100)

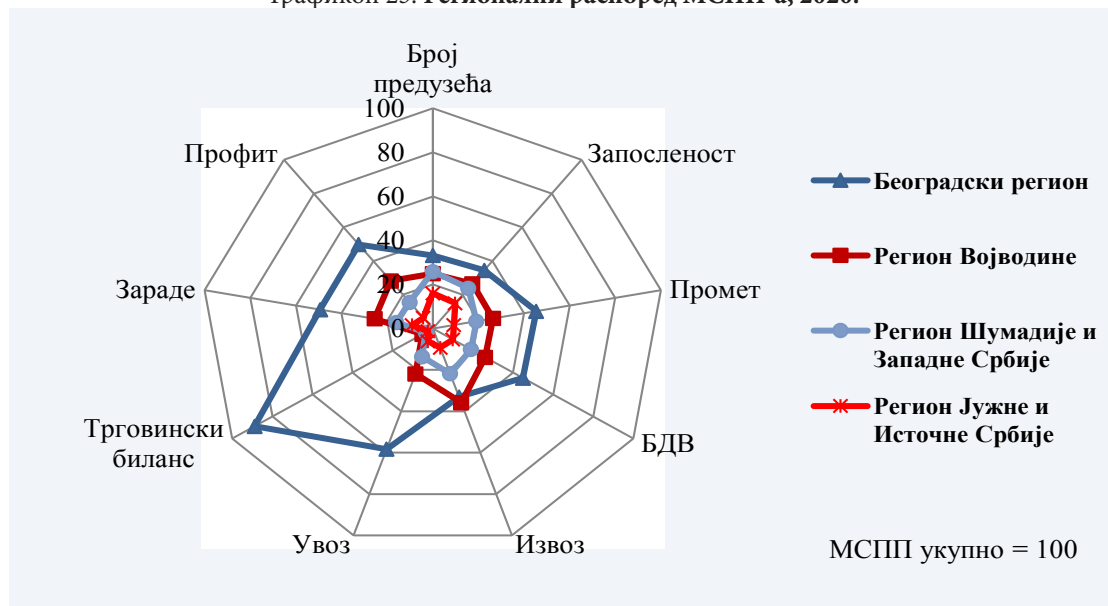
Извор: РЗС

Домаћа МСПП из високо и средње високотехнолошких области имају мање учешће у погледу броја предузећа, запослености и БДВ у сектору МСПП-а у односу на МСПП-а на нивоу просека ЕУ-27, али не заостају знатно у односу на земље ЕУ из окружења. У 2020. години МСПП из Србије имају веће учешће у броју предузећа сектора МСПП-а у односу на МСПП-а из Румуније, веће учешће у запослености у односу на МСПП из Бугарске и Румуније, а незнатно заостају за МСПП-а из Хрватске, као и веће учешће БДВ у односу на МСПП-а из Хрватске, што указује да домаћа МСПП не заостају значајније у погледу технолошке конкурентности у односу на МСПП земаља ЕУ из окружења.

2.10. Регионална заступљеност

Сектор МСПП-а доминира у свим регионима и већини територијалних области Србије у 2020. години, иако постоје знатне разлике у развијености сектора МСПП-а између појединих региона и регионалних области. Највеће учешће сектор МСПП-а има у *Региону Шумадије и Зајадне Србије* (чини 99,9% предузећа, запошљава 74,4% радника, остварује 76,0% промета и ствара 72,6% БДВ региона), а најмање у *Београдском региону* (чини 99,8% предузећа, запошљава 55,8% радника, остварује 63,3% промета и ствара 53,2% БДВ региона). Иако имају најмање учешће у односу на регион, МСПП из *Београдског региона* (са учешћем од 33,2% у укупном броју МСПП-а, 34,5% у запослености, 45,3% у промету и 44,9% у БДВ сектора МСПП-а) доминирају у односу на МСПП-а из *Региона Војводине, Региона Шумадије и Зајадне Србије и Региона Јужне и Источне Србије*.

Графикон 25. Регионални распоред МСПП-а, 2020.

Извор: РЗС

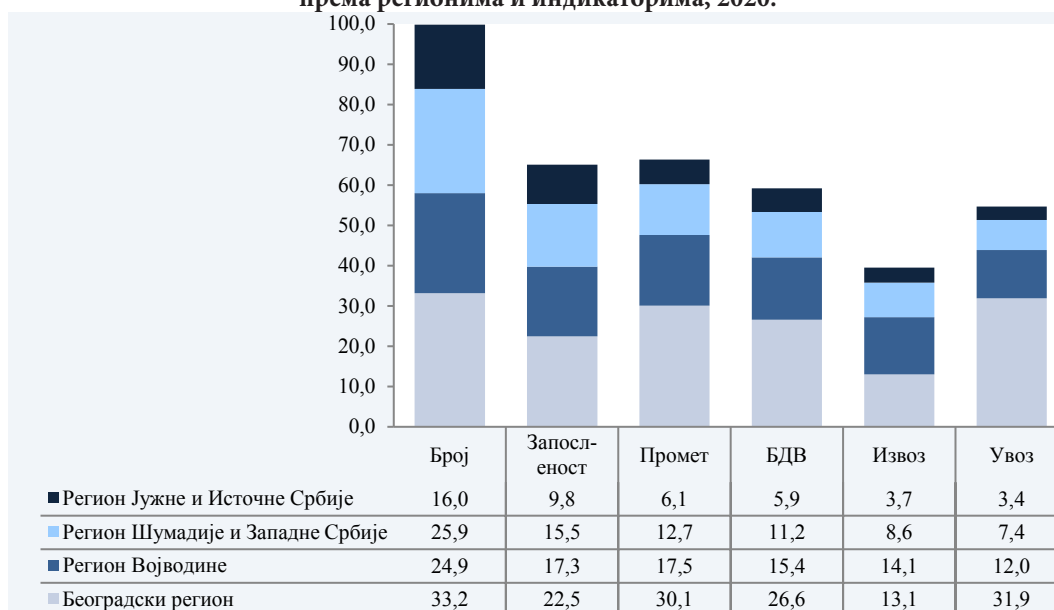
У 2020. години сектор МСПП-а са учешћем преко 99,8% доминира у свим регионалним областима у броју предузећа, а доминантно учешће сектора има и код запошљавања – највеће учешће сектора МСПП-а у укупној запошлености забележено је у *Рашкој* (91,6%), *Златиборској* (82,8%) и *Зајечарској области* (81,8%), а најмање у запошлености *Тойличке* (40,4%), *Борске* (55,2%) и *Београдске области* (55,8%). Сектор МСПП-а има највећи утицај на формирање промета и БДВ у већини регионалних области, осим у *Борској* и *Пиројској области* у којима доминирају велика предузећа у стварању промета и БДВ и у *Тойличкој* (46,3%) *области*, где МСПП имају мање учешће у стварању БДВ од великих предузећа.

 Табела 30. Распоред МСПП-а према регионалним областима, 2020.
(МСПП привреде=100)

Региони – област		Број предузећа	Број запослених	Промет	БДВ	Извоз	Увоз	
СРБИЈА – СЕВЕР	Београдски регион	Београдска област	33,2	34,5	45,3	44,9	33,1	58,3
	Регион Војводине	Западнобачка област	1,9	1,9	1,9	1,6	2,2	0,8
		Јужнобанатска област	3,6	3,0	2,8	2,6	2,4	1,2
		Јужнобачка област	10,5	10,9	11,9	11,7	14,1	8,8
		Севернобанатска област	1,2	1,5	1,1	1,3	2,3	0,9
		Севернобачка област	2,2	2,8	2,3	2,2	2,7	2,8
		Средњобанатска област	1,6	1,8	1,6	1,5	2,4	1,4
		Сремска област	3,9	4,6	4,8	5,2	9,7	6,1
СРБИЈА – ЈУГ	Регион Шумадије и Западне Србије	Златиборска област	3,7	3,7	2,7	3,1	3,7	1,5
		Колубарска област	2,5	2,0	1,8	1,7	2,4	1,2
		Мачванска област	3,6	3,3	3,0	2,7	4,0	2,3
		Моравичка област	3,3	3,3	3,2	3,1	4,2	3,4
		Поморавска област	2,4	2,3	1,8	1,8	1,1	0,8
		Расинска област	3,0	2,4	1,8	1,8	1,9	1,1
		Рашка област	3,7	3,5	2,3	2,2	1,7	1,5
		Шумадијска област	3,6	3,3	2,4	2,7	2,9	1,8
	Регион Јужне и Источне Србије	Борска област	1,0	1,0	0,7	0,8	0,9	1,2
		Браничевска област	1,9	1,4	0,9	0,9	0,3	0,2
		Зајечарска област	1,0	1,0	0,5	0,5	0,4	0,2
		Јабланичка област	2,2	2,1	1,1	1,2	1,3	0,6
		Нишавска област	4,3	4,4	2,7	3,1	3,2	2,1
		Пиротска област	0,8	0,9	0,4	0,5	0,5	0,1
		Подунавска област	2,0	1,7	1,4	1,3	1,4	0,9
Пчињска област	2,0	1,8	1,0	1,1	0,8	0,8		
Топличка област	0,8	0,7	0,4	0,6	0,4	0,1		

Извор: РЗС

Графикон 26. Учешће МСПП-а у нефинансијском сектору, према регионима и индикаторима, 2020.

Извор: РЗС

У оквиру сектора МСПП-а постоји велика територијална неуједначеност нивоа развијености, са доминацијом МСПП-а из *Београдске области*, а посебно у односу на МСПП из *Тойличке, Пиротске, Зајечарске и Борске области*, које заједно чине свега 3,6% укупног броја МСППа, запошљавају 3,6% радника, остварују 2,0% промета и стварају 2,4% БДВ сектора МСПП-а.

Табела 31. Индикатори пословања МСПП-а по регионима, 2020.

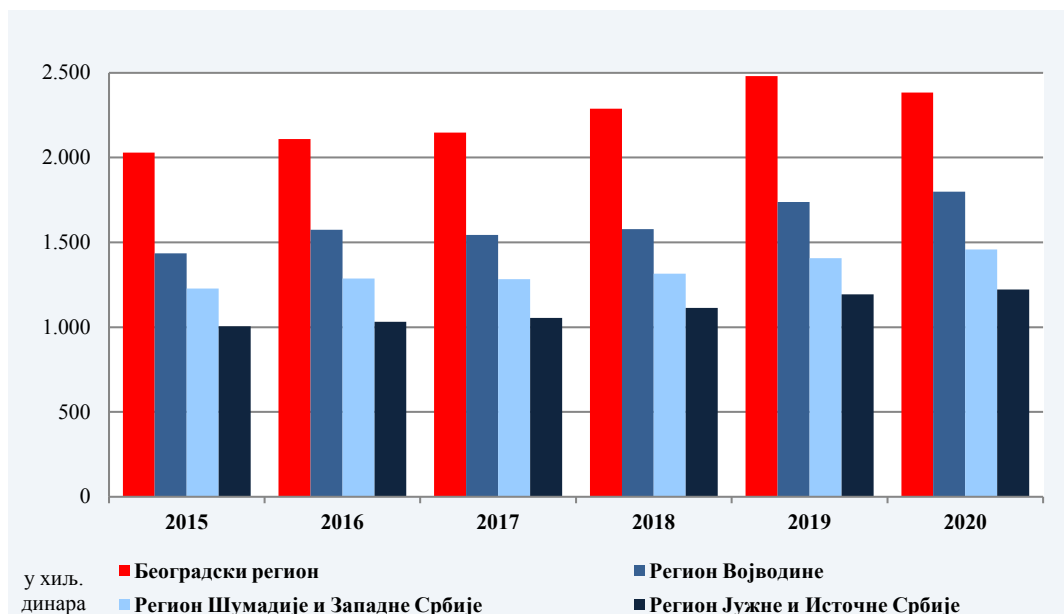
Регион	Број предузећа		Запосленост		Промет		БДВ		Извоз		Увоз	
	број	% прив.	број	% прив.	млрд дин.	% прив.	млрд дин.	% прив.	млрд дин.	% прив.	млрд дин.	% прив.
Београдски регион	133.972	33,2	333.526	22,5	3.855	30,1	795	26,6	259	13,1	835	31,9
Војводина	100.391	24,9	256.641	17,3	2.247	17,5	462	15,4	281	14,1	314	12,0
Шумадија и Западна Србија	104.415	25,9	230.530	15,5	1.621	12,7	336	11,2	171	8,6	195	7,4
Јужна и Источна Србија	64.510	16,0	144.763	9,8	781	6,1	177	5,9	73	3,7	89	3,4
МСПП – укупно	403.288	99,9	965.461	65,1	8.505	66,4	1.770	59,2	784	39,5	1.433	54,7

Извор: РЗС

Диспропорција у нивоу економске развијености сектора МСПП-а између региона и области причињава велико развојно ограничење у привреди Србије на дужи рок. Према БДВ по запосленом, МСПП из *Београдској региону* су 1,9 пута продуктивнија у односу на МСПП из *Региона Јужне и Источне Србије*, 1,6 пута у односу на МСПП из *Региона Шумадије и Западне Србије* и 1,3 пута у односу на МСПП из *Региона Војводине*. Велика регионална неравномерност у нивоу развијености сектора МСПП-а постоји и на нивоу области, јер продуктивност (БДВ по запосленом) МСПП-а најразвијеније (Београдске) области и најмање развијене (Пиротске) области стоји у односу 2,5:1 (*у 2015. тај однос био је 2,4:1*), што ствара дугорочне развојне, друштвене, социјалне и демографске проблеме и ограничења.

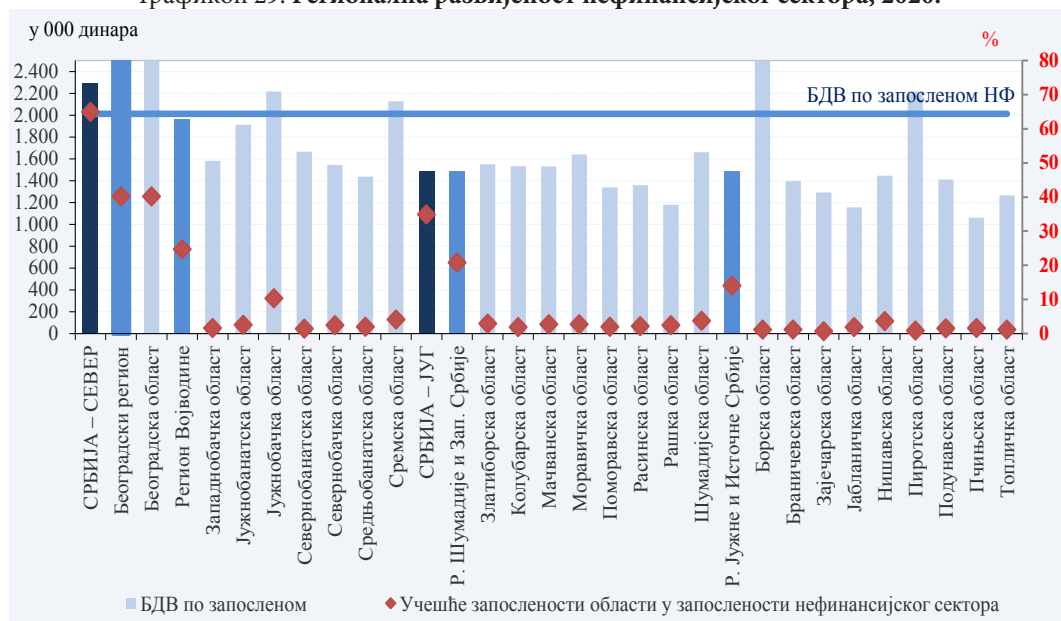
Графикон 28. Регионална продуктивност МСПП-а, 2015–2020. (сталне цене 2020)

Извор: РЗС

У 2020. години у односу на 2015. продуктивност (БДВ по запосленом) МСПП-а повећана је за 21,6% (код великих предузећа за 10,9%). У истом периоду највећи раст продуктивности МСПП-а остварен је у Региону Војводине (25,4%) и Региону Јужне и Источне Србије (21,6%), а нешто нижи реални раст продуктивности забележен је и у Региону Шумадије и Западне Србије и Београдском региону (18,7% и 17,5% респективно). За разлику од позитивних кретања код МСПП-а у свим географским регионима, реални раст промета остварила су само велика предузећа из Београдског региона и Региона Јужне и Источне Србије (20,8% и 49,1%), док су велика предузећа из Региона Војводине и Региона Шумадије и Западне Србије смањила реалну продуктивност за –12,0% и –3,4% респективно.

Графикон 29. Регионална развијеност нефинансијског сектора, 2020.

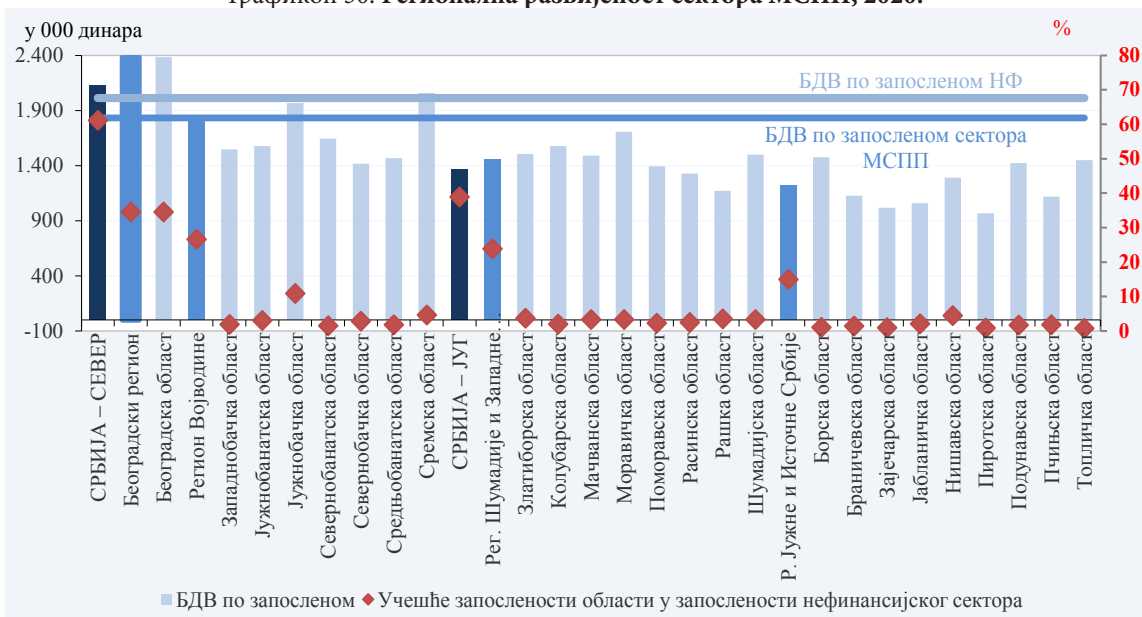

Извор: РЗС

У 2020. години највећа продуктивност (БДВ по запосленом) сектора МСПП-а забележена је у *Београдској, Јужнобачкој и Сремској обласци*, а продуктивност изнад просека сектора МСПП-а имају сва предузећа са територије *Београдске обласци*, као и предузећа средње величине у *Западнобачкој, Јужнобачкој, Севернобанатској, Севернобачкој, Сремској, Мачванској, Моравичкој, Борској, Подунавској и Топличкој обласци*, и мала предузећа из *Јужнобачке и Сремске обласци*.

Графикон 30. Регионална развијеност сектора МСПП, 2020.

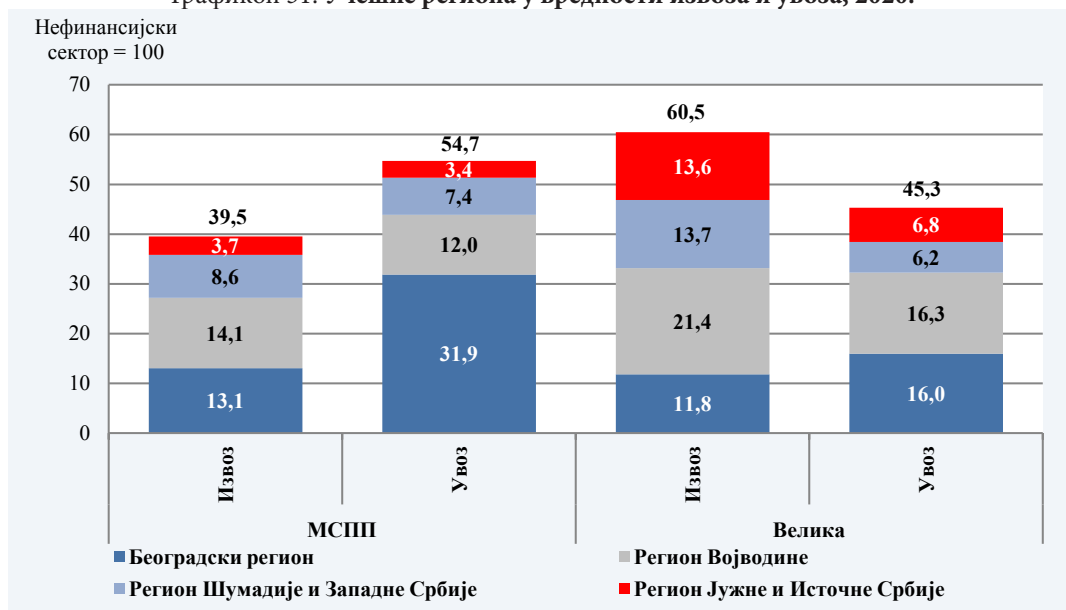

Извор: РЗС

Сектор МСПП-а има значајну улогу у спољнотрговинској размени нефинансијског сектора у 2020. години – са 39,5% учествује у извозу, са 54,7% у увозу и стварању негативног спољнотрговинског салда (дефицита) нефинансијског дела привреде. Према регионалном распореду, доминантну улогу у извозу и увозу сектор МСПП-а има једино у *Београдском региону* (52,5% извоза и 66,7% увоза региона). Најмањи утицај на спољнотрговинске токове сектор МСПП-а има у *Региону Јужна и Источна Србија* (21,2% извоза и 33,1% увоза региона). У *Региону Војводина* сектор МСПП-а учествује са 39,8% у извозу и 42,4% у увозу нефинансијског сектора, а у *Региону Шумадија и Западна Србија* сектор МСПП у извозу нефинансијског сектора региона учествује са 38,7% и 54,5% у увозу.

У спољнотрговинској размени сектор МСПП-а забележио је дефицит у вредности од 648,7 млрд. динара (укупан дефицит нефинансијског сектора јер су велика предузећа остварила суфицит у вредности од 15,4 млрд. динара). Највећи део дефицита сектора МСПП-а забележила су МСПП из *Београдског региона* (576,1 млрд. динара – 88,8% дефицита сектора МСПП-а), а дефицит је забележен и у *регионима Војводине* (33,5 млрд. динара – 5,2%), *Шумадије и Западне Србије* (23,1 млрд. динара – 3,6%) и *Јужне и Источне Србије* (16,0 млрд. динара – 2,5%).

Графикон 31. Учешће региона у вредности извоза и увоза, 2020.

Извор: РЗС

У 2020. години највећи утицај на висину извоза остварили су сектори МСПП из три области, док је у случају увоза то постигнуто у 11 области (од укупно 25) – у *Рашкој* (78,3% извоза и 90,3% увоза), *Моравичкој* (69,3% и 89,3%) и *Београдској области* (52,5% и 66,7%).

Најмањи допринос на укупну вредност извоза локалних јединица имали су привредни субјекти из сектора МСПП-а у *Пиротској* (5,8% извоза и 7,0% увоза), *Тойличкој* (12,1% и 10,0%) и *Јужнобанајској области* (20,4% и 25,0%), у којима доминирају велика предузећа.

Највећи део спољнотрговинске активности сектора МСПП-а груписан је у *Београдској* (5.632 извозника остварила су 259,3 млрд. динара извоза – 33,1% извоза сектора МСПП-а и 13,1% нефинансијског сектора, односно 23.843 увозника остварила су 835,4 млрд. динара увоза – 58,3% увоза сектора МСПП и 31,9% нефинансијског сектора) и *Јужнобачкој области* (1.718 извозника остварило је 110,8 млрд. динара извоза – 14,1% извоза сектора МСПП-а и 5,6% нефинансијског сектора, односно 2.723 увозника остварила су 126,3 млрд. динара увоза – 8,8% увоза сектора МСПП-а и 4,8% увоза нефинансијског сектора).

Дефицит у спољнотрговинској размени забележила су МСПП из *Београдске* (576,1 млрд. динара – 88,8% сектора МСПП-а) и *Јужнобачке, Севернобачке, Средњобанајске, Сремске, Мачванске, Моравичке, Поморавске, Расинске, Рашке, Шумадијске, Борске, Браничевске, Нишавске, Подунавске и Пчињске области*.

Суфицит су остварила МСПП из 9 области: *Зайаднобачка, Јужнобанајска, Севернобанајска, Злајиборска, Колубарска, Зајечарска, Јабланичка, Пиротска и Тойличка области*.

Највећи извозници и увозници, у оквиру сектора МСПП-а, у већини области су средња предузећа, осим у **извозу** *Расинске, Браничевске и Подунавске области*, где доминирају микро предузећа, и *Јужнобанајске, Злајиборске и Тойличке области*, где доминирају мала предузећа.

У **увозу** средња предузећа доминирају у 19 области (*Београдска, Зайаднобачка, Јужнобачка, Севернобанајска, Севернобачка, Средњобанајска, Сремска, Колубарска, Мачванска, Моравичка, Поморавска, Расинска, Шумадијска, Борска, Зајечарска, Јабланичка, Пиротска, Пчињска и Тойличка области*), мала предузећа у пет регионалних области (*Јужнобанајска, Злајиборска, Рашка, Браничевска и Нишавска области*), а микро предузећа у *Подунавској области*.

III КОНКУРЕНТНОСТ СЕКТОРА МСПП-а

Настављен је тренд раста показатеља трошковне конкурентности нефинансијског сектора привреде у односу на 2015. годину. На ефикасније коришћење расположивих фактора пословања у 2020. години указују позитивне стопе раста основних индикатора трошковне конкурентности: БДВ реално је повећана за 42,3% (сектор МСПП-а 47,0%), просечни трошкови рада за 48,4% (52,6%), а продуктивност рада 15,5 % (19,9%).

У оквиру прерађивачке индустрије доминирају сектори ниже технолошке сложености и ниже продуктивности (радно и ресурсно интензивне делатности), а ситуација је неповољнија код МСПП-а у односу на велика предузећа. У 2020. години МСПП из сектора високе и средње високотехнолошке сложености чине свега око 8,5% МСПП-а прерађивачке индустрије (26,3% велика), запошљавају 15,5% радника (37,1% велика) и стварају 20,2% БДВ МСПП-а индустријског сектора (30,0% велика). Највеће учешће у спољнотрговинској размени има прерађивачка индустрија (57,7%), која остварује 74,9% укупног извоза, 44,2% увоза и ствара суфицит од 330,1 млрд. динара. У структури спољнотрговинске размене прерађивачке индустрије доминирају велика предузећа (68,7%), а посебно у извозу, где учествују са 70,7% (у увозу са 66,2%). У извозу сектора МСП-а доминирају производи ниже фазе финализације и мање додате вредности (сировине, радно и ресурсно интензивни производи). За унапређење извозне конкурентности домаћих производа потребан је значајан раст пословне и инвестиционе активности предузећа која имају високе технологије, знање и иновације.

3.1. Трошковна конкурентност

У 2020. години настављен је раст трошковне конкурентности нефинансијског сектора. На ефикасније коришћење расположивих фактора пословања у 2020. у односу на 2015. годину указују позитивне реалне стопе раста основних индикатора трошковне конкурентности: БДВ реално је повећана за 42,3% (сектор МСП-а 47,0%), просечни трошкови рада за 48,4% (52,6%), а продуктивност рада за 15,5 % (сектор МСПП-а 19,9%).

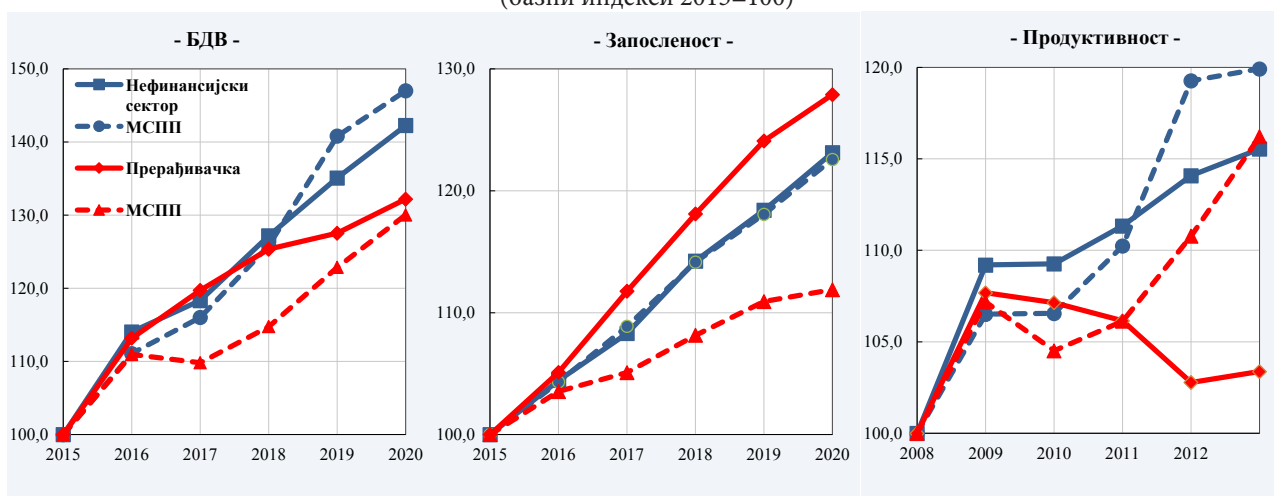
Табела 32. Трошковна конкурентност нефинансијског сектора (у мил. дин.)

Сектор – величина	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Просечни трошкови рада (у хиљ. динара)						
Нефинансијски сектор	974,5	1.028,6	1.087,4	1.146,0	1.220,9	1.294,6
Велика предузећа	1.078,6	1.158,2	1.223,1	1.270,3	1.334,4	1.379,7
МСП	897,5	932,4	988,1	1.053,8	1.136,3	1.230,8
Прерађивачка индустрија	946,4	943,6	996,3	1.051,7	1.109,7	1.157,1
Велика предузећа	1.134,0	1.105,7	1.164,0	1.207,2	1.255,4	1.278,2
МСП	789,2	803,3	836,2	895,0	955,8	1.023,6
Трошкови рада по сату						
Нефинансијски сектор	466,7	492,6	522,8	548,9	584,7	617,6
Велика предузећа	516,6	554,7	588,0	608,4	639,1	658,3
МСП	429,9	446,5	475,1	504,7	544,2	587,2
Прерађивачка индустрија	453,3	451,9	479,0	503,7	531,5	552,0
Велика предузећа	543,1	529,5	559,6	578,2	601,2	609,8
МСП	378,0	384,7	402,0	428,6	457,8	488,4
Продуктивност рада (у хиљ. динара)						
Нефинансијски сектор	1.667,4	1.840,8	1.900,9	1.975,6	2.063,0	2.122,8
Велика предузећа	1.923,7	2.177,1	2.253,9	2.302,0	2.266,5	2.350,4
МСП	1.477,7	1.591,1	1.642,8	1.733,6	1.911,2	1.952,5
Прерађивачка индустрија	1.696,3	1.846,6	1.896,1	1.916,1	1.890,5	1.931,9
Велика предузећа	2.102,2	2.282,3	2.333,4	2.298,0	2.138,1	2.109,5
МСП	1.355,9	1.469,2	1.478,5	1.531,5	1.628,9	1.736,3
Јединични трошкови рада						
Нефинансијски сектор	0,584	0,559	0,572	0,580	0,592	0,610
Велика предузећа	0,561	0,532	0,543	0,552	0,589	0,587
МСП	0,607	0,586	0,601	0,608	0,595	0,630
Прерађивачка индустрија	0,558	0,511	0,525	0,549	0,587	0,599
Велика предузећа	0,539	0,484	0,499	0,525	0,587	0,606
МСПП	0,582	0,547	0,566	0,584	0,587	0,590

Извор: РЗС

У периоду 2015–2020. године повољна кретања основних пословних перформанси више су изражена у сектору МСПП-а него код великих предузећа. Повећање укупног броја предузећа у сектору МСПП-а (од 14,3%) у односу на 2015. годину (број великих предузећа повећан је за 18,2%) праћено је и позитивним кретањима осталих пословних перформанси. Нефинансијски сектор бележи раст запослености (23,1%) и БДВ (42,3%) у односу на 2015. годину. Реална стопе раста БДВ већа је у сектору МСП-а (47,0%) него код великих предузећа (37,4%), за разлику од запослености, где су велика предузећа повећала запосленост за 23,9%, а сектор МСП-а за 22,6%. Продуктивност рада нефинансијског сектора реално је већа за 15,5%, сектора МСПП-а за 19,9%, а великих предузећа за 10,9%. У оквиру сектора МСПП-а, раст продуктивности резултат је већег раста БДВ од запослености, а највећи реални раст продуктивности забележила су микро предузећа (29,7%). Средња предузећа повећала су продуктивност у односу на 2015. годину за 18,7%, а мала предузећа за 14,1%, што је изнад раста продуктивности великих предузећа (10,9%).

Графикон 32. Динамика конкурентности предузећа
(базни индекси 2015=100)

Извор: РЗС

Конкурентност нефинансијског сектора Србије у 2020. години мерена на основу кретања продуктивности рада повећана је и у односу на претходну годину, и то за реалних 1,3%, због већег реалног раста БДВ (5,3%) од раста запослености (4,0%). Међутим, ефекти кризе изазвани пандемијом ковида-19 утицали су на успоравање раста продуктивности, што је више изражено у сектору МСПП-а (0,5%) него код великих предузећа (2,1%). Опредeљујући утицај на раст продуктивности и код сектора МСПП-а и код великих предузећа има реалан раст БДВ (4,4% и 6,4% респективно), јер је запосленост повећана за 3,8% код МСПП-а и 4,2% код великих предузећа, што указује на наставак јачања конкурентности упркос негативном утицају пословног успоравања на глобалном нивоу.

Сектор МСПП-а забележио је раст продуктивности и у области прерађивачке индустрије (4,9% у односу на 2019. и 16,2% у односу на 2015. годину), што је утицало на раст укупне конкурентности нефинансијског сектора привреде (за 0,6% и 3,4% респективно), јер су велика предузећа забележила пад продуктивности за -2,9% и -8,9% респективно. **Значајан раст конкурентности укупне привреде на основама јачања продуктивности, а посебно прерађивачке индустрије у 2020. години, указује на позитивне ефекте процеса структурне трансформације привреде и успешних мера Владе Републике Србије на ублажавању и превазилажењу негативних ефеката изазваних пандемијом ковида-19.**

Јединични трошкови рада (ЈТР), исказани као однос трошкова зарада и бруто додате вредности, представљају још један значајан показатељ нивоа конкурентности. У нефинансијском сектору ЈТР 2020. године у односу на 2019. годину повећани су за 3,0% (МСПП 6,0%, док су их велика смањила за -0,3%), што указује на благо погоршање конкурентности на нивоу нефинансијског сектора и МСПП-а. Раст БДВ (5,3%) у 2020. години праћен је повећањем броја запослених (4,0%) и зарада (8,5%), тако да су ЈТР повећани за 3,0%. Тренд повећања учешћа зарада у нефинансијском сектору током периода 2015–2020. године и висок ниво у 2020. години (61,0%) не оставља довољно простора за унапређење и модернизацију процеса рада и квалитативно унапређење конкурентности.

Да би се конкурентност привреде повећала, потребно је да реални раст продуктивности рада буде већи од реалног раста зарада како би се створиле могућности за нове инвестиције. Кретање просечне продуктивности рада (раст од 2,9%, при чему је просечна БДВ повећана за 7,3%, а запосленост за 4,2%) и трошкова рада (8,2%) показује да је конкурентност нефинансијског сектора у 2020. смањена у односу на 2015. годину услед бржег раста трошкова рада од продуктивности. Слична ситуација је и у сектору МСП-а, где је конкурентност такође смањена, јер су просечни трошкови рада повећани за 8,8%, а продуктивност рада за 3,7% (БДВ је повећана за 8,0%, а запосленост за 4,2%).

Табела 33. Продуктивност, трошкови зарада и запосленост, 2015–2020

Показатељи пословања			2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Своја расја 2020. 2019.	Просечна своја расја 2015–2020.
Нефин. сектор	Продуктивност	у хиљ. динара (сталне цене 2020)	1.837,1	2.006,1	2.007,3	2.045,4	2.096,0	2.122,8	1,3	2,9
	Трошкови рада	у млрд. динара (сталне цене 2020)	1.056,5	1.152,0	1.223,5	1.333,6	1.445,1	1.568,3	8,5	8,2
	Запосленост	у хиљадама	983,9	1.027,7	1.065,6	1.124,0	1.165,0	1.211,4	4,0	4,2
Сектор МСП	Продуктивност	у хиљ. динара (сталне цене 2020)	1.628,1	1.734,0	1.734,8	1.794,8	1.941,8	1.952,5	0,5	3,7
	Трошкови рада	у млрд. динара (сталне цене 2020)	559,1	599,3	642,4	704,1	770,7	853,0	10,7	8,8
	Запосленост	у хиљадама	565,4	589,8	615,6	645,4	667,5	693,0	3,8	4,2

Извор: РЗС

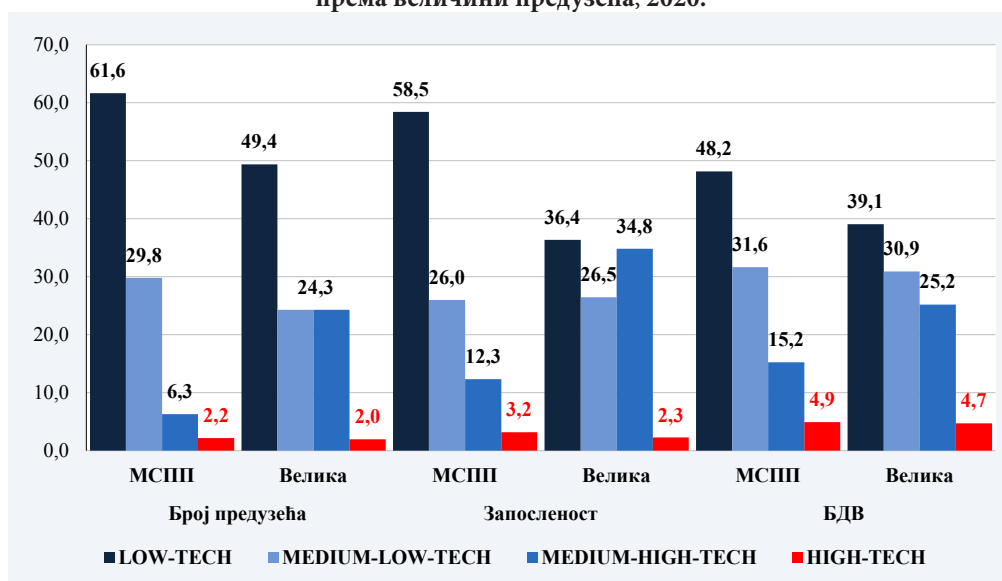
3.2. Индустриска конкурентност

Индустриска конкурентност⁷ је основа извозне конкурентности па самим тим доминантно утиче на укупну конкурентност привреде. Унапређење индустриске конкурентности подразумева раст индустриске производње, запослености, промену структуре производње у правцу веће заступљености сектора са високом додатом вредношћу и повећање учешћа високообразовног кадра у укупној запослености. Достигнути ниво индустриске конкурентности прати се на основу анализе структуре броја предузећа и продуктивности према технолошкој сложености производње.

У оквиру прерађивачке индустрије у Србији доминирају сектори ниже технолошке сложености и ниже продуктивности (радно и ресурсно интензивне делатности), при чему је ситуација неповољнија код МСП-а у односу на велика предузећа. У 2020. години МСП из сектора високе и средње високотехнолошке сложености чине свега око 8,5% МСП-а прерађивачке индустрије (26,3% велика), запошљавају 15,5% радника (37,1% велика) и стварају 20,2% БДВ МСП-а индустриског сектора (30,0% велика).

⁷ Индустриска конкурентност је широки мултидисциплинарни концепт који подразумева одрживу способност индустриских предузећа да профитабилно послују и да кроз раст продуктивности одрже и/или повећају учешће на домаћем и извозним тржиштима.

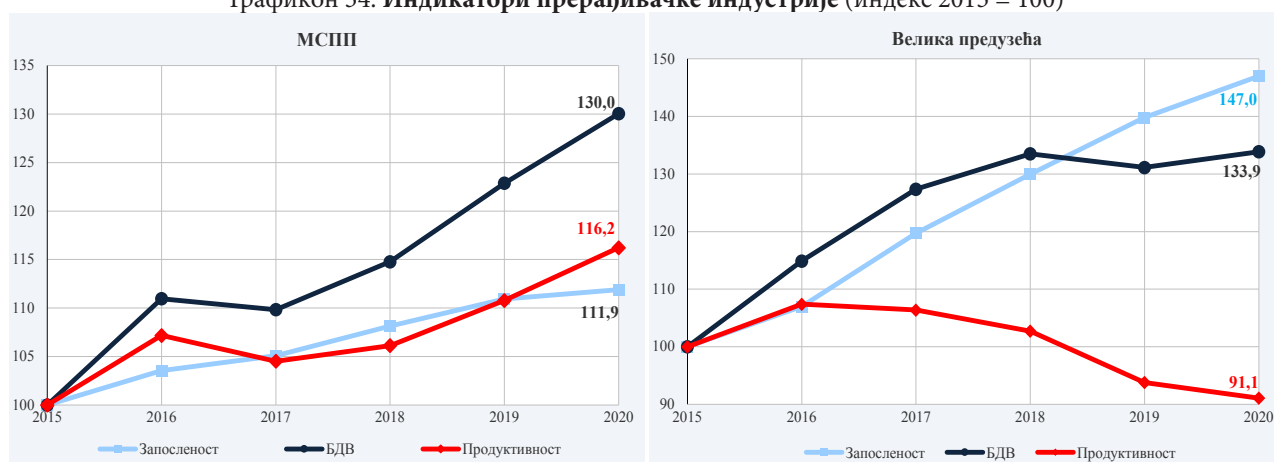
Графикон 33. Технолошка структура прерађивачке индустрије према величини предузећа, 2020.

Извор: РЗС

У 2020. години продуктивност прерађивачке индустрије на нивоу нефинансијског сектора повећана је за 0,7% у односу на претходну годину захваљујући расту продуктивности сектора МСПП-а од 3,7%, јер су велика предузећа из прерађивачке индустрије смањила продуктивност за 2,9%. Раст продуктивности у оквиру прерађивачке индустрије забележен је код средњих (7,5%) и малих предузећа (4,2%), пад код микро предузећа (-7,4%) и предузетника (-2,7%).

Графикон 34. Индикатори прерађивачке индустрије (индекс 2015 = 100)

Извор: РЗС

Раст продуктивности МСПП-а прерађивачке индустрије од 3,7% у односу на 2019. годину резултат је раста продуктивности у свим секторима према технолошкој сложености. Највећи раст забележен је у секторима средње ниске (6,0%) и високе технолошке сложености (5,5%), а раст продуктивности забележила су и МСПП у секторима средње високе (4,2%) и ниске (1,2%) технолошке сложености.

Табела 34. Годишње реалне стопе раста/пада продуктивности у прерађивачкој индустрији, 2020/2019.

Показатељи	Радње	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА	-2,7	-7,4	4,2	7,5	3,7	-2,9	0,7
LOW-TECH	-4,6	-11,7	5,4	5,7	1,2	2,2	2,7
Производња прехранбених производа	-4,4	-29,1	-1,9	6,9	-0,8	11,6	5,6
Производња пића	-0,8	-13,0	-4,9	1,3	-2,0	-4,2	-6,3
Производња дуванских производа		92,3	11,6	25,6	26,4	11,5	15,0
Производња текстила	-17,4	42,1	17,6	3,0	5,7	-20,0	-5,8
Производња одевних предмета	2,0	35,7	-10,3	-13,7	-4,0	-6,8	-4,5
Производња коже и предмета од коже	-4,0	-70,8	-7,6	-21,8	-19,1	-5,9	-13,8

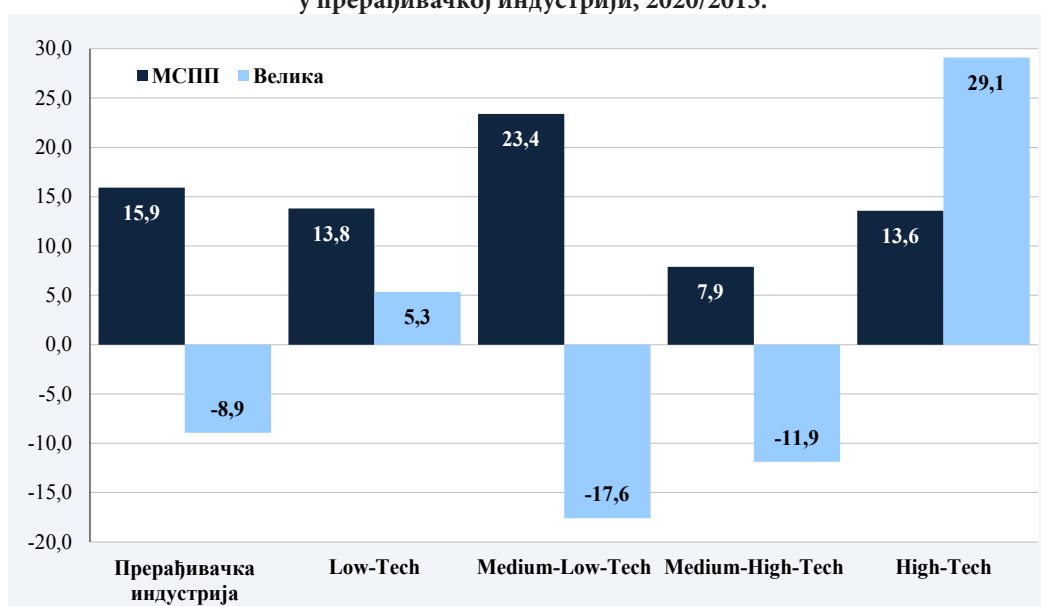
Показатељи	Радње	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
Прерада дрвета и производи од дрвета	1,8	6,3	5,1	4,6	3,0	35,0	2,9
Производња папира и производа од папира	9,8	8,4	-1,2	4,0	4,0	-9,2	1,7
Штампање и умножавање аудио и видео записа	-29,0	-16,2	-6,2	7,1	-7,5		-7,5
Производња намештаја	-11,1	-19,6	-3,4	3,4	-3,6	14,9	4,3
Остале прерађивачке делатности	3,3	-14,0	137,7	6,9	32,7	-1,8	24,5
MEDIUM-LOW-TECH	2,7	-13,2	5,6	9,3	6,0	-10,3	-2,9
Производња кокса и нафтних деривата		-2.317,5	-9,4	50,2	28,8	-56,1	-53,6
Производња производа од гуме и пластике	-0,3	-18,1	2,8	5,0	2,7	2,4	3,4
Производња производа од неметалних минерала	22,8	-34,6	11,3	7,8	13,7	0,9	9,2
Производња основних метала	-3,9	-34,8	12,4	-0,6	0,9	-406,3	718,1
Производња металних производа, осим машина	0,4	-5,6	6,4	10,5	6,4	-4,4	2,5
Поправка и монтажа машина и опреме	-24,2	-7,3	1,6	-5,8	-8,0	0,1	-7,4
MEDIUM-HIGH-TECH	1,5	8,2	3,1	3,8	4,2	-0,5	1,0
Производња хемикалија и хемијских производа	27,3	3,1	9,4	19,8	15,3	14,8	14,9
Производња електричне опреме	28,0	-10,3	-7,0	8,3	-0,2	-4,7	-3,9
Производња непоменутих машина и опреме	-22,6	-5,7	11,8	-0,4	1,5	20,3	6,6
Производња моторних возила и приколица	-2,7	-24,0	-22,4	-19,5	-19,4	-3,5	-5,4
Производња осталих саобраћајних средстава	-5,0	548,5	1,7	20,8	45,1	-14,9	16,8
HIGH-TECH	-15,3	11,1	-4,0	10,7	5,5	7,4	6,0
Производња основних фармацевтских производа		85,3	16,0	30,8	28,9	9,0	11,5
Производња рачунара, електр. и оптичких производа	-15,3	8,5	-7,0	8,7	3,2	-8,8	2,0

Извор: РЗС

Из угла унапређења конкурентности, најбољи резултати остварени су у секторима високотехнолошке сложености, средње ниске и средње високотехнолошке сложености јер је раст продуктивности резултат већег раста БДВ од раста запослености, док је у сектору ниске технолошке сложености ситуација неповољна јер је раст продуктивности последица већег пада запослености у односу на пад БДВ.

У 2020. години у односу на 2015. годину продуктивност МСПП-а повећана је у свим секторима према технолошкој сложености (највише у средње ниском технолошком сектору – 23,4%), за разлику од великих предузећа, где је реална продуктивност смањена у секторима ниске средње и високе средњетехнолошке сложености (-17,6% и -11,9%), а повећана у секторима ниске и високе технолошке сложености (5,3% и 29,1% респективно). До реалног раста продуктивности МСПП-а у оквиру прерађивачке индустрије у свим секторима према технолошкој сложености у периоду 2015–2020. године дошло је услед већег раста БДВ у односу на раст запослености, при чему је то највише изражено код МСПП-а из сектора средње ниске технолошке сложености, где је реални раст БДВ за 27,5 процентних поена већи од раста запослености.

Графикон 35. Годишње реалне стопе раста/пада продуктивности у прерађивачкој индустрији, 2020/2015.

Извор: РЗС

3.3. Извозна конкурентност⁸

Нефинансијски сектор привреде у 2020. години остварио је укупну спољнотрговинску размену од 4.605,3 млрд. динара (39,2 млрд. EUR), при чему је увоз (2.619,3 млрд. динара или 22,3 млрд. EUR) за 633,3 млрд. динара (5,4 млрд. EUR) већи од извоза (1.986,0 млрд. динара, 16,9 млрд. EUR). Највеће учешће у спољнотрговинској размени има прерађивачка индустрија (57,7%), која остварује 74,9% укупног извоза, 44,2% увоза и ствара суфицит од 330,1 млрд. динара (2,8 млрд. EUR).

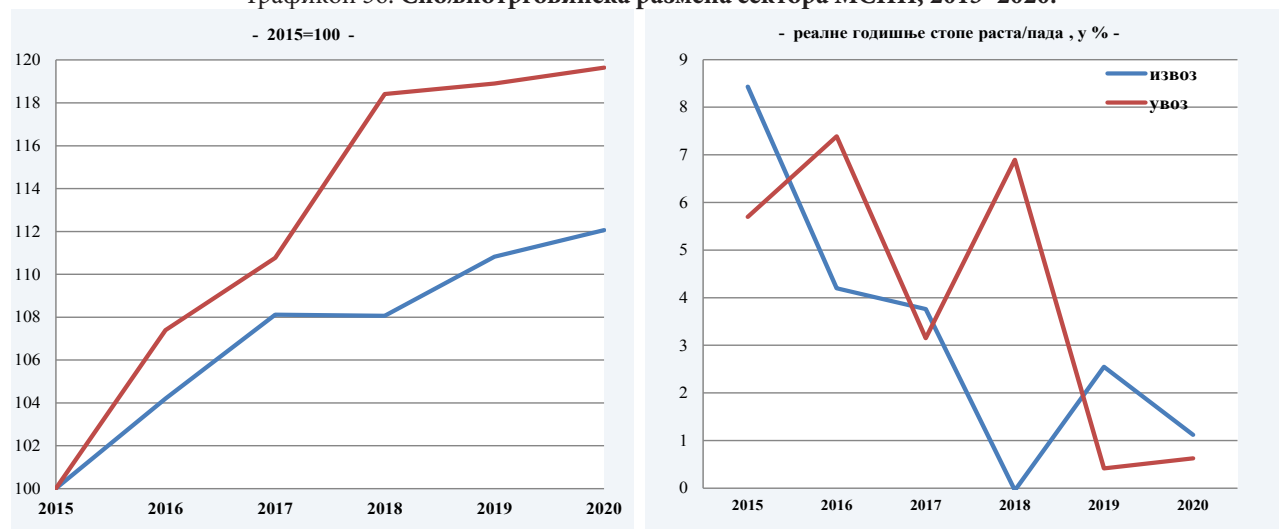
У структури спољнотрговинске размене прерађивачке индустрије доминирају велика предузећа (68,7%), а посебно у извозу, где учествују са 70,7% (у увозу учествују са 66,2%). Велика предузећа доминирају и у висини оствареног суфицита у спољнотрговинској размени прерађивачке индустрије (суфицит великих предузећа је 284,5 млрд. динара – 2,4 млрд. EUR, а МСПП-а од 45,6 млрд. динара – 387,8 мил. EUR).

У периоду 2015–2020. године спољнотрговинска активност привредних субјеката сектора МСПП-а константно је повећавана, а резултати кретања извоза и увоза су задовољавајући (просечна стопа раста извоза 2,3% и увоза 3,7%). Највећи годишњи раст извоза сектора МСПП-а остварен је 2015. (8,4%), а увоза 2016. године (7,4%).

У 2020. у односу на 2019. годину остварен је раст извоза од 1,1% и увоза 0,6%. Реалан раст извоза у односу на 2019. годину у оквиру сектора МСПП-а остварила су мала (2,6%) и средња (1,9%) предузећа, док су предузетници и микро предузећа забележила пад од –6,2% и –2,2% респективно. Реалан раст увоза забележили су предузетници (17,3%) и микро и средња предузећа (6,5% и 1,4% респективно), а пад једино мала предузећа (–4,0%).

Сектор МСПП-а забележио је благи раст дефицита од 0,03% (205,1 мил. динара), што је последица стварања дефицита код предузетника у 2020. години од 3,9 млрд. динара, за разлику од 2019, када су остварили суфицит од 876,8 мил. динара) и раста дефицита код микро и средњих предузећа од 16,2% и 0,4% респективно. У односу на 2019. годину дефицит је смањен једино код малих предузећа (–8,6%), а велика предузећа су из негативног (дефицита) прешла у позитиван (суфицит) спољнотрговински биланс (–47,5 млрд. динара и 15,4 млрд. EUR респективно).

Графикон 36. Спољнотрговинска размена сектора МСПП, 2015–2020.

Извор: РЗС

Покривеност увоза извозом у нефинансијском сектору у 2020. износила је 75,8% и знатно је већа код великих предузећа (101,3%) него у сектору МСПП-а (54,7%). У односу на 2019. годину покривеност увоза извозом у нефинансијском сектору повећана је за 0,9 пп, код великих предузећа за 4,8 пп, а код МСПП-а за 0,3 пп.

⁸ Извозна конкурентност најчешће подразумева способност неке земље да продаје производе на иностраним тржиштима по ценама и квалитету који се могу упоредити са конкуренцијом, уз остваривање спољнотрговинске равнотеже и обухвата различите аспекте извозних перформанси, укључујући тренд, структуру, диверсификацију и квалитет извоза.

На спољнотрговинску оријентисаност привреде указује проценат укупног промета који је остварен извозом. У односу на 2019. годину повећање учешћа извоза у промету забележила су само МСПП. Међутим, и поред раста у односу на претходну годину, два пута већа вредност коефицијента код великих предузећа указује на њихову већу извозну оријентисаност у односу на сектор МСПП-а.

Табела 35. Индикатори извозне конкурентности, 2015–2020.

Показатељи	Величина	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Спољнотрговински биланс, у мил. динара	МСПП	-497.754	-556.894	-569.970	-661.841	-648.471	-648.676
	Велика	-34.633	59.665	50.280	528	-47.475	15.401
	Укупно	-532.386	-497.229	-519.690	-661.313	-695.946	-633.275
Покривеност увоза извозом, %	МСПП	58,4	56,7	57,0	53,3	54,5	54,7
	Велика	96,2	106,0	104,5	100,0	96,5	101,3
	Укупно	74,9	78,2	78,6	74,8	74,9	75,8
Учешће извозника у укупном броју предузећа, %	МСПП	4,4	4,3	4,2	4,0	4,0	3,8
	Велика	62,6	65,1	65,5	67,0	66,3	65,8
	Укупно	4,5	4,4	4,3	4,1	4,1	3,9
Учешће увозника у укупном броју предузећа, %	МСПП	6,5	6,6	6,4	6,2	6,1	5,9
	Велика	74,7	79,6	78,5	79,3	81,1	80,8
	Укупно	6,6	6,7	6,5	6,3	6,2	6,0
Учешће извоза у промету, %	МСПП	10,1	10,1	10,0	9,4	9,0	9,2
	Велика	25,2	27,4	29,1	29,0	29,1	27,9
	Укупно	15,2	16,1	16,6	16,1	15,9	15,5
Извоз по запосленом, у хиљ. динара	МСПП	873	871	866	825	822	812
	Велика	2.118	2.412	2.571	2.528	2.618	2.318
	Укупно	1.300	1.400	1.446	1.409	1.442	1.338
Увоз по запосленом, у хиљ. динара	МСПП	1.494	1.536	1.519	1.546	1.509	1.484
	Велика	2.201	2.276	2.460	2.527	2.714	2.288
	Укупно	1.736	1.790	1.839	1.883	1.924	1.765

Извор: РЗС

Релативни робни биланс укупне прерађивачке индустрије у 2020. повећан је у односу на 2019. годину (10,9% према 12,5% у 2019) и указује на побољшање индустријске конкурентности, а значајнији утицај на ово има суфицит робне размене који су остварила велика предузећа (86,2% укупног суфицита прерађивачке индустрије), јер су МСПП у области прерађивачке индустрије остварила 13,8% суфицита нефинансијског сектора. МСПП у области прерађивачке индустрије остварила су суфицит само у нискотехнолошким (*low tech*) гранама, посебно предузећа из области прехранбене производње.

Сектор МСПП-а прерађивачке индустрије у 2020. години остварио је позитиван релативни робни биланс (5,5%), а посматрано према појединачним секторима прерађивачке индустрије, извозно конкурентна (позитивна вредност RTV) су МСПП која послују у областима: производња прехранбених производа (45,1%), производња пића (29,1%), производња одевних предмета (12,3%), производња коже и предмета од коже (26,2%), прерада дрвета и производи од дрвета (36,3%), производња намештаја (24,8%), производња производа од гуме и пластике (0,3%), производња основних метала (17,7%), производња металних производа, осим машина (3,7%), производња електричне опреме (0,2%), производња непоменутих машина и опреме (16,3%) и производња осталих саобраћајних средстава (15,7%). За разлику од сектора ниже технолошке сложености где МСПП остварују позитиван релативни робни биланс (20,3%) у осталим секторима према технолошкој сложености МСПП бележе негативан релативни робни биланс.

Већа извозна конкурентност МСПП-а (према вредностима RTV) из сектора ниже и средње ниже технолошке сложености у односу на секторе средње више и више технолошке сложености указује да још није завршен сложен процес реструктурирања домаће индустрије у правцу већег учешћа производње технолошки сложенијих извозно конкурентних производа, односно да МСПП још нису у довољној мери конкурентна да би успешно могла да производе и извозе производе више технолошке сложености.

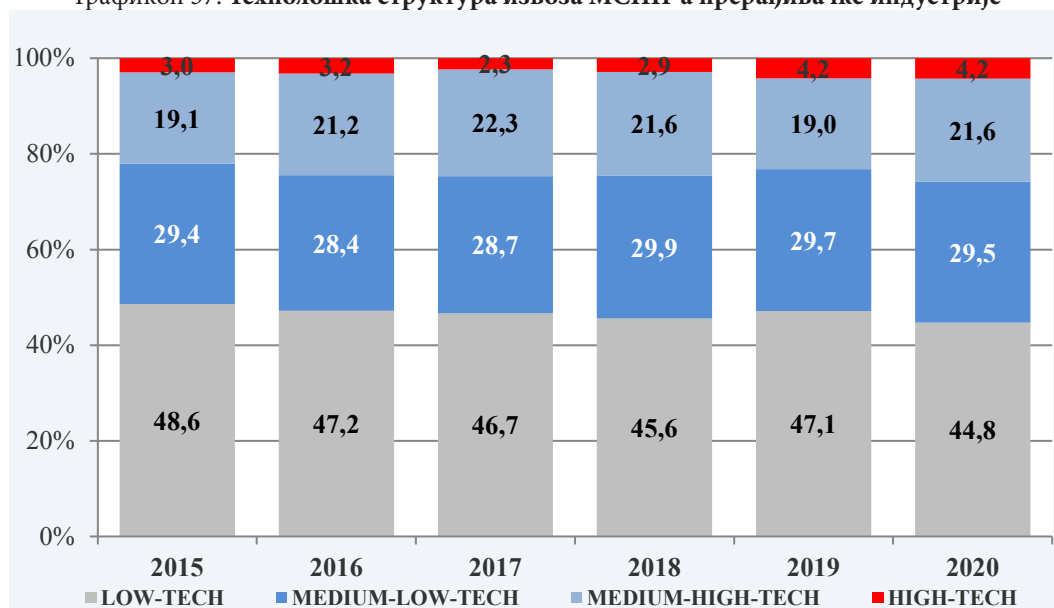
Табела 36. Релативни робни биланс (у %)

Показатељи	МСПП			Велика			Укупно		
	2015	2019	2020	2015	2019	2020	2015	2019	2020
ПРИВРЕДА УКУПНО	-26,2	-29,5	-29,3	-1,9	-1,8	0,6	-14,4	-14,3	-13,8
ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА	0,8	8,6	5,5	10,1	11,9	15,6	6,8	10,9	12,5
LOW-TECH	16,5	22,7	20,3	17,1	16,9	20,3	16,8	19,3	20,3
Производња прехранбених производа	40,2	44,1	45,1	29,1	25,4	26,5	34,6	35,3	35,7
Производња пића	-1,8	27,5	29,1	-27,0	-23,7	-30,9	-22,6	-16,0	-19,8
Производња дуванских производа	-24,6	-14,4	-17,5	13,7	-1,8	18,5	10,4	-3,1	15,3
Производња текстила	-4,3	-1,0	-4,0	11,2	16,5	19,7	4,8	11,2	11,7
Производња одевних предмета	12,1	11,3	12,3	24,2	30,9	29,7	19,9	25,4	25,5
Производња коже и предмета од коже	20,0	30,1	26,2	9,4	22,5	21,6	14,8	25,9	23,0
	2015.	2019.	2020.	2015.	2019.	2020.	2015.	2019.	2020.
Прерада дрвета и производи од дрвета	29,0	36,9	36,3	90,8	88,2	63,4	29,4	38,4	37,6
Производња папира и производа од папира	-5,6	-17,9	-17,0	18,0	14,6	15,0	-0,4	4,2	4,3
Штампање и умножавање аудио и видео записа	-18,1	-10,8	-4,6	-31,9	-	-	-20,3	-10,8	-4,6
Производња намештаја	1,5	24,5	24,8	43,5	38,3	37,1	15,7	32,4	32,5
Остале прерађивачке делатности	0,7	-18,3	-43,4	12,7	11,5	10,9	7,2	-1,4	-20,3
MEDIUM-LOW-TECH	-2,2	0,8	-0,5	-5,6	-0,9	6,3	-4,4	-0,5	4,2
Производња кокса и деривата нафте	-32,5	3,0	-15,9	-54,5	-50,3	-46,1	-52,4	-48,3	-44,1
Производња производа од гуме и пластике	-6,7	2,5	0,3	20,8	35,0	35,5	11,0	25,5	25,0
Производња производа од неметалних минерала	-11,9	-32,8	-32,2	-11,3	20,5	17,6	-11,8	0,0	-3,6
Производња основних метала	34,3	13,6	17,7	11,9	5,9	9,1	14,9	6,6	10,3
Производња металних производа, осим машина	0,5	4,7	3,7	36,3	35,8	32,0	8,0	13,0	12,5
Поправка и монтажа машина и опреме	-35,3	-29,2	-25,8	-71,1	-91,8	-85,9	-52,7	-75,8	-62,5
MEDIUM-HIGH-TECH	-6,1	2,6	-1,6	19,1	21,4	19,9	13,4	17,9	15,2
Производња хемикалија и хемијских производа	-24,8	-8,9	-11,2	26,3	34,0	22,4	6,8	21,5	12,8
Производња електричне опреме	3,5	2,2	0,2	15,6	14,8	14,7	13,1	12,9	11,6
Производња непоменутих машина и опреме	15,8	14,2	16,3	10,3	17,6	19,2	13,5	16,2	18,0
Производња моторних возила и приколица	-25,3	-4,2	-22,1	19,5	21,6	21,9	14,8	19,6	17,4
Производња осталих саобраћајних средстава	24,7	15,3	15,7	20,0	32,6	30,3	23,0	23,8	18,3
HIGH-TECH	-58,5	-27,2	-30,0	5,1	14,4	16,1	-27,1	-5,0	-5,1
Производња основних фармацеутских производа	-53,6	-60,0	-43,3	10,5	14,7	17,3	5,3	8,1	13,2
Производња рачунара, ел. и оптичких производа	-58,8	-23,7	-29,0	-13,8	12,3	6,3	-50,3	-18,6	-24,6

Извор: РЗС

У спољнотрговинском билансу прерађивачке индустрије у 2020. години доминирају производи ниске (31,4%) и средње високотехнолошке сложености (33,1%), при чему у сектору МСПП-а производи из ових двеју технолошких група учествују са 62,4% (код великих 65,5%). Слична ситуација је и код извоза прерађивачке индустрије, где производи ниже технолошке сложености учествују са 62,4% (код МСПП-а 74,2%, код великих предузећа 57,5%).

Графикон 37. Технолошка структура извоза МСПП-а прерађивачке индустрије

Извор: РЗС

У сектору МСПП-а укупан обим спољнотрговинске размене у 2020. у односу на 2019. годину повећан је за 0,8% (у сектору МСПП-а прерађивачке индустрије за 0,7%). Посматрано по технолошкој сложености, *нискојтехнолошке (low-tech)* и *средње нискојтехнолошке (medium-low-tech)* делатности бележе пад, док *средње високе (medium-high-tech)* и *високојтехнолошке (high-tech)* делатности бележе раст обима спољнотрговинске размене. Код великих предузећа укупан обим размене смањен је за 10,0% (10,7% у прерађивачкој индустрији).

Табела 37. Реалне стопе раста/пада 2020/2019. (у %)

Технолошка сложеност	Спољнотрговинска размена			Извоз			Увоз		
	Укупно	МСПП	Велика	Укупно	МСПП	Велика	Укупно	МСПП	Велика
ПРИВРЕДА, укупно	-5,1	0,8	-10,0	-4,4	1,1	-7,8	-5,6	0,6	-12,1
<i>Прерађивачка индустрија</i>	-7,4	0,7	-10,7	-6,1	-2,1	-7,6	-9,0	4,0	-14,5
Low-tech	-1,8	-5,1	0,4	-1,0	-7,0	3,2	-3,0	-2,1	-3,6
Medium-low-tech	-18,4	-1,7	-24,3	-14,6	-3,0	-18,8	-22,2	-0,4	-29,7
Medium-high-tech	-1,6	15,7	-5,6	-3,8	11,0	-6,7	1,6	20,7	-3,9
High-tech	4,5	3,5	5,3	4,3	-0,5	6,9	4,7	5,8	3,2

Извор: РЗС

У оквиру сектора МСПП-а спољнотрговинску размену повећали су предузетници (5,3%), микро (3,5%) и средња предузећа (за 1,6%), а смањила мала предузећа (-2,1%). МСПП која послују у области прерађивачке индустрије забележила су раст укупне спољнотрговинске активности од 0,7% услед већег раста увоза (4,0%) наспрам пада извоза (-2,1%), и то указује да овај сектор има релативно слабију способност да унапреди своју извозну позицију у поређењу са другим секторима привреде.

Табела 38. Реалне стопе раста/пада укупног обима спољнотрговинске размене, 2020. (у %)

Технолошка сложеност	Укупно	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
ПРИВРЕДА, укупно	-5,1	5,3	3,5	-2,1	1,6	0,8	-10,0
<i>Прерађивачка индустрија</i>	-7,4	2,8	-7,0	0,9	1,4	0,7	-10,7
Low-tech	-1,8	7,1	-9,1	4,0	-8,1	-5,1	0,4
Medium-low-tech	-18,4	-0,8	-24,8	-1,2	0,6	-1,7	-24,3
Medium-high-tech	-1,6	8,8	24,5	12,9	15,6	15,7	-5,6
High-tech	4,5	-53,2	-31,6	-30,1	32,8	3,5	5,3

Извор: РЗС

Посматрано према технолошкој структури предузећа, МСПП која послују у оквиру групе предузећа средње високотехнолошка (*medium-high-tech*) остварила су најбоље резултате – раст укупне спољнотрговинске активности износио је 15,7%. Међутим већи раст увоза (20,7%) од извоза (11,0%) резултирао је преласком из суфицита (4,3 млрд. динара) у 2019. у дефицит (-3,1 млрд. динара) у 2020. години.

Табела 39. Покривеност извоза увозом према величини предузећа и технолошкој сложености (у %)

Технолошка сложеност	2015.			2019.			2020.		
	Укупно	МСПП	Велика	Укупно	МСПП	Велика	Укупно	МСПП	Велика
ПРИВРЕДА, укупно	74,9	58,4	96,2	74,9	54,5	96,5	75,8	54,7	101,3
<i>Прерађивачка индустрија</i>	114,5	101,7	122,4	124,5	118,7	127,0	128,5	111,7	137,1
Low-tech	140,4	139,5	141,3	147,7	158,7	140,8	150,8	150,8	150,8
Medium-low-tech	91,5	95,7	89,3	99,1	101,7	98,2	108,7	99,0	113,4
Medium-high-tech	130,9	88,4	147,1	143,5	105,3	154,3	135,9	96,8	149,8
High-tech	57,4	26,2	110,6	90,6	57,2	133,6	90,2	53,8	138,4

Извор: РЗС

Иако је покривеност увоза извозом МСПП-а у 2020. години најнижа у *високојтехнолошким секторима* (53,8% – у сектору производње основних фармацеутских производа покривеност је 39,6%, а у сектору производње рачунара, електронских и оптичких производа 55,1%) забележен је значајан напредак у односу на 2015. годину, када је покривеност увоза извозом МСПП-а у *високојтехнолошким секторима* износила свега 26,2% (30,2% и 25,9% респективно). До веће покривености увоза извозом МСПП-а из *високојтехнолошкој сектору* у 2020. у односу на 2015. годину дошло је услед истовременог раста вредности извоза и пада вредности увоза (МСПП из области производње основних фармацеутских производа повећала су извоз за 25,3%, а смањила увоз за -4,6%, а МСПП из сектора производње

рачунара, електронских и оптичких производа повећала су извоз за 54,2%, а смањила увоз за –27,4% у 2020. у односу на 2015).

Извозна конкурентност сектора МСПП-а у 2020. години и даље је незадовољавајућа. Иако је покривеност извоза увозом сектора МСПП-а на нивоу привреде благо повећана, показатељи прерађивачке индустрије указују на ниску извозну конкурентност: покривеност увоза извозом према технолошкој сложености је ниска и додатно смањена, показатељи спољнотрговинске активности према Стандардној међународној трговинској класификацији (СМТК) су неповољни, а и вредност коефицијента реструктурирања извоза прерађивачке индустрије и даље је неповољан.

Иако захваљујући извозној конкурентности великих предузећа, а у мањој мери и сектора МСПП-а, прерађивачка индустрија остварује суфицит у спољнотрговинској размени. Међутим, структура укупне размене, а посебно извоза неповољна је јер доминирају сектори ниже технолошке сложености (74,2%), док сектор високе технолошке сложености у извозу сектора МСПП-а прерађивачке индустрије учествује са само 4,2%.

Раст српског извоза у транзиционом периоду није у довољној мери праћен повећањем његове квалитативне структуре, већ је остварен на основу производње која се заснива на ниској технологији, нискоквалификованој радној снази и значајном уделу примарних сировина у производњи.

Секторска анализа према СМТК, рев. 4, показује да у 2020. години највећи део извоза (65,2%) обухвата храну и живе животиње, израђене производе и машине и транспортне уређаје, док највећи део увоза (60,9%) отпада на хемијске и сличне производе, израђене производе и машине и транспортне уређаје. Хемијски и слични производи групе имају висок извоз и увоз тако да је њихова покривеност увоза извозом неповољна, као и биланс робне размене. Највећа покривеност увоза извозом забележена је код животињских и биљних уља и масти, пића и дувана, хране и живих животиња и разних готових производа, који истовремено остварују и суфицит у робној размени и позитиван релативан робни биланс (РРБ). Најмања покривеност увоза извозом је код минералних горива и мазива и хемијских и сличних производа, што се одражава и на вредности РРБ-а.

У оквиру сектора МСПП-а покривеност увоза извозом забележена је у робним групама: животињска и биљна уља и масти, храна и живе животиње и сирове материје, осим горива, а најмања покривеност у робним групама: хемијски и слични производи и минерална горива и мазива, што указује на и даље неповољну структуру извоза и увоза и да је извозна конкурентност највише заступљена код производа ниске технолошке сложености.

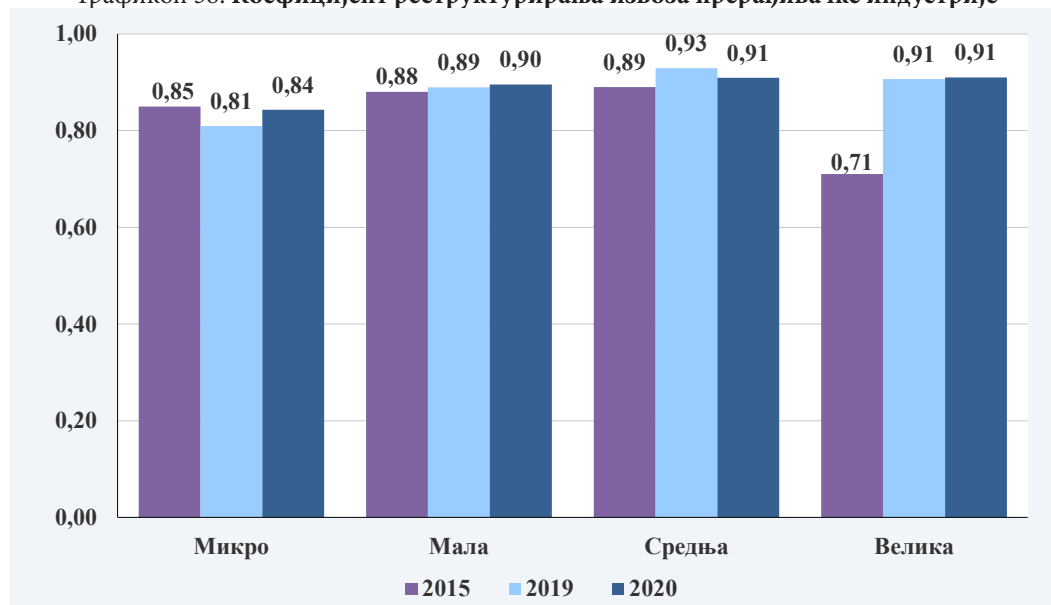
Према *коефицијенту реструктурирања извоза*, МСП, као и велика предузећа, веома се споро прилагођавају захтевима извозних тржишта. Домаћа предузећа нису успела у претходном периоду да у значајној мери промене извозну структуру понуде утемељену на унапређењу и модернизацији производње и по том основу прошире асортиман понуде и повећају обим извоза на страним тржиштима. И даље висока вредност коефицијента указује на спору промену неповољне структуре извоза и ниску извозну конкурентност домаће индустрије и МСП-а, услед недовољних инвестиционих улагања у модернизовање производног процеса и примену иновација и модерних пословних пракси.

Табела 40. Показатељи спољнотрговинске активности према СМТК, рев 4, 2020.

СМТК рев.4		Структура извоза		Структура увоза		Покривеност увоза извозом		РРБ	
		Укупно	МСПП	Укупно	МСПП	Укупно	МСПП	Укупно	МСПП
	УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0	75,8	54,3	-13,8	-29,7
0	Храна и живе животиње	15,1	27,5	7,0	7,0	162,7	212,8	23,9	36,1
1	Пића и дуван	3,6	1,5	1,4	0,8	186,8	99,0	30,3	-0,5
2	Сирове материје, осим горива	3,7	6,7	3,4	1,7	81,8	208,3	-10,0	35,1
3	Минерална горива, мазива	2,3	1,8	7,6	3,3	23,1	29,5	-62,5	-54,4
4	Животињска и биљна уља, масти	1,1	1,3	0,2	0,3	348,6	254,3	55,4	43,6
5	Хемијски и слични производи	10,1	8,0	16,2	16,8	47,3	26,0	-35,8	-58,7
6	Израђени производи	21,6	18,6	18,7	21,9	87,3	46,1	-6,8	-36,9
7	Машине и транспортни уређаји	28,5	19,2	26,0	26,7	83,1	38,9	-9,3	-44,0
8	Разни готови производи	12,5	13,8	8,1	9,0	116,3	82,9	7,5	-9,3
9	Производи непоменути у СМТК рев. 4.	1,6	1,6	11,2	12,5	10,5	7,1	-81,0	-86,8

Извор: РЗС

Графикон 38. Коэффициент реструктурирања извоза прерађивачке индустрије

Извор: РЗС

Ниска конкурентности укупног извоза настављена је и у 2020. години. У извозу сектора МСП-а доминирају производи ниже фазе финализације и мање додате вредности (сировине и радно и ресурсно интензивни производи), што је карактеристично за мање развијене земље.

Да би се унапредила извозна конкурентност домаћих производа, потребна је промена структуре извоза (која се сада у значајној мери заснива на извозу метала – челика, сировина, малог броја индустријских производа нижих фаза обраде и хране) у корист ценовно виших и технолошко сложенијих производа високе финализације који стварају већу додатну вредност по јединици производа, односно квалитативно конкурентнијих производа вишег степена обраде (финализације), што је могуће једино већим улагањем у савремене технологије које доводе до раста понуде, смањивања трошкова производње, ефикасније употребе фактора производње, побољшања карактеристика производа и раста извозних прихода.

Промену структуре извоза треба да прати и повећање географске диверсификације извозних тржишта (Кина, афричке и азијске земље и др.) уз јачање позиција на постојећим извозним тржиштима (земље у окружењу и ЕУ). Јачање извозне конкурентности кроз трансформацију извозне структуре могуће је само значајним растом пословне и инвестиционе активности домаћих и страних предузећа која своје пословање заснивају на високим технологијама, знању и иновацијама.

IV ПРЕДУЗЕТНИЧКА ДЕМОГРАФИЈА – START-UP 2020.

У области пословне демографије забележена су позитивна кретања у односу на 2019. годину (нето резултат је 8.484 привредна субјекта, за разлику од 2019, када је износио –5.236 услед поступка принудне ликвидације и негативних утицаја пандемије ковида-19), али су и даље присутни негативни ефекти глобалног економског успоравања услед последица које је пандемија ковида-19 оставила на светском нивоу. Нето ефекат је повољнији код предузетника (1,4) него код предузећа (1,1). У односу на 2019. годину, нето број основаних/угашених привредних субјеката повећан је за 0,4 пп (са 0,9 на 1,3).

Стопа оснивања привредних субјеката већа је од стопе гашења, а већи динамизам забележен је код предузетника, код којих је и најнижа стопа гашења у периоду 2015–2020. године. У односу на 2019. годину повољнија је и разлика између стопе оснивања и стопе гашења и код предузећа и код предузетника, али је значајно испод преткризног периода.

Стопа опстанка привредних субјеката показује да су 84,4% привредна субјекта која су основана 2018. године успела да одрже пословање у прве две године, а ситуација је повољнија код предузећа (94,4%) у односу на предузетнике (82,1%).

Највећи број нето основаних привредних субјеката је у секторима *грађевинарства, сјручне, научне, иновационе и техничке делатности и прерађивачке индустрије*. Најповољнији однос између основаних и угашених привредних субјеката (нето ефекат) остварен је у секторима *образовања, грађевинарства и пословања некретностима*, а просечна стопа опстанка највећа је у секторима: *снабдевање електричном енергијом, гасом и паром, информисање и комуникације и образовање*.

Показатељи пословне демографије по регионалним областима показују значајну неравномерност. Највећа пословна динамика забележена је у *Београдској, Јужнобачкој, Нишавској и Мачванској областима*. Највећа нето разлика између основаних и угашених привредних субјеката забележена је у: *Београдској, Јужнобачкој и Мачванској области*, а најповољнији нето ефекат у *Колубарској, Тојличкој и Мачванској области*. Најповољније окружење за покретање и развој имају *Београдска, Севернобачка и Јужнобачка област*.

4.1. Пословна демографија

Економско успоравање настало као последица пандемије ковида-19 негативно се одразило и на кретање пословне демографије у 2019. и 2020. години. Након позитивних трендова пословне демографије у периоду 2015–2018. године, у 2019. години дошло је до значајног погоршања већине показатеља пословне демографије, а опоравак у 2020. години није био довољно снажан да се достигне преткризни ниво.

Табела 41. Основни показатељи пословне демографије у Србији, 2015–2020.

Показатељи	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Основана	41.591	41.728	43.775	46.416	46.006	38.818
Угашена	34.014	24.859	24.373	26.761	51.242	30.334
<i>Нето</i>	<i>7.577</i>	<i>16.869</i>	<i>19.402</i>	<i>19.655</i>	<i>-5.236</i>	<i>8.484</i>
<i>Нето ефекат</i>	<i>1,2</i>	<i>1,7</i>	<i>1,8</i>	<i>1,7</i>	<i>0,9</i>	<i>1,3</i>
Стопа оснивања у %	10,3	10,1	10,6	10,6	10,1	8,7
Стопа гашења у %	8,4	6,0	5,9	6,1	11,2	6,8
Стопа опстанка у %	79,4	77,4	81,4	83,9	84,7	84,4

Извор: РЗС

У 2020. години основано је 38.818, што је за 8.484 више од угашених (30.334) привредних субјеката. Укупан нето ефекат основаних/угашених привредних субјеката у 2020. години јесте позитиван – на сваких 10 угашених привредних субјеката оснује се 13 нових, при чему је тај однос повољнији код предузетника (на 10 угашених предузетништва оснује се 14 нових) у односу на предузећа (на сваких 10 угашених предузећа оснује се 11 нових).

Нето ефекат у 2020. години повољнији је у односу на 2019. годину, иако је у 2019. години основано (46.006) више привредних субјеката, али је више привредних субјеката (51.242) и престало са радом, тако да је нето број основаних/угашених привредних субјеката у 2019. години био негативан (број угашених привредних субјеката за 5.236 премашио је број основаних), а укупан нето ефекат основаних/угашених привредних субјеката показује да је на сваких 10 угашених привредних субјеката основано 9 нових, при чему је тај однос код предузетника био позитиван (на 10 угашених предузетништва основано је 16 нових), а код предузећа нето ефекат био је негативан и показује да су се на сваких 10 угашених предузећа основала само три нова предузећа.

Графикон 39. Број основаних и угашених привредних субјеката, 2015–2020.

Извор: РЗС

Повољна кретања пословне демографије у 2020. години забележена су код предузећа – број основаних предузећа у односу на 2019. годину повећан је за 85 (1,0%), а број угашених смањен је за 19.366 (70,0%), тако да је нето резултат основаних и угашених предузећа позитиван (729) и за 19.451 (103,9%) већи у односу на нето резултат из 2019. године, када је нето резултат био негативан (-18.722). Значајан утицај на кретање пословне демографије у 2019. години имало је брисање 27.163 привредна друштва из регистра привредних субјеката, од чега је највећи део (око 22.400 друштава) обрисан након поступка принудне ликвидације.⁹

У 2020. години нето пораст броја предузетника смањен је у односу на 2019. годину за 5.731 (за -42,5%, са 13.486 на 7.755) услед већег смањења броја основаних (пад од 7.273, односно -19,6%) од броја угашених (пад од 1.542, односно -6,5%) предузетништва. У односу на 2019. годину неповољнији је и укупан нето резултат предузетника јер је смањен за 0,2 пп (са 1,6 на 1,4).

Табела 42. Број основаних и угашених привредних субјеката, 2015–2020.

		2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Основана	Предузетници	33.209	33.363	35.098	37.612	37.071	29.798
	Предузећа	8.382	8.365	8.677	8.804	8.935	9.020
	Укупно	41.591	41.728	43.775	46.416	46.006	38.818
Угашена	Предузетници	31.555	22.100	21.312	22.123	23.585	22.043
	Предузећа	2.459	2.759	3.061	4.638	27.657	8.291
	Укупно	34.014	24.859	24.373	26.761	51.242	30.334

⁹ Поступак принудне ликвидације у 2019. години спроведен је над привредним друштвима која нису доставила финансијске извештаје за две узастопне године (за 2015. и 2016. годину) до краја 2017. године, чиме су били пропуштени сви законом прописани рокови за достављање финансијских извештаја.

		2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Нето	Предузетници	1.654	11.263	13.786	15.489	13.486	7.755
	Предузећа	5.923	5.606	5.616	4.166	-18.722	729
	Укупно	7.577	16.869	19.402	19.655	-5.236	8.484
Нето ефекат	Предузетници	1,1	1,5	1,6	1,7	1,6	1,4
	Предузећа	3,4	3,0	2,8	1,9	0,3	1,1
	Укупно	1,2	1,7	1,8	1,7	0,9	1,3

Извор: РЗС

Стопа оснивања (8,7) већа је од стопе гашења (6,8) привредних субјеката и тај однос побољшан је у односу на 2019. годину, када је био негативан (10,1 и 11,2 респективно).

Табела 43. Стопа оснивања и гашења привредних субјеката (у %)

		2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Стопа оснивања	Предузетници	13,1	13,1	13,3	13,5	12,6	9,9
	Предузећа	5,6	5,4	5,7	5,6	5,5	6,2
	Укупно	10,3	10,1	10,6	10,6	10,1	8,7
Стопа гашења	Предузетници	12,4	8,6	8,1	7,9	8,0	7,3
	Предузећа	1,6	1,8	2,0	3,0	17,0	5,7
	Укупно	8,4	6,0	5,9	6,1	11,2	6,8

Извор: РЗС

Већи динамизам забележен је код предузетника у односу на предузећа, код којих је забележена и најнижа стопа гашења у оквиру периода 2015–2020. године. Разлика између стопе оснивања и стопе гашења повољнија је и код предузећа и код предузетника у односу на 2019. годину, али је знатно испод нивоа из преткризног периода.

Графикон 40. Број новооснованих привредних субјеката, 2015–2020.

Извор: РЗС

Током 2020. године у просеку је месечно оснивано 3.235 нових привредних субјеката (2.483 предузетника и 752 предузећа), што је неповољније у односу на 2019. годину, када су сваког месеца у просеку оснивана 3.834 привредна субјекта (3.089 предузетника и 745 предузећа), као и у односу на период од 2015. до 2018. године.

На сваких 1.000 становника у 2020. години у просеку је основано 5,6 нових привредних субјеката, а прве две године пословања преживело је у просеку 5,7 привредних субјеката. Када се посматра активно становништво (запослени и незапослени) старије од 15 година, на 1.000 становника основано је 12,2 привредна субјекта, а прве две године пословања преживела су 12,3 привредна субјекта.

Извор: РЗС

У 2020. години стопа опстанка привредних субјеката (мери колико привредних субјеката који су основани у години n преживи у години n+2) показује да је 84,4% привредних субјеката која су основана 2018. године успело да одржи пословање у прве две године од оснивања. Забележена је већа стопа опстанка код предузећа (94,4%) у односу на предузетнике (82,1%).

На основу података о броју новооснованих привредних субјеката у периоду 2015–2020. године може се закључити да у просеку:

- око 82% нових привредних субјеката успева да опстане у прве две године пословања;
- већу стопу опстанка имају предузећа око 94% у односу на предузетнике око 78%.

Табела 44. Стопе опстанка привредних субјеката, 2015–2020.

Година (n)		2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Предузећа	основана (у n-2 години)	9.940	9.185	8.382	8.365	8.677	8.804
	преживела (у n години)	9.357	8.610	8.121	7.928	8.191	8.308
	стопа опстанка у %	94,1	93,7	96,9	94,8	94,4	94,4
Предузетници	основана (у n-2 години)	31.362	29.378	33.209	33.363	35.098	37.612
	преживела (у n години)	23.445	21.235	25.739	27.101	28.885	30.867
	стопа опстанка у %	74,8	72,3	77,5	81,2	82,3	82,1
Укупно	основана (у n-2 години)	41.302	38.563	41.591	41.728	43.775	46.416
	преживела (у n години)	32.802	29.845	33.860	35.029	37.076	39.175
	стопа опстанка у %	79,4	77,4	81,4	83,9	84,7	84,4

Извор: РЗС

4.2. Секторска анализа пословне демографије

У 2020. години највећу динамику оснивања и гашења привредних субјеката (предузећа и предузетника) имају сектори: *шртовина* (основано 6.233 – 16,1% свих основаних привредних субјеката; угашено 7.002 – 23,1%), *прерађивачка индустрија* (основано 5.620 – 14,5%; угашено 4.609 – 15,2%) и *праћевинарство* (основано 5.751 – 14,8%; угашено 2.690 – 8,9%). Највећи нето број основаних привредних субјеката забележен је у секторима: *праћевинарство* (3.061 – 36,1%), *сиручне, научне, иновационе и техничке делатности* (1.869 – 22,0%) и *прерађивачка индустрија* (1.011 – 11,9%).

Табела 45. Основни показатељи пословне демографије по секторима, 2020.

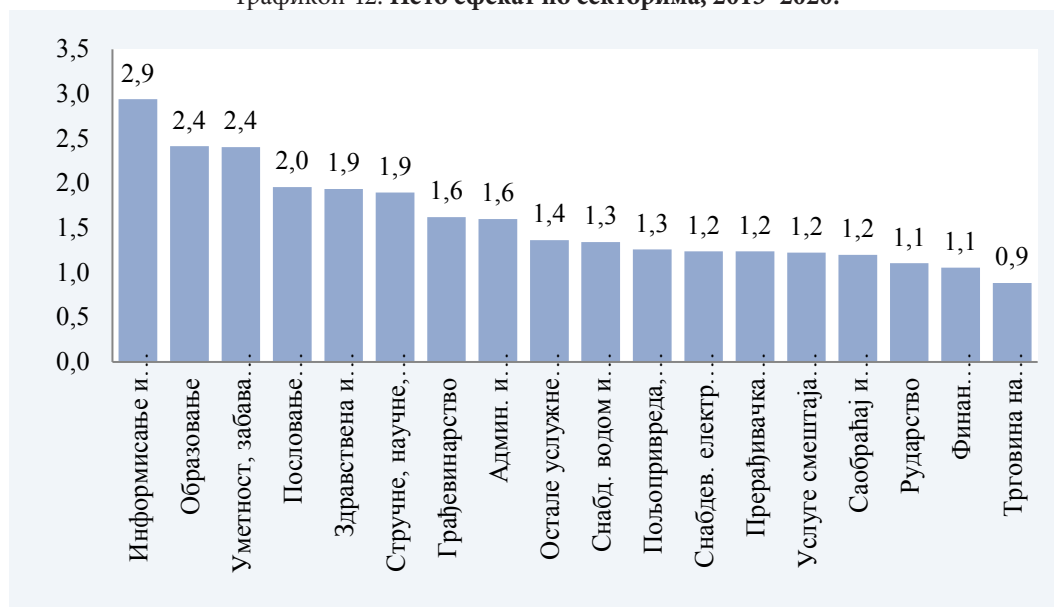
Сектори	Основани	Угашени	Нето	Нето ефекат	Година оснивања 2018. (n)	2020. (n+2)	Стопа опстанка (%)
Пољопривреда, шумарство и рибарство	546	466	80	1,2	627	533	85,0
Рударство	28	28	0	1,0	33	29	87,9
Прерађивачка индустрија	5.620	4.609	1.011	1,2	7.069	5.492	77,7
Снабдевање ел. енергијом, гасом и паром	29	55	-26	0,5	60	56	93,3
Снабдевање и управљање водама	309	216	93	1,4	338	203	60,1
Грађевинарство	5.751	2.690	3.061	2,1	5.144	4.249	82,6
Трговина на велико и мало и поправка	6.233	7.002	-769	0,9	7.521	6.357	84,5
Саобраћај и складиштење	2.471	2.138	333	1,2	2.712	2.436	89,8
Услуге смештаја и исхране	3.273	2.953	320	1,1	4.350	3.463	79,6
Информисање и комуникације	3.111	2.681	430	1,2	4.737	4.391	92,7
Финансијске и делатности осигурања	156	180	-24	0,9	194	172	88,7
Пословање некретнинама	327	157	170	2,1	385	345	89,6
Стручне, научне, инов. и техничке делатности	4.777	2.908	1.869	1,6	5.467	4.833	88,4
Административне и услужне делатности	1.700	1.588	112	1,1	2.451	2.028	82,7
Образовање	630	225	405	2,8	515	471	91,5
Здравствена и социјална заштита	427	249	178	1,7	541	489	90,4
Уметност, забава и рекреација	1.153	588	565	2,0	1.442	1.306	90,6
Остале услужне делатности	2.278	1.601	677	1,4	2.830	2.322	82,0
Укупно	38.819	30.334	8.485	1,3	46.416	39.175	84,4

Извор: РЗС

Најповољнији однос између основаних и угашених привредних субјеката (нето ефекат) остварен је у секторима: *образовање* (2,8), *грађевинарство* (2,1) и *пословање некретнинама* (2,1). Просечна стопа опстанка у 2020. години привредних субјеката који су основани у 2018. години износила је 84,4% (од 100 основаних привредних субјеката пословање су одржала 84 субјеката), а највећа је у секторима *снабдевања електричном енергијом* (93,3%), *информисања* (92,7%) и *образовања* (91,5%).

У периоду 2015–2020. године пословна демографија била је најинтензивнија у секторима: *трговина* (основано 47.120 – 18,2%; угашено 53.462 – 27,9%), *прерађивачка индустрија* (основано 37.784 – 14,6%; угашено 30.580 – 19,7%) и *услуге смештаја и исхране* (основано 25.921 – 10,0%; угашено 21.204 – 11,1%). Највећи нето број основаних привредних субјеката био је у секторима *информисања и комуникације* (14.769), *стручних и научних делатности* (13.887) и *грађевинарства* (10.375), а једино је у сектору *трговина на велико и мало и поправка* нето број основаних привредних субјеката негативан (број угашених привредних субјеката је за 6.342 већи од броја основаних).

Графикон 42. Нето ефекат по секторима, 2015–2020.

Извор: РЗС

4.3. Регионална анализа пословне демографије

Показатељи пословне демографије по регионалним областима приказују значајну неравномерност услова за оснивање нових и развој постојећих привредних субјеката (предузећа и предузетника). На регионалну неравнотежу пословне демографије у 2020. години указује то да се у само четири области (Београдској – 30,8% свих основаних и 29,6% свих угашених, Јужнобачкој – 10,8% и 11,3%, Нишавској – 4,7% и 5,4% и Мачванској – 4,6% и 4,0%) оснује и угаси преко половине укупног броја привредних субјеката.

Највећа нето разлика између основаних и угашених привредних субјеката у 2020. години забележена је у *Београдској* (2.970), *Јужнобачкој* (770) и *Мачванској* (573) области, а најповољнији нето ефекат у *Колубарској*, *Тойличкој* и *Мачванској* областима (по 1,5), што значи да се у овим областима на 10 угашених привредних субјеката оснује 15 нових.

Најповољније окружење за покретање и развој пословања (области са највећим бројем привредних субјеката који успешно настављају своје пословање две године након оснивања) у 2020. години имају *Београдска* (90,3%), *Севернобачка* (89,2%) и *Јужнобачка* (87,7%) област, а вишу стопу опстанка од просечне у Републици имају и привредни субјекти из *Колубарске*, *Сремске*, *Браничевске*, *Севернобанајске*, *Моравичке*, *Зайаднобачке* и *Подунавске* областима.

Табела 46. Основни показатељи пословне демографије по областима, 2020.

Региони – области		Основана	Угашена	Нето	Нето ефекат	Број основаних 2018.	Број опсталих у 2020.	Стопа опстанка (%)	
СРБИЈА – СЕВЕР	<i>Београдски реион</i>	<i>Београдска област</i>	11.944	8.974	2.970	1,3	14.529	13.126	90,3
	Регион Војводине	Западнобачка област	682	594	88	1,1	890	754	84,7
		Јужнобанатска област	1.424	1.050	374	1,4	1.516	1.253	82,7
		Јужнобачка област	4.188	3.418	770	1,2	4.850	4.252	87,7
		Севернобан. област	423	347	76	1,2	454	386	85,0
		Севернобачка област	723	685	38	1,1	928	828	89,2
		Средњобан. област	605	538	67	1,1	674	555	82,3
		Сремска област	1.374	1.048	326	1,3	1.655	1.420	85,8
СРБИЈА – ЈУГ	Регион Шумадије и Западне Србије	Златиборска област	1.509	1.141	368	1,3	1.761	1.393	79,1
		Колубарска област	819	542	277	1,5	934	802	85,9
		Мачванска област	1.779	1.206	573	1,5	1.785	1.410	79,0
		Моравичка област	1.030	933	97	1,1	1.437	1.221	85,0
		Поморавска област	865	729	136	1,2	1.107	885	79,9
		Расинска област	1.252	939	313	1,3	1.502	1.116	74,3
		Рашка област	1.630	1.321	309	1,2	1.989	1.555	78,2
		Шумадијска област	1.625	1.254	371	1,3	1.888	1.542	81,7
	Регион Јужне и Источне Србије	Борска област	402	355	47	1,1	506	390	77,1
		Браничевска област	620	429	191	1,4	715	610	85,3
		Зајечарска област	356	346	10	1,0	526	440	83,7
		Јабланичка област	1.172	849	323	1,4	1.324	897	67,7
		Нишавска област	1.837	1.626	211	1,1	2.261	1.837	81,2
		Пиротска област	325	304	21	1,1	433	351	81,1
		Подунавска област	847	629	218	1,3	1.057	895	84,7
		Пчињска област	794	635	159	1,3	1.041	846	81,3
		Топличка област	452	302	150	1,5	481	329	68,4
Регион Косово и Метохија	<i>Косово и Метохија</i>	2.794	141	2.653	19,8	173	82	47,4	
Република Србија – укупно		38.818	30.334	8.484	1,3	46.416	39.175	84,4	

Извор: РЗС

V РАЗВИЈЕНОСТ СЕКТОРА МСП-а СРБИЈЕ И ЕУ

Ниво конкурентности сектора МСП-а Србије у 2020. знатно заостаје у односу на просек ЕУ-27. Овоме треба додати да су и земље региона које су се придружиле ЕУ у периоду 2015–2020. године брже напредовале и постигле ниво развијености МСП-а далеко изнад Србије.

Број запослених радника по предузећу у Србији је свега 2,5 и нижи је у односу на посматране земље из региона. Нижа је и БДВ (упркос континуираном расту у овом периоду), као и продуктивност, која је знатно нижа у односу на просек ЕУ и земље чланице ЕУ из окружења.

У 2021. години само 1% МСП-а у Србији (3% у ЕУ) достигло је веома висок ниво дигиталног интензитета, док је 10% достигло висок ниво (18% у ЕУ). Већина МСП-а у Србији забележила су низак (31%) или веома низак (58%) ниво дигиталног интензитета.

МСП из Србије не заостају у приступу широкопојасном интернету и употреби платформи е-трговине у продаји, али имају ниже учешће прихода од продаје путем е-трговине у односу на просек земаља ЕУ-27 и земаља ЕУ из окружења (осим Бугарске).

МСП из дигиталног сектора чине 5,2% свих предузећа, 4,8% запослених и 8,4% БДВ нефинансијског пословног сектора. МСП из дигиталног сектора у 2020. остварила су већи раст у запошљавању и БДВ, а МСП из недигиталног сектора у броју предузећа у односу на 2019. годину.

Према европском прегледу иновационих резултата (*European Innovation Scoreboard – EIS*), 2021. године Србија је (као и све земље у окружењу осим Словеније) сврстана у групу иноватора у настајању (4. група земаља) коју одликује најнижи степен иновативности. Упркос побољшању у односу на 2015. и 2020. годину, Србија према иновационим перформансама значајно заостаје у односу на просек ЕУ и већину европских земаља, а у односу на земље из окружења, боље иновационе перформансе од Србије имају Словенија, Хрватска и Мађарска, а слабије Румунија, Босна и Херцеговина, Северна Македонија, Бугарска и Црна Гора.

5.1. Упоредна анализа развоја сектора МСП-а у Србији и земљама ЕУ из окружења

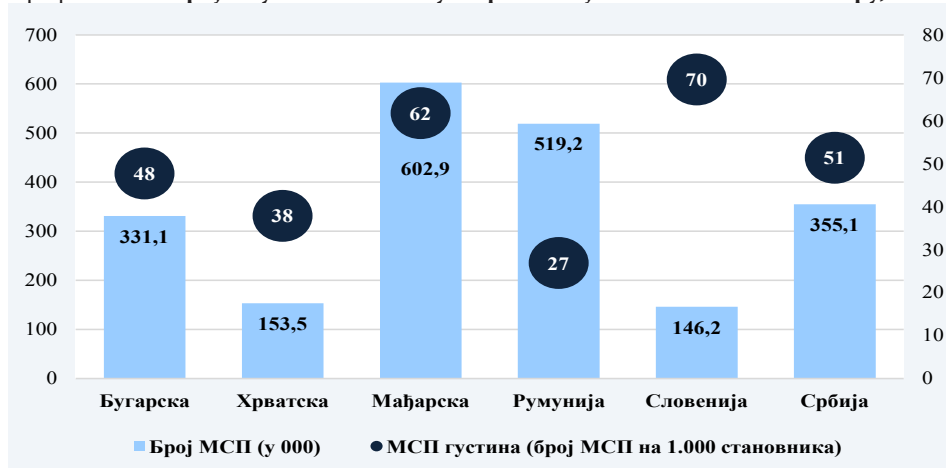
У 2020. години сектор МСП-а у Србији и даље заостаје у односу на просек ЕУ-27 и у поређењу са земљама ЕУ из окружења. Сектор МСП-а¹⁰ у Србији остварује високо учешће у основним показатељима пословања привреде (број предузећа, запосленост и БДВ), што је резултат спровођења структурних реформи, развојних проблема великих привредних система, као и смањења разлике у нивоу развијености и конкурентности сектора МСП-а у односу на МСП из земаља ЕУ у окружењу.

У Србији послује двоструко више МСП-а у односу на Словенију и Хрватску, нешто више у односу на Бугарску, али знатно мање у односу на Румунију и Мађарску. МСП из Србије имају већу густину (број МСП-а на 1.000 становника) од МСП-а из Румуније, Хрватске и Бугарске, али мању у односу на МСП-а из Мађарске и Словеније.

¹⁰ У циљу упоредивог прегледа развијености сектора МСП-а са просеком ЕУ и земљама ЕУ из окружења, у овом делу *Извештаја* користе се подаци који обухватају „нефинансијски пословни сектор привреде“, а који укључују индустрију, грађевинарство, трговину и услуге (NACE Rev. 2 одељци В до J, L, М и N), али не и предузећа у пољопривреди, шумарству и рибарству и углавном нетржишне услужне секторе као што су образовање и здравство, чиме су обезбеђене статистичка усклађеност и упоредивост међу посматраним земљама и подацима Евростата. Како се у осталим деловима *Извештаја* користи шири обухват података који чине „нефинансијски сектор привреде“ долази и до значајне разлике у подацима у одељку 4.1. Упоредна анализа развоја сектора МСП-а и поглавља II Развијеност сектора МСП-а у Србији у 2020. години.

Графикон 43. Број и густина МСП-а у нефинансијском пословном сектору, 2020.

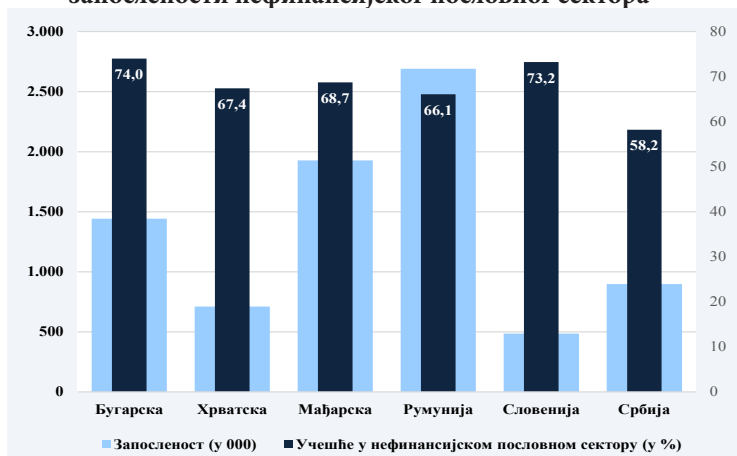

Извор: РЗС и Евростата

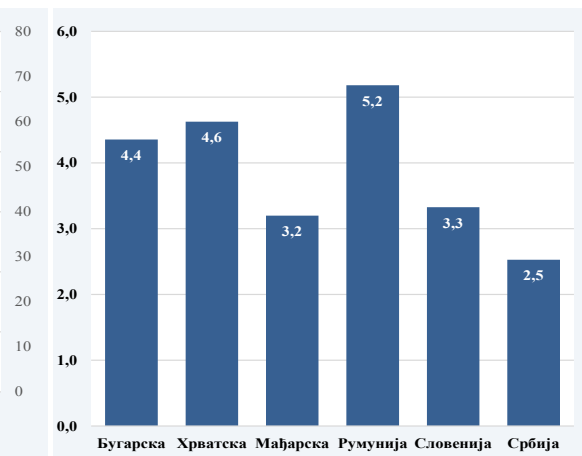
У односу на МСП-а из Србије, предузетнички сектори из Румуније, Мађарске и Бугарске запошљавају више радника, док МСП из Србије запошљавају више радника у односу на оне из Хрватске, а готово двоструко више у односу на МСП-а из Словеније.

Међутим, када се посматра запосленост по предузећу, МСП у Србији у 2020. години у просеку запошљавају свега 2,5 радника по предузећу, што је мање од просека ЕУ-27 (3,7 радника) и свих земаља ЕУ из окружења. У Србији је знатно мање учешће МСП сектора у укупној запослености нефинансијског пословног дела привреде, што смањује и могућност за веће запошљавање.

Графикон 44. Број и учешће запослених из МСП-а у запослености нефинансијског пословног сектора

Графикон 45. Просечна запосленост у МСП-а

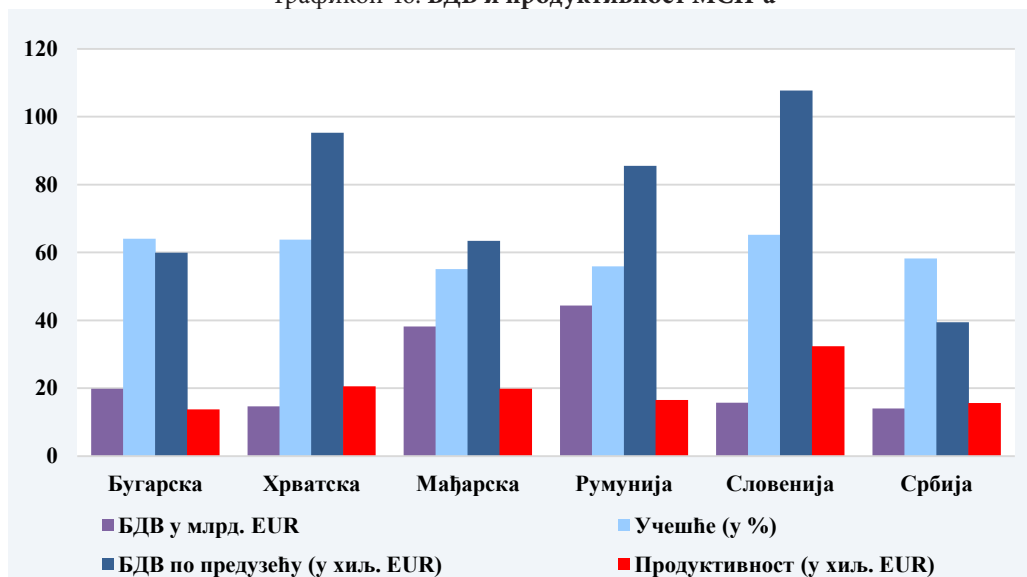

Извор: РЗС и Евростат

Иако у Србији послује већи број МСП-а која у збиру запошљавају више радника у односу на МСП из Словеније и Хрватске, ипак у поређењу с њима креирају мању додатну вредност. У погледу учешћа МСП-а у стварању додатне вредности нефинансијског пословног сектора нешто је повољнија ситуација јер МСП Србије имају веће учешће у поређењу с Мађарском и Румунијом, али мање партиципирају него МСП из Хрватске, Словеније и Бугарске.

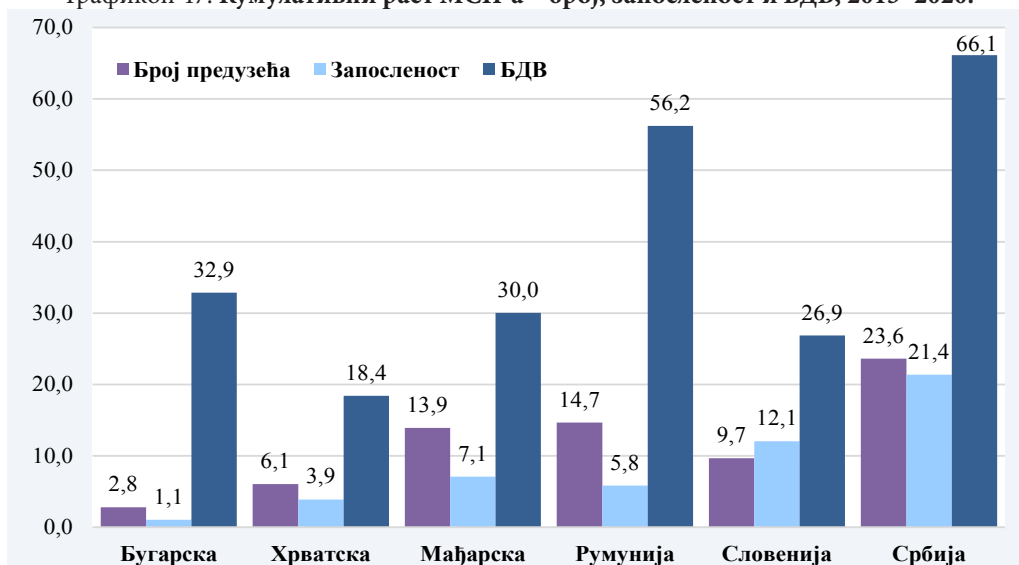
Графикон 46: БДВ и продуктивност МСП-а

Извор: РЗС и Евростат

Продуктивност МСП-а у Србији је 3,7 пута нижа у односу на просек ЕУ-27 (2,4 пута од Словеније), а од земаља у окружењу већа је једино од Бугарске. У Србији и земљама ЕУ из окружења забележена су позитивна кретања основних показатеља пословања МСП-а (број предузећа, запосленост и додата вредност) у периоду 2015–2020. године – највећи кумулативни раст броја субјеката, запослености и БДВ остварила су МСП из Србије, следе МСП из Румуније и Мађарске, а у нешто мањем обиму МСП из Словеније, Бугарске и Хрватске. Међутим, број радника по предузећу у Србији је смањен, тако да се заостајање Србије у односу на ЕУ и регион није смањило. Остварена позитивна кретања у претходном периоду утицала су на раст перформанси и конкурентности сектора МСП-а у посматраним земљама, посебно у Србији, Румунији и Мађарској, при чему је и даље присутна значајна разлика у нивоу развијености између ових посматраних земаља.

Графикон 47: Кумулативни раст МСП-а – број, запосленост и БДВ, 2015–2020.

Извор: РЗС и Евростат

У периоду 2015–2020. тренд кретања основних индикатора пословања МСП-а показује следеће:

- укупан број предузећа за пет година порастао је за око 24%;
- раст броја запослених радника за 21,4% био је успорен услед наглог пораста броја предузећа без иједног запосленог радника;
- бруто додата вредност коју су створила МСП у Србији порасла је за 66,6%, али је продуктивност (БДВ по раднику) повећана за свега 36,8%;
- премда су МСП задржала учешће према броју предузећа у нефинансијском пословном сектору од

99,8% дошло је до релативног, мада минималног пада у учешћу у запослености (смањење за 0,7%), али је порасло учешће МСП-а у БДВ (за 1,6%), тако да је запошљавање било интензивније у великим предузећима, што је вероватно последица високог прилива СДИ у овом периоду.

Табела 47. Компаративни показатељи пословања сектора МСП-а

Земља	Година	Број предузећа, хиљ.	Број запослених радника, хиљ.	БДВ, млрд. EUR	Број радника по предузећу	Продуктивност, (хиљ. EUR)	УЧЕШЋЕ МСП-а У НЕФИНАНСИЈСКОМ ПОСЛОВНОМ СЕКТОРУ		
							Број предузећа	Запосленост	БДВ
ЕУ-27	2020	22.526,5	83.397,9	3.338,3	3,7	40,0	99,8	65,2	53,0
	2019	22.824,5	84.879,3	3.614,1	3,7	42,6	99,8	65,0	53,2
	2015	21.332,8	80.605,8	3.248,0	3,8	40,3	99,8	68,4	57,9
Бугарска	2020	331,1	1.442,2	19,9	4,4	13,8	99,8	74,0	64,1
	2019	344,7	1.509,2	21,2	4,4	14,0	99,8	74,2	65,7
	2015	322,0	1.427,0	14,9	4,4	10,5	99,8	74,9	65,0
Хрватска	2020	153,5	710,3	14,6	4,6	20,6	99,7	67,4	63,7
	2019	154,3	713,0	15,8	4,6	22,2	99,7	67,5	60,9
	2015	144,7	683,6	12,4	4,7	18,1	99,7	69,4	58,4
Мађарска	2020	602,9	1.927,9	38,2	3,2	19,8	99,9	68,7	55,1
	2019	607,0	1.942,4	42,7	3,2	22,0	99,8	67,5	55,3
	2015	529,2	1.799,9	29,4	3,4	16,3	99,8	69,6	53,0
Румунија	2020	519,2	2.690,2	44,4	5,2	16,5	99,7	66,1	55,9
	2019	509,2	2.661,6	44,6	5,2	16,8	99,7	65,1	54,6
	2015	452,8	2.541,7	28,4	5,6	11,2	99,6	65,4	52,2
Словенија	2020	146,2	486,5	15,8	3,3	32,4	99,8	73,2	65,3
	2019	147,8	489,6	16,8	3,3	34,3	99,8	72,7	64,8
	2015	133,3	434,1	12,4	3,3	28,6	99,8	73,6	64,3
Србија	2020	355,1	897,5	14,0	2,5	15,6	99,8	64,2	58,2
	2019	345,1	873,1	13,4	2,5	15,4	99,8	64,8	59,2
	2015	287,3	739,3	8,4	2,6	11,4	99,8	64,9	56,6

Извор: РЗС и Евростат

5.2. Дигитализација МСП-а у Србији и земљама ЕУ из окружења

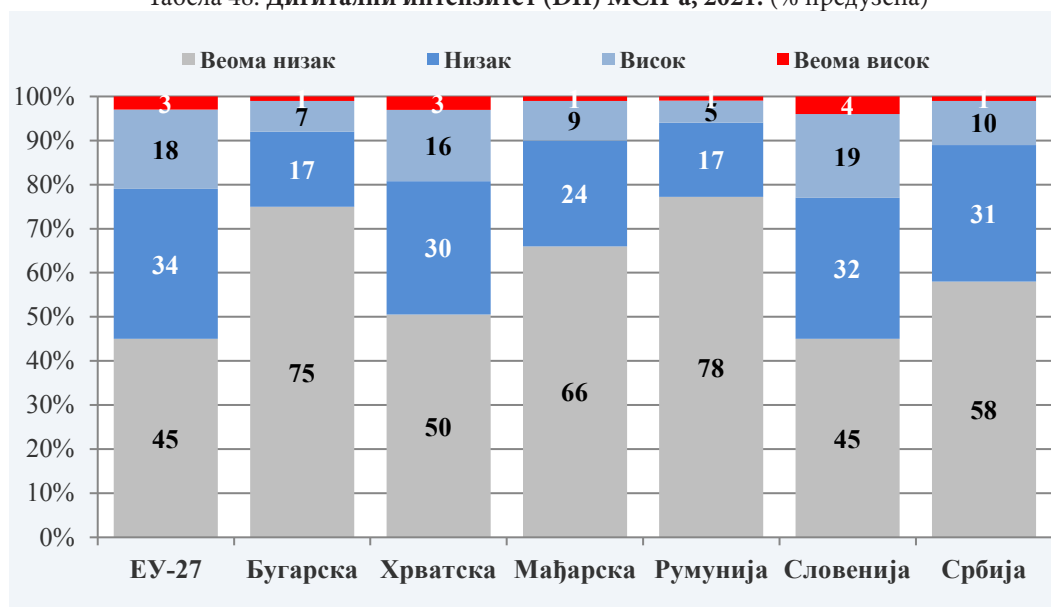
Криза изазвана пандемијом ковида-19 донела је значајне промене у начину пословања предузећа у свим секторима и регионима и показала да је дигитализација кључно средство за побољшање економске отпорности предузећа. Да би остала конкурентна у промењеном пословном, економском и друштвеном окружењу, предузећа су усвојила нове стратегије и праксе понашања. Већина предузећа препознала је стратешки значај дигиталне технологије као критичну компоненту пословања, а не само као извор трошковне ефикасности, због чега је значајно повећала улагања у дигитализацију пословања. Убрзана је дигитализација у комуникацији са купцима и ланцима снабдевања и у области интерног пословања. Дигитализацијом пословања побољшане су услуге и производи и повећан удео дигиталних производа или производа и услуга омогућених дигиталним посредством, а самим тим и повећан обим и побољшани квалитет понуде и конкурентност тих предузећа. Заостајање у дигитализацији смањује продуктивност пословања и повећава неједнакости међу људима, предузећима и регионима.

Иако су МСП убрзала дигитализацију, посебно након избијања кризе изазване пандемијом ковида-19, и даље заостају за великим предузећима у динамици и обиму дигитализације пословања. У 2021. години само 1% МСП-а у Србији (3% у ЕУ) достигло је веома висок ниво дигиталног интензитета¹¹, док је 10% достигло висок ниво (18% у ЕУ). Већина МСП-а у Србији забележила су низак (31%) или веома низак (58%) ниво дигитализације.

¹¹ Дигитални интензитет се посматра на основу вредности Индекса дигиталног интензитета (*Digital Intensity Index – DII*), композитног индикатора који мери употребу различитих дигиталних технологија од стране предузећа, а израчунава се на основу података добијених из анкете о употреби ИКТ-а и е-трговини у предузећима – шире објашњење у методологији.

Од земаља ЕУ из окружења МСП из Словеније (4%) и Хрватске (3%) 2021. године забележила су највеће учешће веома високо и високо дигитализованих предузећа (19% и 16% респективно), при чему је Словенија и изнад просека ЕУ, док су остале посматране земље ЕУ из окружења имале као и Србија највише 1% МСП-а са веома високим нивоом дигитализације. У поређењу са Мађарском (9%), Бугарском (7%) и Румунијом (5%) Србија је у 2021. години имала веће учешће МСП-а са високим нивоом дигитализације, као и веће учешће МСП-а са ниским нивоом дигитализације, али мање учешће МСП-а са веома ниским нивоом дигитализације.

Табела 48. Дигитални интензитет (ДИ) МСП-а, 2021. (% предузећа)

Извор: Евростат

У 2021. години 5% великих предузећа у Србији (17% у ЕУ) имало је веома висок дигитални интензитет и 17% висок ниво (43% у ЕУ), док је само 3% домаћих средњих предузећа регистровало веома висок ниво дигиталног интензитета, а 16% висок дигитални интензитет. Веома мали број малих предузећа у Србији достигао је веома висок дигитални интензитет (2% у ЕУ), а само 9% постигло је висок дигитални интензитет (16 у ЕУ).

Скоро половина средњих (49%) и 60% малих домаћих предузећа показала је веома низак ниво дигиталног интензитета, а 32% и 31% респективно забележило је низак ниво дигиталног интензитета.

Табела 48. Дигитални интензитет (ДИ) предузећа у 2021. години (% предузећа)

Интензитет	Веома низак			Низак			Висок			Веома висок			
	Земља	Мала	Средња	Велика	Мала	Средња	Велика	Мала	Средња	Велика	Мала	Средња	Велика
ЕУ-27		48	27	12	33	37	28	16	30	43	2	6	17
Бугарска		77	60	39	16	26	35	6	12	20	1	2	5
Хрватска		53	35	19	29	36	35	15	23	30	3	7	16
Мађарска		69	46	18	23	31	36	8	19	35	1	3	11
Румунија		79	69	39	16	22	38	4	8	20	0	1	3
Словенија		49	24	4	31	36	20	17	31	51	3	9	26
Србија		60	49	34	31	32	44	9	16	17	0	3	5

Извор: Евростат

Према циљевима дигиталне трансформације који подразумевају да најмање 90% МСП-а треба да достигне основни ниво дигиталног интензитета (коришћење најмање четири технологије и да обухвата предузећа са ниским, високим и веома високим дигиталним интензитетом) до 2030. године, у 2021. години три од пет МСП-а (55%) у ЕУ достигла су барем основни ниво дигиталног интензитета, наспрам 88% великих предузећа.

У Србији је ситуација доста неповољнија, јер су свега 42% МСП-а и 66% великих предузећа достигла основни ниво дигиталног интензитета, што указује на недовољна улагања у дигиталне технологије. У односу на земље из окружења, МСП достигла су виши основни ниво дигиталног интензитета у односу на МСП из Мађарске, Румуније и Бугарске, али нижи у односу на МСП из Словеније и Хрватске, а код великих предузећа Србија је само испред Бугарске и Румуније, а заостаје за Словенијом, Хрватском и Мађарском.

Напредак у развоју дигиталне економије сматра се кључним за побољшање конкурентности привреде ЕУ. ИКТ су у кратком временском периоду постале саставни део начина на који предузећа функционишу. Масовна употреба ИКТ-а има дубок утицај на то како се предузећа воде, дотичући се низа аспеката као што су начин на који организују своју производњу или процесе пружања услуга и њихове интерне или екстерне комуникације.

Пристап и коришћење интернета

Мала и средња предузећа из Србије не заостају у приступању широкопојасном интернету и употреби платформи е-трговине у продаји, али имају ниже учешће прихода од продаје путем е-трговине (4%) у односу на просек у ЕУ-27 (12%) и земље ЕУ из окружења (осим Бугарске), што указује на велики потенцијал за раст електронског тржишта у Србији.

Табела 49. Коришћење DSL или других фиксних широкопојасних веза за пристап интернету од стране предузећа, 2021.

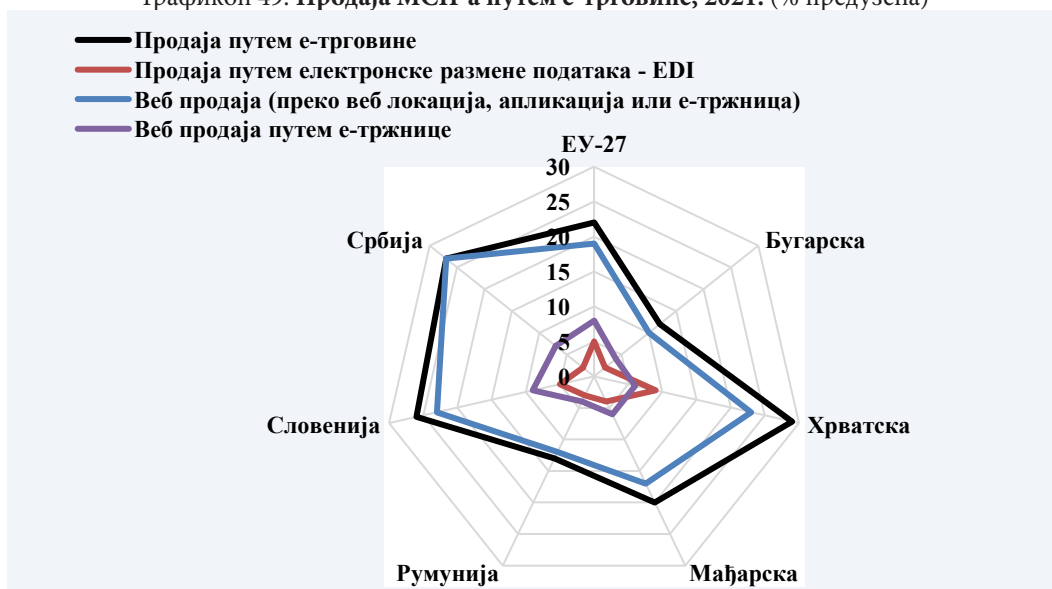
Земља	Укупно	Мала	Средња	МСП	Велика
ЕУ-27	94	93	97	94	99
Бугарска	86	84	94	85	98
Хрватска	94	93	99	94	100
Мађарска	81	79	90	80	96
Румунија	90	89	95	90	99
Словенија	94	93	97	94	99
Србија	100	100	100	100	100

Извор: Евростат

У Србији су скоро сва предузећа у 2021. години користила DSL или друге фиксне широкопојасне везе за пристап интернету и према овом показатељу домаћа предузећа имају бољу инфраструктурну основу за дигитализацију пословања у односу на просек у ЕУ-27 (94%) и остале земље ЕУ из окружења (Бугарске, Хрватске, Мађарске, Румуније и Словеније). Фиксне широкопојасне везе за пристап интернету најмање користе мала предузећа из Мађарске (79%) и Бугарске (84%). Такође, у свим посматраним земљама фиксни широкопојасни пристап интернету више је заступљен у великим него малим и средњим предузећима.

Употреба ИКТ-а доводи до значајних промена у начину функционисања предузећа, а усвајање решења заснованих на ИКТ-а у оквиру пословних процеса често се назива „е-пословање“. Битан део концепта је е-трговина, која обухвата трговину робом или услугама преко рачунарских мрежа као што је интернет. Продаја путем е-трговине (е-продаја) односи се на пријем поруџбина методама које су посебно развијене у сврху пријема поруџбина, било путем електронске размене података (EDI) или путем веб-страница или апликација (веб-продаја).

Графикон 49. Продаја МСП-а путем е-трговине, 2021. (% предузећа)

Извор: Евростат

У 2021. години МСП из Србије у великој мери користила су платформе е-трговине код продаје производа. Предузећа која примају поруџбине е-трговине могу се поделити на она која врше е-продају преко веб-сајта или апликација (веб-продаја) и она која врше е-продају путем EDI-а (електронска размена података). Према учешћу предузећа која су обављала продају путем е-трговине¹² домаћа МСП (27%) су изнад просека ЕУ (22%) и земаља ЕУ из окружења, осим Хрватске (29%), али и даље заостају у односу на велика предузећа (29%). Међутим, иако је скоро трећина МСП-а користила сервисе е-трговине за продају производа, учешће прихода од продаје путем е-трговине код домаћих МСП-а свега је 4%, што је у нивоу са Бугарском, али знатно испод промета који су остварила МСП из Словеније (14%), Хрватске (13%), Мађарске (11%), Румуније (7%), као и просека ЕУ-27 (12%), што указује на недовољно развијено електронско тржиште и на недовољну извозну оријентисаност домаћих МСП-а.

Табела 50. Продаја путем е-трговине, 2021.

Начини продаје	Продаја путем е-трговине			Продаја путем електронске размене података – EDI			Веб-продаја (преко веб-локација, апликација или е-тржница)			Веб-продаја путем е-тржнице			
	Земља	Мала	Средња	Велика	Мала	Средња	Велика	Мала	Средња	Велика	Мала	Средња	Велика
ЕУ-27		20	29	44	4	12	27	18	22	29	8	9	10
Бугарска		11	16	23	1	5	11	10	13	16	4	5	3
Хрватска		28	34	48	8	12	26	23	27	31	6	7	6
Мађарска		19	27	46	3	10	30	17	20	24	6	6	5
Румунија		12	16	25	2	5	13	11	13	16	4	5	5
Словенија		25	34	70	3	15	46	23	24	39	9	8	8
Србија		27	27	29	2	3	9	27	26	26	7	5	5

Извор: Евростат

Продају путем електронске размене података (EDI) у 2021. години користило је само 2% домаћих МСП-а, а тим путем остварено је тек 1% укупног промета МСП-а, што је далеко испод просека ЕУ (6%) и свих посматраних земаља ЕУ из окружења. Иако су процентуално (27%) МСП више користила веб-сајтове и апликације за е-продају у 2021. години него што су користила продају путем електронске размене података – EDI (2%), удео промета од веб-продаје у укупном промету који су остварила МСП-а из Србије био је релативно низак и незнатно виши од промета оствареног путем електронске размене података – EDI (4% и 1% респективно).

У 2021. години 27% МСП-а из Србије користило је веб-продају (преко веб-локација, апликација или е-тржница¹³), што је веће учешће од просека ЕУ-27 (19%) и осталих земаља ЕУ из окружења. Према

¹² Е-трговина (E-Commerce) је веб-локација на којој један продавац продаје своје производе/услуге већем броју купаца.

¹³ Е-тржница (Marketplace) је веб-локација на којој се нуде производи који долазе од више продаваца.

оствареном промету од веб-продаје, домаћа МСП (4%) имају веће учешће у укупном промету од МСП-а из Бугарске (2%), на истом су нивоу као МСП из Румуније, а заостају за предузетницима из Мађарске и Хрватске (5% и 7% респективно) и ЕУ-27 (5%). Такође, МСП из Србије користе и могућности веб-продаје путем е-тржнице, и то у већем степену у односу на МСП из Бугарске, Румуније, Хрватске и Мађарске, али мање у односу на МСП из Словеније и испод су просека ЕУ-27.

Табела 51. Учешће е-трговине у промету, 2021. (у %)

Врста промета	Промет од продаје путем е-трговине				Промет од продаје путем електронске размене података – EDI				Промет од веб-продаје			
	Мала	Средња	МСП	Велика	Мала	Средња	МСП	Велика	Мала	Средња	МСП	Велика
ЕУ-27	8	15	12	27	3	9	6	18	5	6	5	9
Бугарска	2	6	4	10	0	3	2	5	2	3	2	4
Хрватска	11	16	13	17	4	9	6	11	7	8	7	7
Мађарска	9	12	11	30	3	8	6	20	6	4	5	10
Румунија	6	9	7	12	2	5	3	7	4	4	4	5
Словенија	10	17	14	22	-	12		20	6			2
Србија	5	4	4	7	1	-	1	1	4	3	4	5

Извор: Евростат

Код МСП-а из Србије, а исто је и у Хрватској и Румунији, доминира промет остварен путем веб-продаје, док у Мађарској, као и код ЕУ, веће учешће у укупном промету МСП-а има промет остварен путем EDI продаје. Иако МСП у Србији у великом проценту користе платформе е-трговине у свом пословању (продаја путем е-трговине, EDI, преко веб-локација, апликација или е-тржница и др.), овако остварен промет испод је просека ЕУ-27 и земаља из окружења и указује на недовољну искоришћеност могућности е-трговине у Србији и потребу за већим укључивањем сектора МСП-а у савремене моделе дигиталног пословања.

5.3. Развијеност МСП-а у дигиталном сектору

Када се анализира пословање привредних субјеката из дигиталног и недигиталног сектора¹⁴, може се извући закључак да нема велике разлике у учешћу сектора МСП-а и великих предузећа у укупним вредностима нефинансијског пословног сектора. У табели за 2020. годину дат је упоредни приказ учешћа МСП-а дигиталног сектора у нефинансијском пословном сектору (чини 5,2% свих предузећа, 4,8% запослених и 8,4% БДВ).

Табела 52. Учешће дигиталног сектора у нефинансијском сектору, 2020.

Показатељ	Сектор	МСП	Велика	Укупно
Број предузећа	Дигитални сектор	5,2	5,0	5,2
	Недигитални сектор	94,8	95,0	94,8
Запосленост	Дигитални сектор	4,8	4,2	4,6
	Недигитални сектор	95,2	95,8	95,4
БДВ	Дигитални сектор	8,4	12,7	10,2
	Недигитални сектор	91,6	87,3	89,8

Извор: РЗС

У 2020. години распоред предузећа према величини у дигиталном и недигиталном сектору био је веома сличан са доминантним учешћем МСП-а од 99,8% у укупном броју предузећа нефинансијског пословног сектора привреде.

Учешће МСП-а у укупној запослености у дигиталном сектору више је него у недигиталном сектору (66,9% наспрам 64,0% респективно), а допринос МСП-а БДВ оствареној у дигиталном сектору (48,0%) нижи је од доприноса МСП-а у недигиталном сектору (59,4%) у 2020. години.

¹⁴ Дигитални сектор обухвата производњу рачунарских, електронских и оптичких производа, телекомуникације, рачунарско програмирање, консултантске и сродне делатности и услужне информационе делатности. Недигитални сектор обухвата сва предузећа из нефинансијског пословног сектора која нису део дигиталног сектора.

Посматрано према величини предузећа, нижи допринос микро предузећа код запошљавања у дигиталном у односу на микро предузећа из недигиталног сектора последица је ниже просечне запослености по предузећу (0,7 запослених у микропредузећима у дигиталном наспрам 1,2 у недигиталном сектору), а слична је ситуација и код великих предузећа, где је просечан број запослених по предузећу такође нижи у дигиталном у односу на недигитални сектор (757,4 и 895,1 запослених по предузећу).

Нижи допринос МСП-а стварању БДВ у дигиталном у односу на недигитални сектор последица је много веће БДВ коју у просеку стварају велика предузећа у дигиталном сектору (45,6 мил. EUR у дигиталном наспрам 16,4 мил. EUR у недигиталном сектору), док МСП у просеку стварају 63,8 мил. EUR у дигиталном и 38,1 мил. EUR БДВ у недигиталном сектору. У оквиру МСП нижи допринос стварању БДВ у дигиталном у поређењу са недигиталним сектором забележен је код свих предузећа, при чему је та разлика највише изражена код микро предузећа.

Табела 53. Индикатори дигиталног сектора према величини предузећа, 2020.

Сектор	Показатељ	Микро	Мала	Средња	МСП	Велика	Укупно
Дигитални сектор	Број предузећа	17.638	684	157	18.479	28	18.507
	%	95,3	3,7	0,8	99,8	0,2	100,0
Недигитални сектор	Број предузећа	323.463	10.777	2.411	336.651	536	337.187
	%	95,9	3,2	0,7	99,8	0,2	100,0
Дигитални сектор	Запосленост	12.362	14.210	16.247	42.819	21.206	64.025
	%	19,3	22,2	25,4	66,9	33,1	100,0
Недигитални сектор	Запосленост	388.105	218.166	248.366	854.637	479.786	1.334.423
	%	29,1	16,3	18,6	64,0	36,0	100,0
Дигитални сектор	БДВ*	352	342	484	1.178	1.275	2.454
	%	14,3	14,0	19,7	48,0	52,0	100,0
Недигитални сектор	БДВ*	4.910	3.498	4.419	12.827	8.774	21.601
	%	22,7	16,2	20,5	59,4	40,6	100,0

Извор: РЗС, *у мил. EUR

МСП из дигиталног и недигиталног сектора остварила су позитиван раст у свим кључним показатељима пословања у 2020. у односу на 2019. годину. МСП из дигиталног сектора остварила су већи раст код запошљавања и БДВ, а МСП из недигиталног сектора у броју предузећа:

- број МСП из дигиталног сектора порастао је за 1,0%, у недигиталном сектору за 3,0%;
- запосленост МСП порасла је за 22,6% у дигиталном сектору и само 2,0% у недигиталном сектору;
- новостворена вредност МСП из дигиталног сектора повећана је за 18,0%, док је у недигиталном сектору забележила раст од 2,7%.

Табела 54. Показатељи пословања предузећа у дигиталном сектору, 2020. у односу на 2019. (у %)

Сектор	Показатељ	Микро	Мала	Средња	МСП	Велика
Дигитални сектор	Број предузећа	-0,1	27,6	31,9	1,0	21,7
	Запосленост	7,1	27,4	32,9	22,6	17,5
	БДВ	30,2	21,2	31,7	28,0	12,9
Недигитални сектор	Број предузећа	3,0	4,5	1,4	3,0	2,7
	Запосленост	0,8	4,9	1,3	2,0	3,9
	БДВ	0,5	4,8	3,4	2,7	7,9

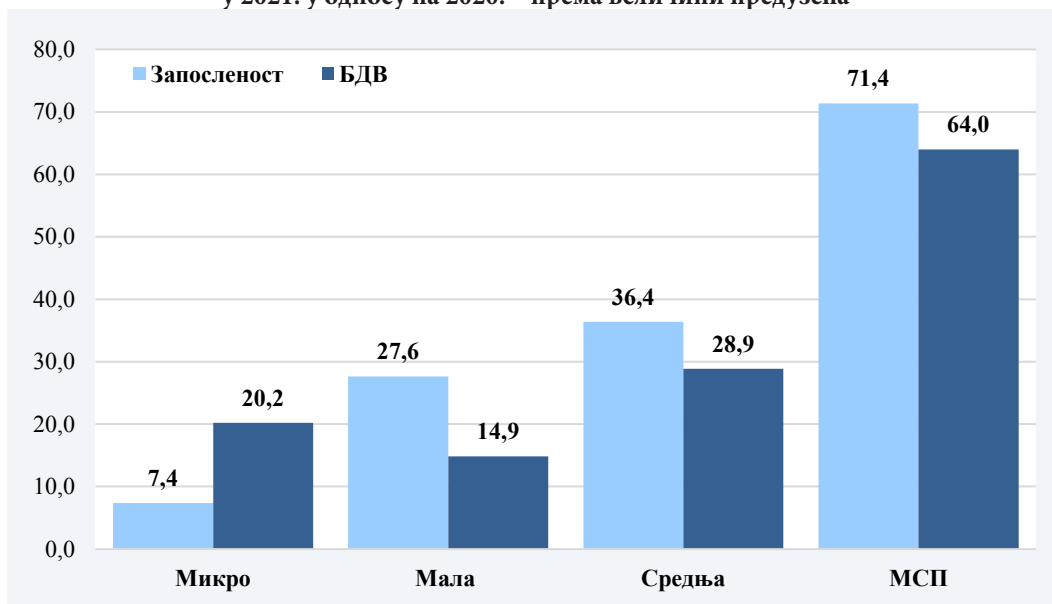
Извор: РЗС

Број предузећа, запосленост и БДВ повећани су у 2020. години и у МСП-а која послују у дигиталном и у недигиталном сектору, осим код микро предузећа из дигиталног сектора код којих је забележен пад броја предузећа у односу на 2019. годину (пад броја микро предузећа последица је смањења броја предузетника који су пословали у дигиталном сектору).

У оквиру МСП-а из дигиталног сектора највећи раст броја предузећа, запослености и БДВ забележила су средња предузећа и овај раст је већи од раста који су остварила велика предузећа. У оквиру недигиталног сектора, највећи раст посматраних показатеља пословања забележила су мала предузећа. Раст који су ова мала предузећа забележила у броју предузећа и запослености већи је од раста који су остварила велика предузећа, за разлику од раста БДВ, где су велика предузећа остварила већи раст у односу на мала предузећа из овог сектора.

У оквиру дигиталног сектора, средња предузећа допринела су са 36,4% повећању запослености и 28,6% повећању БДВ дигиталног сектора у 2020. у односу на 2019. годину. Мала предузећа из дигиталног сектора у истом периоду остварила су допринос од 27,6% у повећању запослености и од 14,9% у повећању БДВ, а микро предузећа су допринела са 7,4% у повећању запослености и 20,2% у повећању БДВ респективно.

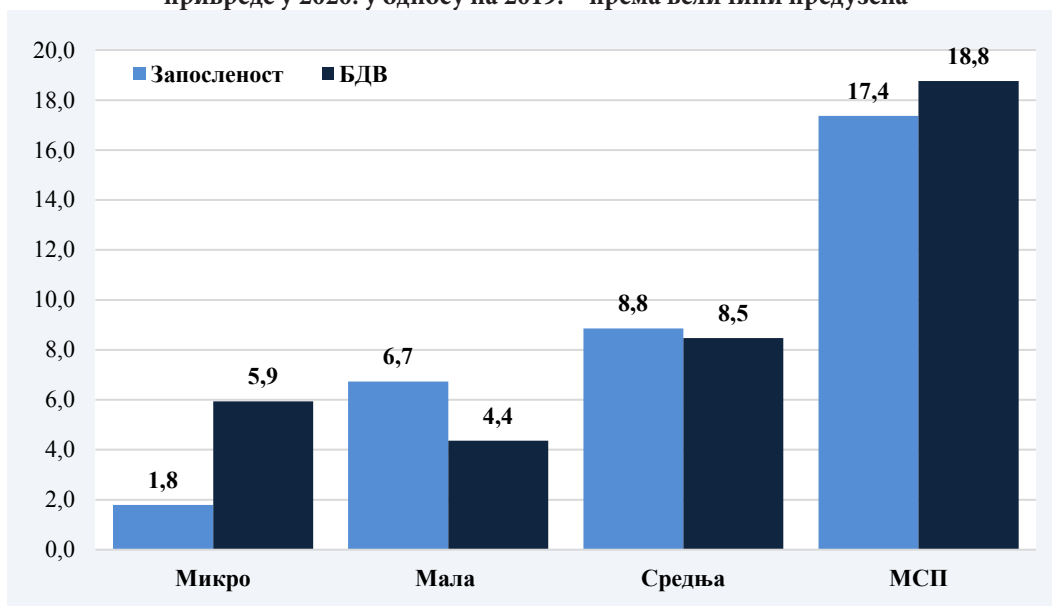
Графикон 50. Допринос МСП-а из дигиталног сектора укупној промени у 2021. у односу на 2020. – према величини предузећа

Извор: РЗС

На нивоу нефинансијског пословног сектора привреде, мала (6,7%) и средња (8,8%) предузећа из дигиталног сектора допринела су са 15,6% повећања укупне запослености, а микро предузећа са 1,8% у 2020. у односу на 2019. годину. У истом периоду микро (5,9%) и средња (8,5%) предузећа из дигиталног сектора допринела су са 14,4% повећања укупне БДВ, а мала предузећа допринела су са 4,4%, док је укупни допринос МСП-а из дигиталног сектора расту укупне запослености и БДВ нефинансијског пословног сектора износио 17,4% и 18,8% респективно.

Графикон 51. Допринос МСП-а из дигиталног сектора нефинансијском сектору привреде у 2020. у односу на 2019. – према величини предузећа

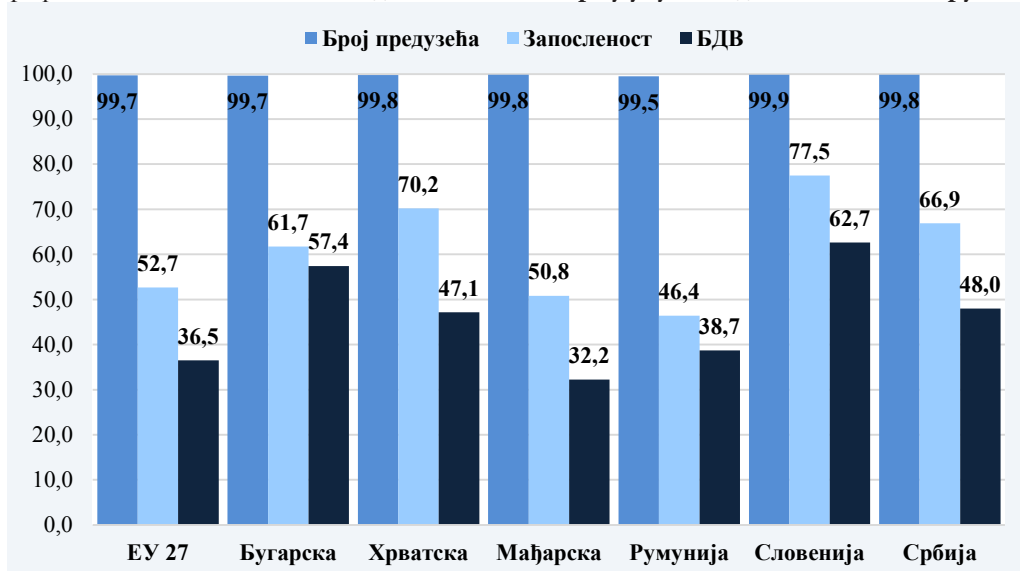

Извор: РЗС

У 2020. години највећи број МСП-а у земљама ЕУ из окружења у оквиру дигиталног сектора послује у Мађарској (40.084 предузећа) и Румунији (18.960). У Србији у дигиталном сектору послује 18.479

МСП-а, што је више у односу на број МСП-а из Бугарске (13.963), Словеније (8.486) и Хрватске (5.618 предузећа). Према учешћу броја МСП-а из дигиталног сектора у укупном броју МСП-а нефинансијског пословног сектора, такође доминирају МСП из Мађарске са учешћем од 6,6% у НФПС, а следе их МСП из Словеније (5,8%) и Србије (5,2%). Изнад просека ЕУ-27 (4,0%) су и МСП из Бугарске са учешћем од 4,2%, а најмање учешће имају МСП из Хрватске и Румуније са 3,7% респективно.

Графикон 52. Учешће МСП-а из дигиталног сектора у укупном дигиталном сектору, 2020.

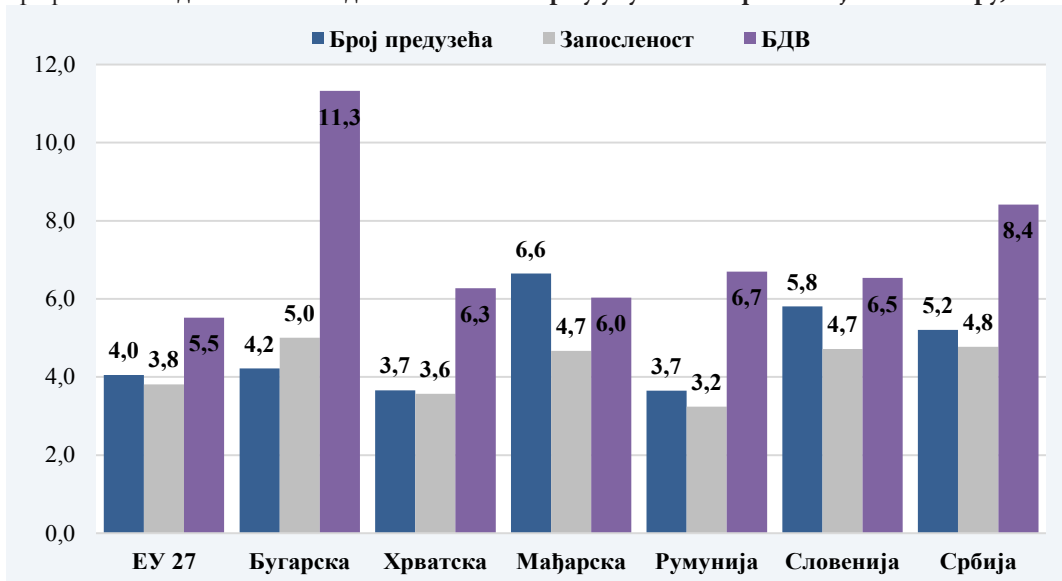

Извор: РЗС и Евростат

МСП из Мађарске која послују у дигиталном сектору запошљавају и највећи број радника (89.971), а следе их МСП из Румуније и Бугарске са 87.078 и 72.190 радника респективно. МСП из Србије из дигиталног сектора запошљавају 42.819 радника, што је више него у случају МСП-а из Хрватске (25.371) и Словеније (22.952). Највеће учешће МСП-а у запослености дигиталног сектора имају МСП из Словеније (77,5%) и Хрватске (70,2%). МСП из Србије учествују у запослености дигиталног сектора са 66,9%, што је изнад постотка у случајевима МСП-а у Бугарској (61,7%), Мађарској (50,8%) и Румунији (46,4%) и просека ЕУ (52,7%).

У погледу учешћа МСП-а из дигиталног сектора у запослености укупног нефинансијског пословног сектора (НФПС), највеће учешће имају МСП из Бугарске (5,0%), а следе их МСП из Србије (4,8%) која имају веће учешће од МСП-а из Словеније и Мађарске (4,7% респективно), просека ЕУ (3,8%) и Хрватске и Румуније (3,6% и 3,2% респективно).

Графикон 53. Удео МСП-а из дигиталног сектора у укупном нефинансијском сектору, 2020.

Извор: РЗС и Евростат

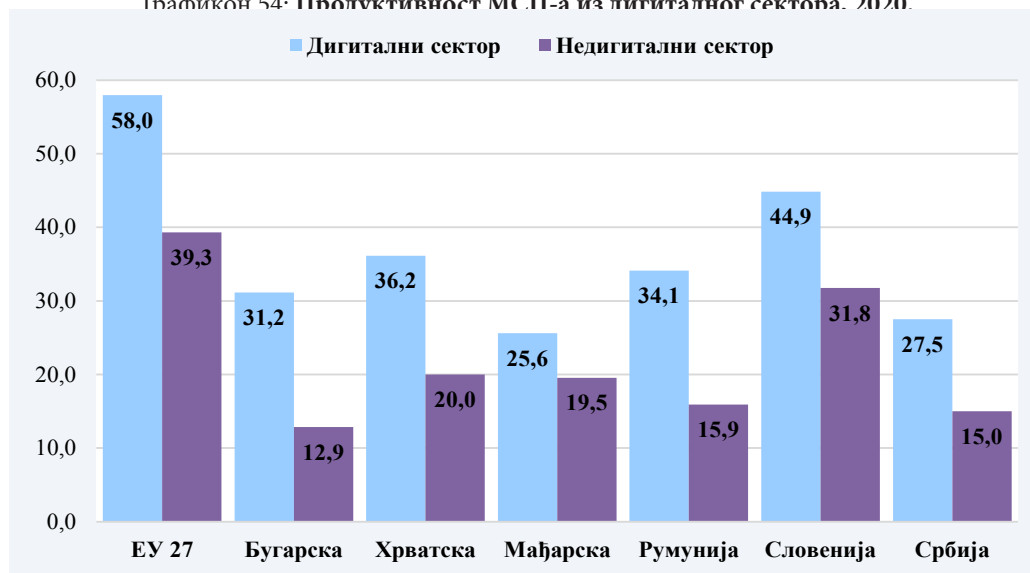
Највећу БДВ у оквиру дигиталног сектора стварају МСП из Румуније (3,0 млрд. EUR), Мађарске (2,3 млрд. EUR) и Бугарске (2,2 млрд. EUR), док МСП из Србије стварају БДВ у износу од 1,2 млрд. EUR, и то је више у односу на МСП из Словеније и Хрватске која стварају БДВ у износу од 1,0 млрд. EUR и 917 мил. EUR респективно. Највеће учешће МСП-а у БДВ дигиталног сектора имају МСП из Словеније (62,7%) и Бугарске (57,4%). МСП из Србије учествују у БДВ дигиталног сектора са 48,0%, што је изнад учешћа МСП-а у Хрватској (47,1%), Румунији (38,7%), просека у ЕУ (36,5%) и у Мађарској (32,2%).

У погледу учешћа МСП-а из дигиталног сектора у стварању БДВ укупног нефинансијског пословног сектора, највеће учешће имају МСП из Бугарске (11,3%), а следе МСП из Србије (8,4%) која имају веће учешће од Румуније (6,7%), Словеније (6,5%), Хрватске и Мађарске (6,3% и 6,0% респективно), а све посматране земље имају већа учешћа МСП-а у стварању БДВ НФПС од просека ЕУ (5,5%).

МСП из дигиталног сектора Србије и земаља ЕУ из окружења продуктивнија су у односу на МСП из нефинансијског сектора, али још нису достигла продуктивност великих предузећа и МСП-а из дигиталног сектора просека у ЕУ.

У 2020. години, од посматраних земаља највећу продуктивност у оквиру дигиталног сектора остварују МСП из Словеније (44,9 хиљ. EUR), Хрватске (36,2 хиљ. EUR) и Румуније (34,1 хиљ. EUR). У односу на МСП из Србије (27,5 хиљ. EUR), већу продуктивност остварују и МСП из Бугарске (31,2 хиљ. EUR), а нижу продуктивност имају само МСП из Мађарске (25,6 хиљ. EUR).

Графикон 54: Продуктивност МСП-а из дигиталног сектора, 2020.

Извор: РЗС и Евростат

Посматрано према величини предузећа, у Хрватској, Мађарској, Словенији и Србији у оквиру МСП-а из дигиталног сектора најпродуктивнија су средња предузећа, а у Бугарској и Румунији продуктивнија су мала предузећа. У свим посматраним земљама у оквиру дигиталног сектора најмање су продуктивна микро предузећа.

Табела 55. Продуктивност предузећа из дигиталног сектора, 2020. (у хиљ. EUR)

Сектор	Земља	Микро	Мала	Средња	МСП	Велика	Укупно
Дигитални сектор	ЕУ-27	41,7	61,9	73,8	58,0	112,3	83,7
	Бугарска	31,6	33,6	29,0	31,2	37,2	33,5
	Хрватска	23,0	36,2	54,0	36,2	95,6	53,9
	Мађарска	16,7	28,9	41,2	25,6	55,6	40,4
	Румунија	32,2	37,5	33,3	34,1	46,8	40,9
	Словенија	32,9	54,0	56,7	44,9	92,0	55,5
	Србија	28,5	24,1	29,8	27,5	60,1	38,3

Сектор	Земља	Микро	Мала	Средња	МСП	Велика	Укупно
Недигитални сектор	ЕУ-27	30,7	41,6	52,8	39,3	63,2	47,5
	Бугарска	10,7	12,7	16,1	12,9	20,5	14,8
	Хрватска	16,2	23,2	22,3	20,0	21,9	20,6
	Мађарска	15,2	22,4	25,2	19,5	33,4	23,7
	Румунија	15,7	15,4	16,7	15,9	23,7	18,5
	Словенија	25,0	35,6	39,8	31,8	45,4	35,5
	Србија	12,7	16,0	17,8	15,0	18,3	16,2

Извор: РЗР и Евростат

5.4. Иновативне перформансе МСП-а у Србији и земљама у окружењу

У 21. веку иновативност је основни фактор технолошког напретка, привредног раста и развоја и укупног друштвеног просперитета. Сходно томе, иновативност постаје кључни фактор раста и развоја предузећа. Величина и квалитет иновационих потенцијала одређују могућност стварања иновација, а брзина и успешност у примени иновација одређују брзину транзиције неке привреде у друштво засновано на знању.

Иновационо лидерство омогућава најразвијенијим земљама да одрже и унапреде свој водећи положај у свету, а убрзани иновациони развој недовољно и средње развијеним земљама омогућава да повећају конкурентност, динамизују развој и смање заостајање у односу на водеће земље света. Земље у развоју све мање заостају за развијеним у напорима и активностима усмереним на повећање иновативних капацитета. Напротив, многе напредне земље у развоју преузимају водећу улогу у стварању и примени иновација, чиме подстичу и убрзавају индустријски и економски раст и развој.

Унапређење иновативности у основи је развојних политика водећих земаља света и у средишту је развојне стратегије ЕУ *Европа 2020*. На нивоу Европске уније, иновативност се мери помоћу *Иновационог индекса*¹⁵, *композиционог индикатора иновативности који мери иновативне перформансе европских земаља како би унапредиле иновационе перформансе и успешно реализовале стратегију Европа 2020*. Вредности индекса иновативности објављују се у прегледу *European Innovation Scoreboard (EIS)*¹⁶, при чему се све земље сврставају у четири групе¹⁷: (1) иновациони лидери, (2) велики иноватори, (3) умерени иноватори и (4) скромни иноватори.

У 2020. години према иновационим перформансама, Србија (индекс иновативности износи 0,348) значајно заостаје у односу на просек ЕУ (0,526) и већину европских земаља. У односу на земље из окружења, боље иновационе перформансе од Србије имају Словенија (0,470), Хрватска (0,366) и Мађарска (0,357), а слабије Румунија (0,164), Босна и Херцеговина (0,182), Северна Македонија (0,220), Бугарска (0,234) и Црна Гора (0,251). Србија, као и све земље у окружењу (осим Словеније која се налази у групи умерених иноватора – *Moderate Innovators*), налазе се у групи иноватора у настајању (*Emerging Innovator*) коју одликује најнижи степен иновативности.

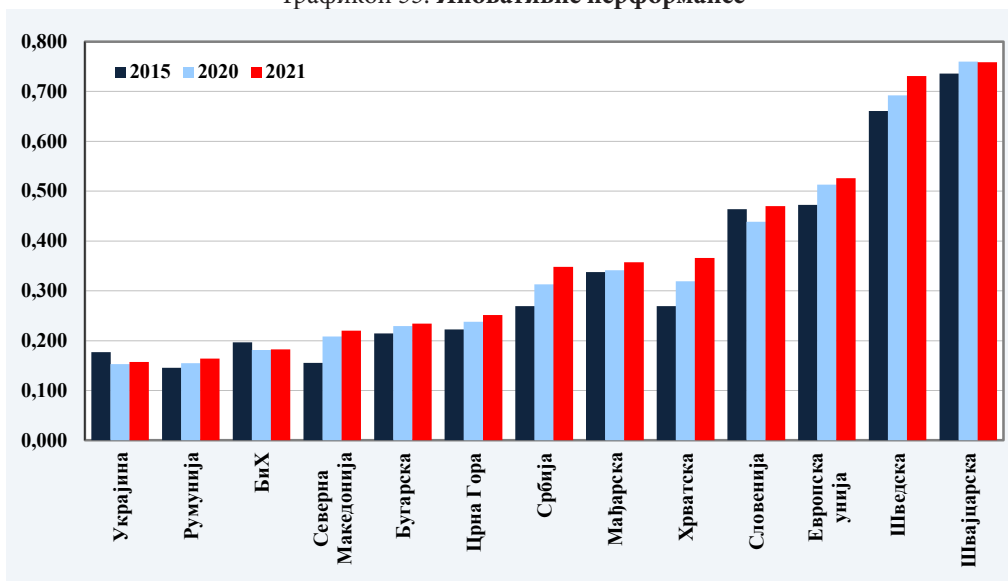
Иновационе перформансе Србије побољшане су у односу на 2020. и 2015. годину (0,035 и 0,079 поена респективно), као и релативне иновационе перформансе Србије у односу на просек ЕУ (са 57,0% у 2015. на 61,0% у 2020. и 66,2% у 2021. години).

¹⁵ Иновациони индекс (*Innovation Index*) је сложени индикатор састављен од 32 показатеља перформанси, који разликују 12 димензија иновација у четири главне категорије – шире објашњење у методологији.

¹⁶ Европски преглед иновационих резултата (*European Innovation Scoreboard – EIS*) јесте годишњи извештај Европске комисије за праћење и упоредну анализу спровођења стратегије *Европа 2020* – опширније у методологији.

¹⁷ Иновациони лидери (*Innovation leaders*) су земље код којих је индекс иновативности за 25% и више већи од просека ЕУ; велики иноватори (*Strong Innovators*) – између 100% и 125% просека ЕУ; умерени иноватори (*Moderate innovators*) – између 70% и 100% просека ЕУ; а иноватори у развоју (*Emerging Innovators*) – испод 70% просека ЕУ.

Графикон 55. Иновативне перформансе

Извор: Министарство привреде према прегледу EIS 2021.

Иновативне перформансе Србије су испод просека ЕУ у већини димензија (осим код следећих: иноватори, утицаји на запошљавање и инвестиције предузећа) и показатеља иновативности, али са трендом раста. Ипак, Србија је већину иновационих перформанси (димензија и показатеља) побољшала у односу на 2015. годину.

Графикон 56. Иновативне перформансе Србије и ЕУ

Извор: Министарство привреде према прегледу EIS 2021.

Јаке стране Србије у области иновативности огледају се у иновационим димензијама: иноватори, инвестиције предузећа и утицај на запошљавање. Три најбоље рангирана индикатора укључују: издвајања за иновације које нису везане за истраживање и развој, иноватори производа и запосленост у иновативним предузећима. Побољшање иновацијских перформанси у последње две године резултат су побољшања у областима: увођење широкопојасног приступа интернету, ризични капитал, иноватори производа и пословних процеса, апликације за дизајн и запошљавање у иновативним предузећима. Србија има натпросечно учешће интернетских иноватора производа без тржишних новина и иноватора који сами не развијају иновације.

Табела 56. Показатељи иновативности МСП-а, 2021.

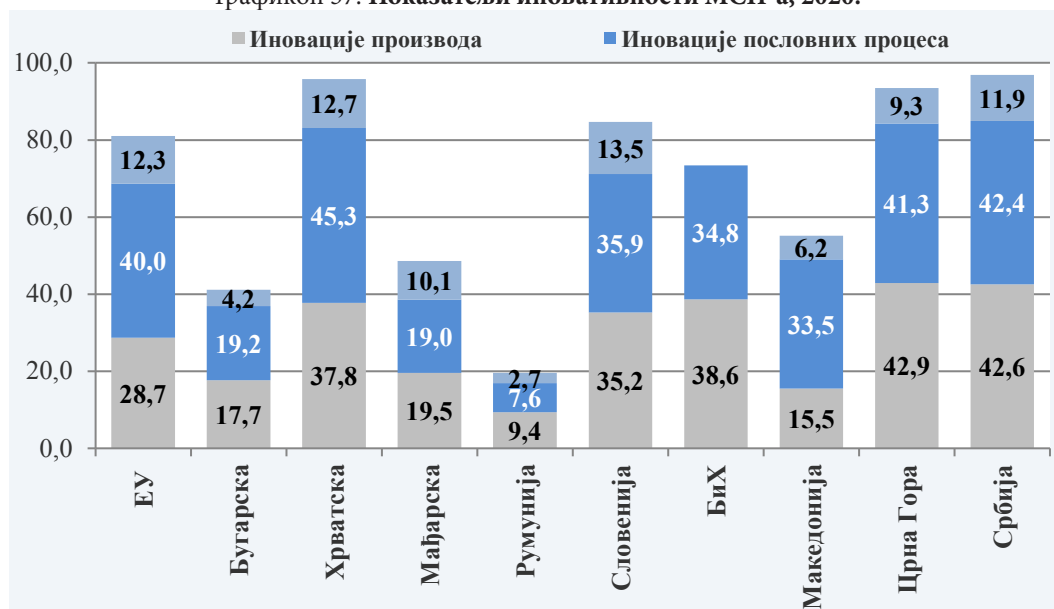
Показатељ иновативности	ЕУ	Бугарска	Хрватска	Мађарска	Румунија	Словенија	БиХ	Северна Македонија	Црна Гора	Србија
Иновације производа	28,7	17,7	37,8	19,5	9,4	35,2	38,6	15,5	42,9	42,6
Иновације пословних процеса	40,0	19,2	45,3	19,0	7,6	35,9	34,8	33,5	41,3	42,4
Сарадња иновативних МСП-а са другима	12,3	4,2	12,7	10,1	2,7	13,5		6,2	9,3	11,9

Извор: Министарство привреде према прегледу EIS 2021.

На основу трију индикатора који директно мере иновативне перформансе пословања МСП-а, она из Србије су изнад просека ЕУ и имају боље перформансе од већине осталих земаља из окружења. У погледу МСП-а која уводе иновације производа, само је Црна Гора незнатно боља од Србије, у погледу МСП која уводе иновације у пословне процесе, само је Хрватска испред Србије, а у погледу сарадње иновативних МСП-а са другима, боље резултате остварују МСП из Словеније и Хрватске.

Низак ниво иновативности МСП-а у Србији огледа се у малом обиму технолошких иновација и слабој сарадњи науке и привреде. Нетехнолошке иновације, које се односе на унапређење организације и маркетинга, напредно коришћење информативно-комуникационих технологија и сл. такође су у недовољној мери заступљене у домаћим малим и средњим предузећима.

Графикон 57. Показатељи иновативности МСП-а, 2020.

Извор: Министарство привреде према прегледу EIS 2021.

Иновативност Србије и земаља у окружењу значајно заостаје у односу на развијеније земље ЕУ и света. МСП у Србији иако бележе боље иновационе резултате у односу на МСП земаља у окружењу, још нису у довољној мери иновативна у поређењу са великим предузећима и МСП-а из већине земаља ЕУ.

А Н Е К С

Табела 1. Основни индикатори пословања нефинансијског сектора, 2015–2020. (текуће цене)

Показатељ	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно	Учешће у нефинансијском сектору					
								Пред.	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
2015.													
Број предузећа	232.765	80.122	9.531	2.182	324.600	494	325.094	71,6	24,6	2,9	0,7	99,8	0,2
Број запослених	236.359	150.919	190.936	223.505	801.719	418.538	1.220.257	19,4	12,4	15,6	18,3	65,7	34,3
Промет*	1.040.226	1.358.207	1.786.105	2.118.332	6.302.870	3.197.616	9.500.486	10,9	14,3	18,8	22,3	66,3	33,7
БДВ*	261.343	171.156	293.711	370.541	1.096.750	805.147	1.901.897	13,7	9,0	15,4	19,5	57,7	42,3
Извоз*	13.770	132.653	156.974	331.916	635.312	804.486	1.439.798	1,0	9,2	10,9	23,1	44,1	55,9
Број извозника	2.604	7.073	3.266	1.089	13.677	300	13.977	18,6	50,6	23,4	7,8	97,9	2,1
Увоз*	12.306	238.712	352.739	483.323	1.087.080	835.919	1.922.999	0,6	12,4	18,3	25,1	56,5	43,5
Број увозника	3.097	12.023	4.422	1.386	20.748	370	21.118	14,7	56,9	20,9	6,6	98,2	1,8
2016.													
Број предузећа	243.590	84.105	10.154	2.263	340.112	501	340.613	71,5	24,7	3,0	0,7	99,9	0,1
Број запослених	247.775	154.073	203.681	232.003	837.532	437.910	1.275.442	19,4	12,1	16,0	18,2	65,7	34,3
Промет*	1.116.068	1.476.356	1.952.475	2.064.981	6.609.879	3.539.947	10.149.826	11,0	14,5	19,2	20,3	65,1	34,9
БДВ*	284.154	188.521	338.364	411.480	1.222.519	953.383	2.175.902	13,1	8,7	15,6	18,9	56,2	43,8
Извоз*	16.400	137.432	183.997	331.430	669.259	969.179	1.638.438	1,0	8,4	11,2	20,2	40,8	59,2
Број извозника	2.776	7.239	3.604	1.151	14.770	326	15.096	18,4	48,0	23,9	7,6	97,8	2,2
Увоз*	15.109	249.021	409.609	506.525	1.180.263	914.431	2.094.694	0,7	11,9	19,6	24,2	56,3	43,7
Број увозника	3.464	12.476	4.945	1.530	22.415	399	22.814	15,2	54,7	21,7	6,7	98,3	1,7
2017.													
Број предузећа	257.267	87.012	10.583	2.372	357.234	521	357.755	71,9	24,3	3,0	0,7	99,9	0,1
Број запослених	257.872	157.890	213.380	244.320	873.462	449.963	1.323.425	19,5	11,9	16,1	18,5	66,0	34,0
Промет*	1.215.327	1.515.631	2.133.418	2.299.722	7.164.097	3.763.035	10.927.133	11,1	13,9	19,5	21,0	65,6	34,4
БДВ*	314.434	200.126	359.489	451.679	1.325.728	1.014.194	2.339.922	13,4	8,6	15,4	19,3	56,7	43,3
Извоз*	17.846	140.763	195.364	362.672	716.645	1.095.675	1.812.321	1,0	7,8	10,8	20,0	39,5	60,5
Број извозника	2.882	7.167	3.703	1.210	14.962	341	15.303	18,8	46,8	24,2	7,9	97,8	2,2
Увоз*	16.720	255.551	450.030	534.084	1.256.385	1.048.062	2.304.447	0,7	11,1	19,5	23,2	54,5	45,5
Број увозника	3.579	12.512	5.148	1.612	22.851	409	23.260	15,4	53,8	22,1	6,9	98,2	1,8
2018.													
Број предузећа	272.969	89.137	11.219	2.517	375.842	540	376.382	72,5	23,7	3,0	0,7	99,9	0,1
Број запослених	271.721	161.247	225.030	259.118	917.116	478.630	1.395.746	19,5	11,6	16,1	18,6	65,7	34,3
Промет*	1.395.032	1.568.335	2.312.610	2.475.694	7.751.671	4.027.617	11.779.287	11,8	13,3	19,6	21,0	65,8	34,2
БДВ*	367.317	225.080	394.477	499.324	1.486.198	1.101.798	2.587.996	14,2	8,7	15,2	19,3	57,4	42,6
Извоз*	18.842	142.966	194.158	374.671	730.637	1.168.657	1.899.294	1,0	7,5	10,2	19,7	38,5	61,5
Број извозника	3.023	7.119	3.784	1.277	15.203	362	15.565	19,4	45,7	24,3	8,2	97,7	2,3
Увоз*	17.927	284.800	497.868	569.315	1.369.909	1.168.147	2.538.056	0,7	11,2	19,6	22,4	54,0	46,0
Број увозника	3.739	12.579	5.322	1.717	23.357	428	23.785	15,7	52,9	22,4	7,2	98,2	1,8
2019.													
Број предузећа	288.308	89.190	11.537	2.646	391.681	566	392.247	73,5	22,7	2,9	0,7	99,9	0,1
Број запослених	276.529	163.385	232.681	271.467	944.062	497.475	1.441.537	19,2	11,3	16,1	18,8	65,5	34,5
Промет*	1.555.504	1.717.997	2.486.715	2.740.651	8.500.867	4.400.169	12.901.036	12,1	13,3	19,3	21,2	65,9	34,1
БДВ*	418.172	256.250	448.868	570.698	1.693.989	1.127.545	2.821.535	14,8	9,1	15,9	20,2	60,0	40,0
Извоз*	20.719	141.371	205.179	396.219	763.488	1.282.051	2.045.539	1,0	6,9	10,0	19,4	37,3	62,7
Број извозника	3.178	7.153	3.923	1.345	15.599	375	15.974	19,9	44,8	24,6	8,4	97,7	2,3
Увоз*	19.856	268.265	506.430	607.195	1.401.747	1.328.778	2.730.525	0,7	9,8	18,5	22,2	51,3	48,7

Показатељ	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно	Учешће у нефинансијском сектору					
								Пред.	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
2020.													
Број увозника	4.002	12.591	5.494	1.806	23.893	459	24.352	16,4	51,7	22,6	7,4	98,1	1,9
Број предузећа	298.279	90.106	12.187	2.716	403.288	584	403.872	73,9	22,3	3,0	0,7	99,9	0,1
Број запослених	272.446	167.316	246.883	278.816	965.461	518.409	1.483.870	18,4	11,3	16,6	18,8	65,1	34,9
Промет*	1.565.289	1.696.645	2.470.617	2.772.480	8.505.031	4.308.590	12.813.621	12,2	13,2	19,3	21,6	66,4	33,6
БДВ*	416.499	271.227	477.248	604.631	1.769.606	1.218.454	2.988.060	13,9	9,1	16,0	20,2	59,2	40,8
Извоз*	19.737	140.412	213.973	410.289	784.411	1.201.597	1.986.008	1,0	7,1	10,8	20,7	39,5	60,5
Број извозника	3.240	6.719	3.877	1.367	15.203	384	15.587	20,8	43,1	24,9	8,8	97,5	2,5
Увоз*	23.659	290.238	493.746	625.444	1.433.087	1.186.197	2.619.284	0,9	11,1	18,9	23,9	54,7	45,3
Број увозника	4.073	12.371	5.547	1.852	23.843	472	24.315	16,8	50,9	22,8	7,6	98,1	1,9

Извор: РЗС, *у мил. динара

 Табела 2. Основни показатељи пословања нефинансијског сектора, 2015–2020.
 (у сталним ценама из 2020. године)

Година	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
Промет							
2015.	1.146.111	1.496.459	1.967.913	2.333.957	6.944.440	3.523.102	10.467.542
2016.	1.216.294	1.608.936	2.127.812	2.250.421	7.203.463	3.857.842	11.061.305
2017.	1.283.397	1.600.522	2.252.911	2.428.529	7.565.359	3.973.803	11.539.162
2018.	1.444.282	1.623.703	2.394.255	2.563.096	8.025.336	4.169.808	12.195.143
2019.	1.580.392	1.745.485	2.526.502	2.784.502	8.636.881	4.470.572	13.107.453
2020.	1.565.289	1.696.645	2.470.617	2.772.480	8.505.031	4.308.590	12.813.621
БДВ							
2015.	287.945	188.578	323.608	408.258	1.208.389	887.103	2.095.491
2016.	309.672	205.451	368.750	448.432	1.332.304	1.038.999	2.371.303
2017.	332.045	211.335	379.624	476.978	1.399.982	1.070.999	2.470.981
2018.	380.285	233.026	408.403	516.952	1.538.667	1.140.695	2.679.362
2019.	424.863	260.350	456.050	579.830	1.721.093	1.145.586	2.866.679
2020.	416.499	271.227	477.248	604.631	1.769.606	1.218.454	2.988.060
Извоз							
2015.	15.172	146.156	172.952	365.702	699.981	886.375	1.586.355
2016.	17.873	149.773	200.520	361.193	729.360	1.056.214	1.785.574
2017.	18.846	148.647	206.306	382.986	756.785	1.157.044	1.913.829
2018.	19.507	148.013	201.013	387.899	756.432	1.209.915	1.966.347
2019.	21.051	143.633	208.462	402.558	775.704	1.302.563	2.078.267
2020.	19.737	140.412	213.973	410.289	784.411	1.201.597	1.986.008
Увоз							
2015.	13.559	263.010	388.644	532.521	1.197.735	921.007	2.118.742
2016.	16.465	271.384	446.392	552.012	1.286.254	996.549	2.282.802
2017.	17.657	269.864	475.236	563.998	1.326.755	1.106.764	2.433.519
2018.	18.559	294.855	515.444	589.414	1.418.272	1.209.388	2.627.660
2019.	20.174	272.557	514.533	616.910	1.424.175	1.350.039	2.774.213
2020.	23.659	290.238	493.746	625.444	1.433.087	1.186.197	2.619.284

Извор: РЗС, *у мил. динара

Табела 3. Основни показатељи пословања нефинансијског сектора, 2015–2020. (у мил. ЕУР)

Година	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
Промет							
2015.	8.616	11.250	14.794	17.546	52.206	26.486	78.692
2016.	9.065	11.991	15.859	16.772	53.687	28.752	82.440
2017.	10.016	12.491	17.583	18.953	59.043	31.013	90.056
2018.	11.795	13.260	19.553	20.932	65.541	34.054	99.595
2019.	13.199	14.578	21.100	23.255	72.131	37.336	109.468
2020.	13.313	14.430	21.013	23.580	72.335	36.645	108.980
БДВ							
2015.	2.165	1.418	2.433	3.069	9.084	6.669	15.753
2016.	2.308	1.531	2.748	3.342	9.930	7.744	17.673
2017.	2.591	1.649	2.963	3.723	10.926	8.359	19.285
2018.	3.106	1.903	3.335	4.222	12.566	9.316	21.882
2019.	3.548	2.174	3.809	4.842	14.374	9.567	19.285
2020.	3.542	2.307	4.059	5.142	15.051	10.363	25.413
Извоз							
2015.	114	1.099	1.300	2.749	5.262	6.664	11.926
2016.	133	1.116	1.494	2.692	5.436	7.872	13.308
2017.	147	1.160	1.610	2.989	5.906	9.030	14.936
2018.	159	1.209	1.642	3.168	6.178	9.881	16.059
2019.	176	1.200	1.741	3.362	6.478	10.878	17.357
2020.	168	1.194	1.820	3.490	6.671	10.220	16.891
Увоз							
2015.	102	1.977	2.922	4.003	9.004	6.924	15.928
2016.	123	2.023	3.327	4.114	9.586	7.427	17.014
2017.	138	2.106	3.709	4.402	10.355	8.638	18.992
2018.	152	2.408	4.210	4.814	11.583	9.877	21.460
2019.	168	2.276	4.297	5.152	11.894	11.275	23.169
2020.	201	2.468	4.199	5.319	12.188	10.089	22.277

Извор: РЗС

Табела 4. Инвестиције у основна средства нефинансијског сектора привреде (текуће цене)

Показатељ	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
2015.						
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	78.215	30.578	57.385	134.444	300.622	244.082
у % (нефинансијски сектор = 100)	14,4	5,6	10,5	24,7	55,2	44,8
Однос улагања и промета (%)	6,8	2,0	2,9	5,8	4,3	6,9
2016.						
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	97.502	33.313	55.929	145.179	331.924	286.043
у % (нефинансијски сектор = 100)	15,8	5,4	9,1	23,5	53,7	46,3
Однос улагања и промета (%)	8,0	2,1	2,6	6,5	4,6	7,4
2017.						
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	98.217	31.824	53.010	130.770	313.820	313.016
у % (нефинансијски сектор = 100)	15,7	5,1	8,5	20,9	50,1	49,9
Однос улагања и промета (%)	7,7	2,0	2,4	5,4	4,1	7,9
2018.						
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	112.135	34.431	60.960	171.758	379.284	365.744
у % (нефинансијски сектор = 100)	15,1	4,6	8,2	23,1	50,9	49,1
Однос улагања и промета (%)	7,8	2,1	2,5	6,7	4,7	8,8
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	121.443	42.159	73.181	212.313	449.096	409.936
у % (нефинансијски сектор = 100)	14,1	4,9	8,5	24,7	24,7	24,7
Однос улагања и промета (%)	7,2	1,9	2,4	8,5	5,2	9,5
2019.						
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	121.443	42.159	73.181	212.313	449.096	409.936
у % (нефинансијски сектор = 100)	14,1	4,9	8,5	24,7	52,3	47,7
Однос улагања и промета (%)	7,7	2,4	2,9	7,6	5,2	9,2
2020.						
Инвестиције нефинансијског сектора (у мил. динара)	112.544	32.794	58.223	235.684	439.245	407.763
у % (нефинансијски сектор = 100)	13,3	3,9	6,9	27,8	51,9	48,1
Однос улагања и промета (%)	7,2	1,9	2,4	8,5	5,2	9,5

Извор: РЗС

Табела 5. Инвестиције у основна средства нефинансијског сектора привреде

Година	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Нефинансијски сектор
у мил. динара (сталне цене 2020)							
2015.	86.176	33.690	63.226	148.130	331.222	268.927	600.149
2016.	106.258	36.304	60.952	158.217	361.731	311.730	673.461
2017.	103.718	33.606	55.979	138.094	331.397	330.548	661.945
2018.	116.094	35.646	63.112	177.822	392.675	378.656	771.331
2019.	123.386	42.833	74.352	215.710	456.282	416.495	872.777
2020.	112.544	32.794	58.223	235.684	439.245	407.763	847.007
у мил. ЕУР							
2015.	648	253	475	1.114	2.490	2.022	4.512
2016.	792	271	454	1.179	2.696	2.323	5.019
2017.	809	262	437	1.078	2.586	2.580	5.166
2018.	948	291	515	1.452	3.207	3.092	6.299
2019.	1.030	358	621	1.802	3.811	3.478	7.289
2020.	957	279	495	2.004	3.736	3.468	7.204

Извор: РЗС

Табела 6. Величина сектора МСПП-а у привреди Србије, 2019–2020.

Година	Показатељ	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП
2019.	Број предузећа	288.308	89.190	11.537	2.646	391.681
	% учешћа у МСПП	73,6	22,8	2,9	0,7	100,0
2020.	Број предузећа	298.279	90.106	12.187	2.716	403.288
	% учешћа у МСПП	74,0	22,3	3,0	0,7	100,0
2019–2020.	Промена броја	9.971	916	650	70	11.607
	<i>Сйона расйа</i>	3,5	1,0	5,6	2,6	3,0

Извор: РЗС

Табела 7. Запосленост у сектору МСПП-а у привреди Србије, 2019–2020.

Година	Показатељ	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП
2019.	Број запослених	276.529	163.385	232.681	271.467	944.062
	% учешћа у МСПП	29,3	17,3	24,6	28,8	100,0
2020.	Број запослених	272.446	167.316	246.883	278.816	965.461
	% учешћа у МСПП	28,2	17,3	25,6	28,9	100,0
2019–2020.	Промена броја	-4.083	3.931	14.202	7.349	21.399
	<i>Стопа раста</i>	-1,5	2,4	6,1	2,7	2,3

Извор: РЗС

Табела 8. Промет сектора МСПП-а у Србији, 2019–2020. (сталне цене 2020)

Година	Показатељ	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП
2019.	млрд. динара	1.580	1.745	2.527	2.785	8.637
	% учешћа у МСПП	18,3	20,2	29,3	32,2	100,0
2020.	млрд. динара	1.565	1.697	2.471	2.772	8.505
	% учешћа у МСПП	18,4	19,9	29,0	32,6	100,0
2019–2020.	промена вредности	-15	-49	-56	-12	-132
	<i>Стопа раста</i>	-1,0	-2,8	-2,2	-0,4	-1,5

Извор: РЗС

Табела 9. БДВ сектора МСПП-а у Србији, 2019–2020. (сталне цене 2020)

Година	Показатељ	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП
2019.	млрд. динара	425	260	456	580	1.721
	% учешћа у МСПП	24,7	15,1	26,5	33,7	100,0
2020.	млрд. динара	416	271	477	605	1.770
	% учешћа у МСПП	23,5	15,3	27,0	34,2	100,0
2019–2020.	промена вредности	-8	11	21	25	49
	<i>Стопа раста</i>	-2,0	4,2	4,6	4,3	2,8

Извор: РЗС

Табела 10. Секторски распоред броја предузећа, 2020.

Сектор / подсектор	Укупно	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Укупно	403.872	298.279	90.106	12.187	2.716	403.288	584
Пољопривреда, шумарство и рибарство	6.938	3.020	3.447	379	85	6.931	7
Рударство	528	167	292	46	15	520	8
Прерађивачка индустрија	61.174	44.054	13.028	2.908	933	60.923	251
Производња прехрамбених производа	11.643	8.424	2.451	531	191	11.597	46
Производња тића	1.221	718	431	41	24	1.214	7
Произв. дуванских производа	12	0	5	2	3	10	2
Производња шексџила	1.971	1.558	328	54	24	1.964	7
Производња одевних предмета	5.838	4.879	678	193	60	5.810	28
Производња коже и предмета од коже	905	622	177	59	32	890	15
Прерада дрвета и пр. од дрвета, осим намештаја	5.107	3.753	1.105	210	37	5.105	2
Производња папира и производа од папира	1.423	830	459	105	23	1.417	6
Штампање и умножавање аудио и видео записа	3.372	2.517	696	132	27	3.372	0
Производња кокса и нафтиних деривата	35	0	25	4	5	34	1
Производња хемикалија и хемијских производа	1.235	598	498	101	30	1.227	8
Произв. осн. фармацеутич. производа и препарата	60	0	35	18	4	57	3
Производња производа од гуме и пластике	2.959	1.886	781	206	72	2.945	14
Производња производа од неметалних минерала	3.073	2.428	499	105	31	3.063	10
Производња основних метала	457	260	129	42	20	451	6

Сектор / подсектор	Укупно	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Производња металних производа, осим машина	9.807	7.645	1.576	431	128	9.780	27
Произв. рачунара, електрич. и оптичких производа	1.287	434	715	105	31	1.285	2
Производња електричне опреме	783	290	346	92	36	764	19
Производња непоменујих машина и опреме	1.273	427	615	178	45	1.265	8
Производња моторних возила и приколица	394	143	165	34	27	369	25
Производња осталих саобраћајних средстава	238	124	90	16	7	237	1
Производња намештаја	2.781	2.043	529	149	50	2.771	10
Остале прерађивачке делатности	3.407	2.949	386	60	11	3.406	1
Поправка и монтажа машина и опреме	1.893	1.526	309	40	15	1.890	3
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	950	47	819	55	22	943	7
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	1.742	897	525	152	141	1.715	27
Грађевинарство	33.499	24.441	7.606	1.168	250	33.465	34
Трговина на велико и мало и поправка мот. возила	96.467	63.818	28.956	3.104	498	96.376	91
Саобраћај и складиштење	39.288	32.529	5.628	929	171	39.257	31
Услуге смештаја и исхране	29.207	25.152	3.322	641	83	29.198	9
Информисање и комуникације	21.990	15.582	5.466	754	158	21.960	30
Финансијске делатности и делатност осигурања	2.457	1.761	644	40	12	2.457	0
Пословање некретнинама	3.109	1.321	1.686	82	19	3.108	1
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	55.385	41.566	12.494	1.164	144	55.368	17
Административне и помоћне услужне делатности	12.354	8.461	3.243	458	134	12.296	58
Државна управа и обавезно социјално осигурање	9	0	7	1	1	9	0
Образовање	3.925	2.609	1.209	101	6	3.925	0
Здравствена и социјална заштита	6.392	6.278	66	42	6	6.392	0
Уметност, забава и рекреација	4.075	3.323	637	73	32	4.065	10
Остале услужне делатности	24.382	23.253	1.030	90	6	24.379	3

Извор: РЗС

Табела 11. Секторски распоред индикатора пословања сектора МСПП-а, 2020.

Сектор / подсектор	Предузећа			Запослени			Промет			Бруто додата вредност		
	број	%	% у сектору	број	%	% у сектору	у мил. динара	%	% у сектору	у мил. динара	%	% у сектору
Укупно МСПП	403.288	100,0	99,9	965.461	100,0	65,1	8.505.031	100,0	66,4	1.769.606	100,0	59,2
Пољопривреда, шумарство и рибарство	6.931	1,7	99,9	22.744	2,4	75,5	315.246	3,7	90,2	49.378	2,8	77,4
Рударство	520	0,1	98,5	3.447	0,4	21,4	26.175	0,3	22,8	2.390	0,1	5,8
Прерађивачка индустрија	60.923	15,1	99,6	253.766	26,3	55,2	1.731.760	20,4	50,0	397.531	22,5	47,8
Прехрамбени производи	11.597	2,9	99,6	64.499	6,7	71,1	466.610	5,5	58,9	79.001	4,5	50,9
Пиће	1.214	0,3	99,4	4.559	0,5	55,6	36.054	0,4	29,9	9.622	0,5	32,1
Дувански производи	10	0,0	83,3	493	0,1	36,0	11.269	0,1	20,7	3.863	0,2	21,4
Текстил	1.964	0,5	99,6	5.832	0,6	50,5	27.954	0,3	56,1	8.524	0,5	61,5
Одевни предмети	5.810	1,4	99,5	19.279	2,0	50,9	47.564	0,6	50,6	15.478	0,9	45,8
Кожа и предмети од коже	890	0,2	98,3	6.371	0,7	43,1	19.184	0,2	50,7	5.837	0,3	45,5
Прерада дрвета	5.105	1,3	100,0	14.445	1,5	95,7	72.993	0,9	97,4	16.965	1,0	97,0
Папир и произ. од папира	1.417	0,4	99,6	6.386	0,7	72,1	62.981	0,7	53,0	13.262	0,7	50,3
Штампање и умножавање аудио и видео записа	3.372	0,8	100,0	8.625	0,9	100,0	48.824	0,6	100,0	13.216	0,7	100,0
Кокс и нафтни деривати	34	0,0	97,1	599	0,1	10,6	13.009	0,2	7,1	1.266	0,1	3,7
Хемикалије и хем. производ.	1.227	0,3	99,4	7.143	0,7	57,1	77.639	0,9	38,4	17.479	1,0	48,2
Основни фармац. производ.	57	0,0	95,0	728	0,1	15,5	6.551	0,1	11,3	2.206	0,1	10,5
Произв. од гуме и пластике	2.945	0,7	99,5	16.707	1,7	55,8	109.715	1,3	38,1	27.826	1,6	37,0
Произв. од неметалних минерала	3.063	0,8	99,7	9.026	0,9	66,4	96.889	1,1	74,8	26.129	1,5	68,4
Основни метали	451	0,1	98,7	3.734	0,4	26,3	33.447	0,4	21,1	5.930	0,3	35,8
Метални производи осим машина	9.780	2,4	99,7	32.574	3,4	62,3	236.625	2,8	78,5	57.891	3,3	66,9
Рачунари, електрон. и оптички производи	1.285	0,3	99,8	7.379	0,8	91,0	84.894	1,0	93,8	17.446	1,0	91,4
Електрична опрема	764	0,2	97,6	7.208	0,7	22,2	53.291	0,6	31,5	13.289	0,8	28,1
Непоменуће машине и опр.	1.265	0,3	99,4	10.916	1,1	73,6	72.829	0,9	61,2	21.426	1,2	68,4
Моторна возила и прикол.	369	0,1	93,7	4.359	0,5	10,6	24.984	0,3	13,0	5.155	0,3	10,1
Остала саобраћ. средства	237	0,1	99,6	1.694	0,2	83,0	11.207	0,1	83,7	3.264	0,2	81,3
Намештај	2.771	0,7	99,6	11.650	1,2	62,4	54.275	0,6	58,8	13.234	0,7	53,4
Остале прерађивачке делатности	3.406	0,8	100,0	6.222	0,6	84,5	41.315	0,5	80,1	12.490	0,7	80,6
Поправка и монтажа машина и опреме	1.890	0,5	99,8	3.339	0,3	69,4	21.658	0,3	81,7	6.734	0,4	72,8
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	943	0,2	99,3	4.175	0,4	11,2	108.597	1,3	18,1	18.882	1,1	9,6
Снабдевање водом и управљање отпадн. водама	1.715	0,4	98,5	22.355	2,3	58,8	90.929	1,1	69,0	27.048	1,5	52,6
Грађевинарство	33.465	8,3	99,9	80.911	8,4	82,6	815.094	9,6	78,9	180.889	10,2	72,0
Трговина на велико и мало и поправ. моторних возила	96.376	23,9	99,9	241.795	25,0	75,0	3.717.008	43,7	76,4	447.261	25,3	75,4
Саобраћај и складиштење	39.257	9,7	99,9	58.071	6,0	53,0	448.907	5,3	78,0	125.942	7,1	66,1
Услуге смештаја и исхране	29.198	7,2	100,0	65.936	6,8	91,7	150.522	1,8	91,2	45.862	2,6	85,3
Информисање и комуникације	21.960	5,4	99,9	45.790	4,7	67,9	313.835	3,7	53,3	142.098	8,0	48,6
Финансијске делатности и делатност осигурања	2.457	0,6	100,0	5.817	0,6	100,0	21.191	0,2	100,0	9.498	0,5	100,0
Пословање некретнима	3.108	0,8	100,0	6.536	0,7	96,0	43.924	0,5	96,1	31.733	1,8	99,9
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	55.368	13,7	100,0	80.245	8,3	90,5	460.828	5,4	95,0	172.374	9,7	92,3
Административне и помоћне услужне делатности	12.296	3,0	99,5	34.431	3,6	41,5	104.112	1,2	58,3	54.714	3,1	50,7
Државна управа и обавезно социјално осигурање	9	0,0	100,0	178	0,0	100,0	139	0,0	100,0	-28	0,0	100,0
Образовање	3.925	1,0	100,0	7.001	0,7	100,0	17.760	0,2	100,0	8.561	0,5	100,0
Здравствена и социјална заштита	6.392	1,6	100,0	9.189	1,0	100,0	39.295	0,5	100,0	19.982	1,1	100,0
Уметност, забава и рекреација	4.065	1,0	99,8	6.814	0,7	43,3	22.249	0,3	41,1	5.119	0,3	19,9
Остале услужне делатности	24.379	6,0	100,0	16.262	1,7	93,5	77.462	0,9	95,6	30.370	1,7	94,1

Извор: РЗС

Табела 12. Секторски распоред броја запослених, 2020.

Сектор / подсектор	Укупно	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Укупно	1.483.870	272.446	167.316	246.883	278.816	965.461	518.409
Пољопривреда, шумарство и рибарство	30.121	1.758	4.578	8.070	8.338	22.744	7.377
Рударство	16.087	262	492	1.034	1.659	3.447	12.640
Прерађивачка индустрија	459.325	67.110	25.051	63.203	98.402	253.766	205.559
Производња прехранбених производа	90.703	27.138	4.090	11.794	21.477	64.499	26.204
Производња пића	8.195	478	619	913	2.549	4.559	3.636
Производња дуванских производа	1.368	0	8	53	432	493	875
Производња текстила	11.560	1.541	616	1.096	2.579	5.832	5.728
Производња одевних предмета	37.902	7.109	1.232	4.558	6.380	19.279	18.623
Производња коже и предмета од коже	14.792	1.355	239	1.416	3.361	6.371	8.421
Прерада дрвета и производа од дрвета, осим намештаја	15.101	5.001	1.961	4.185	3.298	14.445	656
Производња папира и производа од папира	8.857	811	867	2.143	2.565	6.386	2.471
Штампање и умножавање аудио и видео записа	8.625	1.868	1.442	2.571	2.744	8.625	0
Производња кокса и нафтних деривата	5.634	0	41	134	424	599	5.035
Производња хемикалија и хемијских производа	12.518	461	938	2.300	3.444	7.143	5.375
Производња основних фармацеутичких производа и препарата	4.703	0	45	352	331	728	3.975
Производња производа од гуме и пластике	29.929	3.081	1.727	4.549	7.350	16.707	13.222
Производња производа од неметалних минерала	13.586	2.601	986	2.336	3.103	9.026	4.560
Производња основних метала	14.200	376	212	913	2.233	3.734	10.466
Производња металних производа, осим машина	52.284	7.177	3.495	9.428	12.474	32.574	19.710
Производња рачунара, електричних и оптичких производа	8.108	474	1.394	2.161	3.350	7.379	729
Производња електричне опреме	32.424	295	735	2.172	4.006	7.208	25.216
Производња непоменутих машина и опреме	14.838	945	1.312	3.638	5.021	10.916	3.922
Производња моторних возила и приколица	41.119	228	320	798	3.013	4.359	36.760
Производња осталих саобраћајних средстава	2.040	130	159	420	985	1.694	346
Производња намештаја	18.662	2.621	1.139	3.204	4.686	11.650	7.012
Остале прерађивачке делатности	7.366	2.642	867	1.234	1.479	6.222	1.144
Поправка и монтажа машина и опреме	4.812	779	607	835	1.118	3.339	1.473
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	37.112	30	595	1.360	2.190	4.175	32.937
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	38.018	2.083	938	3.649	15.685	22.355	15.663
Грађевинарство	97.925	17.626	12.784	24.497	26.004	80.911	17.014
Трговина на велико и мало и поправка	322.595	80.800	53.215	59.049	48.731	241.795	80.800
Саобраћај и складиштење	109.572	9.018	12.832	18.592	17.629	58.071	51.501
Услуге смештаја и исхране	71.897	39.382	6.807	12.514	7.233	65.936	5.961
Информисање и комуникације	67.475	3.869	9.967	15.198	16.756	45.790	21.685
Финансијске делатности и делатност осигурања	5.817	2.849	1.258	638	1.072	5.817	0
Пословање некретнима	6.809	893	2.123	1.549	1.971	6.536	273
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	88.633	19.764	23.758	21.882	14.841	80.245	8.388
Административне и помоћне услужне делатности	83.002	5.181	5.889	9.849	13.512	34.431	48.571
Државна управа и обавезно социјално осигурање	178	0	21	29	128	178	0
Образовање	7.001	1.249	3.728	1.445	579	7.001	0
Здравствена и социјална заштита	9.189	7.614	185	969	421	9.189	0
Уметност, забава и рекреација	15.726	961	972	1.665	3.216	6.814	8.912
Остале услужне делатности	17.390	11.999	2.123	1.691	449	16.262	1.128

Извор: РЗС

Табела 13. Секторски распоред промета, 2020. (у мил. динара)

Сектор / подсектор	Укупно	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Укупно	12.813.621	1.565.289	1.696.645	2.470.617	2.772.480	8.505.031	4.308.590
Пољопривреда, шумарство и рибарство	349.432	12.905	84.389	132.753	85.199	315.246	34.186
Рударство	114.893	866	3.416	8.696	13.196	26.175	88.718
Прерађивачка индустрија	3.464.645	299.168	181.285	456.873	794.435	1.731.760	1.732.885
Производња прехранбених производа	791.598	117.043	40.257	89.150	220.161	466.610	324.988
Производња пића	120.487	3.895	5.314	8.664	18.181	36.054	84.433
Производња дуванских производа	54.544	0	41	397	10.831	11.269	43.275
Производња шексџила	49.848	4.406	3.399	5.359	14.789	27.954	21.894
Производња одевних предмета	94.077	21.508	6.045	9.533	10.478	47.564	46.513
Производња коже и предмета од коже	37.861	4.776	638	5.096	8.674	19.184	18.677
Прерада дрвета и производа од дрвета, осим намештаја	74.972	22.207	9.688	21.862	19.236	72.993	1.980
Производња папира и производа од папира	118.936	6.123	7.058	17.909	31.892	62.981	55.955
Штампање и умножавање аудио и видео записа	48.824	6.957	7.168	12.040	22.659	48.824	0
Производња кокса и нафтиних деривата	182.484	0	2.191	1.946	8.873	13.009	169.475
Производња хемикалија и хемијских производа	202.031	3.270	10.507	21.356	42.506	77.639	124.392
Производња основних фармацеутијских производа и препарата	58.033	0	455	3.663	2.434	6.551	51.482
Производња производа од гуме и пластике	287.667	12.321	10.086	34.920	52.388	109.715	177.952
Производња производа од неметалних минерала	129.501	21.785	7.022	22.148	45.934	96.889	32.612
Производња основних метала	158.692	1.472	1.291	15.297	15.387	33.447	125.245
Производња металних производа, осим машина	301.281	36.751	20.050	74.506	105.319	236.625	64.655
Производња рачунара, електричних и оптичких производа	90.463	2.114	12.160	26.304	44.315	84.894	5.569
Производња електричне опреме	169.097	1.759	5.359	18.343	27.830	53.291	115.806
Производња непоменутих машина и опреме	118.953	2.621	10.324	26.991	32.894	72.829	46.124
Производња моторних возила и приколица	191.560	769	3.137	4.969	16.108	24.984	166.577
Производња осталих саобраћајних средстава	13.390	410	1.988	1.772	7.037	11.207	2.183
Производња намештаја	92.275	12.324	6.869	13.169	21.912	54.275	38.001
Остале прерађивачке делатности	51.557	13.140	5.395	15.224	7.556	41.315	10.242
Поправка и монтажа машина и опреме	26.514	3.517	4.843	6.255	7.043	21.658	4.857
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	601.534	148	61.307	31.707	15.435	108.597	492.937
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	131.802	7.137	9.903	28.403	45.486	90.929	40.873
Грађевинарство	1.032.543	105.511	155.243	229.192	325.147	815.094	217.449
Трговина на велико и мало и поправка	4.865.980	704.964	853.424	1.101.487	1.057.134	3.717.008	1.148.972
Саобраћај и складиштење	575.857	58.991	74.824	161.458	153.634	448.907	126.950
Услуге смештаја и исхране	164.971	91.944	15.736	26.537	16.305	150.522	14.449
Информисање и комуникације	589.259	50.694	64.425	82.726	115.991	313.835	275.424
Финансијске делатности и делатност осигурања	21.191	6.590	4.229	4.800	5.572	21.191	0
Пословање некретношћу	45.728	2.096	26.430	10.040	5.359	43.924	1.804
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	484.855	95.510	119.926	145.708	99.683	460.828	24.027
Административне и помоћне услужне делатности	178.561	22.154	26.250	32.704	23.004	104.112	74.450
Државна управа и обавезно социјално осигурање	139	0	65	29	44	139	0
Образовање	17.760	7.224	5.707	2.571	2.258	17.760	0
Здравствена и социјална заштита	39.295	32.521	406	5.295	1.073	39.295	0
Уметност, забава и рекреација	54.116	4.316	2.356	3.330	12.247	22.249	31.867
Остале услужне делатности	81.062	62.551	7.326	6.309	1.276	77.462	3.600

Извор: РЗС

Табела 14. Секторски распоред БДВ, 2020. (у мил. динара)

Сектор / подсектор	Укупно	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Укупно	2.988.060	416.499	271.227	477.248	604.631	1.769.606	1.218.454
Пољопривреда, шумарство и рибарство	63.780	3.238	5.648	18.582	21.911	49.378	14.402
Рударство	41.268	335	-236	2.393	-103	2.390	38.878
Прерађивачка индустрија	831.158	73.432	28.261	98.453	197.385	397.531	433.627
Производња прехранбених производа	155.168	22.817	3.778	13.203	39.203	79.001	76.167
Производња тића	29.933	821	993	2.014	5.794	9.622	20.311
Производња дуванских производа	18.080	0	4	149	3.710	3.863	14.217
Производња текстила	13.870	1.512	672	1.680	4.660	8.524	5.346
Производња одевних предмета	33.762	7.373	1.163	3.003	3.939	15.478	18.285
Производња коже и предмета од коже	12.826	1.226	41	1.127	3.444	5.837	6.988
Прерада дрвета и производа од дрвета, осим намештаја	17.492	5.587	1.680	4.862	4.835	16.965	527
Производња папира и производа од папира	26.389	1.245	996	3.357	7.664	13.262	13.126
Штампање и умножавање аудио и видео записа	13.216	2.283	1.506	3.384	6.043	13.216	0
Производња кокса и нафтних деривата	34.055	0	-34	239	1.061	1.266	32.789
Производња хемикалија и хемијских производа	36.250	861	931	5.361	10.325	17.479	18.772
Производња основних фармацеутичких производа и препарата	21.078	0	152	864	1.189	2.206	18.872
Производња производа од гуме и пластике	75.300	3.569	1.556	8.170	14.531	27.826	47.475
Производња производа од неметалних минерала	38.227	4.278	747	4.205	16.899	26.129	12.098
Производња основних метала	16.569	399	220	1.669	3.643	5.930	10.639
Производња металних производа, осим машина	86.565	10.650	4.145	16.313	26.782	57.891	28.674
Производња рачунара, електричних и оптичких производа	19.094	634	2.477	5.176	9.160	17.446	1.648
Производња електричне опреме	47.243	528	1.091	4.784	6.885	13.289	33.954
Производња непоменутих машина и опреме	31.309	812	1.988	7.304	11.322	21.426	9.883
Производња моторних возила и приколица	51.178	247	275	964	3.669	5.155	46.023
Производња осталих саобраћајних средстава	4.014	107	824	809	1.524	3.264	750
Производња намештаја	24.802	2.963	952	2.933	6.386	13.234	11.567
Остале прерађивачке делатности	15.488	3.937	881	4.992	2.680	12.490	2.999
Поправка и монтажа машина и опреме	9.250	1.583	1.223	1.891	2.037	6.734	2.516
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	196.571	72	7.882	6.647	4.281	18.882	177.689
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	51.454	2.214	1.638	5.714	17.482	27.048	24.406
Грађевинарство	251.090	30.666	32.113	47.112	70.998	180.889	70.201
Трговина на велико и мало и поправка	593.494	97.542	89.693	136.148	123.877	447.261	146.234
Саобраћај и складиштење	190.558	32.928	15.829	35.721	41.465	125.942	64.615
Услуге смештаја и исхране	53.766	30.935	2.921	6.907	5.100	45.862	7.904
Информисање и комуникације	292.521	24.370	19.921	39.363	58.444	142.098	150.422
Финансијске делатности и делатност осигурања	9.498	3.826	1.394	2.439	1.839	9.498	0
Пословање некретнима	31.765	974	20.662	6.745	3.353	31.733	32
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	186.717	53.654	32.867	48.668	37.185	172.374	14.342
Административне и помоћне услужне делатности	107.937	10.976	9.028	17.687	17.023	54.714	53.223
Државна управа и обавезно социјално осигурање	-28	0	-11	-6	-10	-28	0
Образовање	8.561	3.495	2.408	1.188	1.469	8.561	0
Здравствена и социјална заштита	19.982	18.904	71	743	264	19.982	0
Уметност, забава и рекреација	25.678	2.506	-364	631	2.345	5.119	20.559
Остале услужне делатности	32.289	26.432	1.503	2.113	323	30.370	1.920

Извор: РЗС

Табела 15. Секторски распоред спољнотрговинског промета МСПП-а, 2020.

Сектор / подсектор	Извоз			Увоз			Баланс
	мил. динара	%	% у сектору	мил. динара	%	% у сектору	мил. динара
Укупно	784.411	100,0	39,5	1.433.087	100,0	54,7	-648.676
Пољопривреда, шумарство и рибарство	29.533	3,8	87,4	10.326	0,7	75,3	19.207
Рударство	1.598	0,2	3,0	3.520	0,2	7,0	-1.922
Прерађивачка индустрија	436.549	55,7	29,3	390.958	27,3	33,8	45.592
Производња прехрамбених производа	95.136	12,1	52,9	35.975	2,5	42,3	59.161
Производња тића	4.611	0,6	29,7	2.531	0,2	10,9	2.080
Производња дуванских производа	2.973	0,4	6,4	4.230	0,3	12,5	-1.258
Производња тјекстила	10.747	1,4	28,9	11.631	0,8	39,5	-884
Производња одевних предмета	12.405	1,6	21,3	9.684	0,7	28,1	2.721
Производња коже и предмета од коже	10.450	1,3	32,2	6.111	0,4	30,1	4.339
Прерада дрвета и производа од дрвета, осим намештаја	17.189	2,2	94,4	8.036	0,6	97,2	9.153
Производња папира и производа од папира	13.416	1,7	26,8	18.902	1,3	41,1	-5.487
Штампање и умножавање аудио и видео записа	9.031	1,2	100,0	9.905	0,7	100,0	-874
Производња кокса и нафтиних деривата	3.695	0,5	10,0	5.097	0,4	5,3	-1.402
Производња хемикалија и хемијских производа	20.215	2,6	22,5	25.334	1,8	36,4	-5.119
Производња основних фармацеутичких производа и препарата	1.132	0,1	3,4	2.860	0,2	11,1	-1.728
Производња производа од гуме и пластике	38.239	4,9	24,0	38.010	2,7	39,8	229
Производња производа од неметалних минерала	7.659	1,0	30,0	14.929	1,0	54,3	-7.269
Производња основних метала	15.125	1,9	14,0	10.578	0,7	12,1	4.547
Производња металних производа, осим машина	61.397	7,8	63,6	57.035	4,0	75,9	4.362
Производња рачунара, електричних и оптичких производа	17.359	2,2	82,7	31.510	2,2	90,8	-14.151
Производња електричне опреме	22.574	2,9	19,1	22.505	1,6	24,0	69
Производња непоменутих машина и опреме	29.228	3,7	40,8	21.040	1,5	42,3	8.189
Производња моторних возила и приколица	14.605	1,9	6,8	22.880	1,6	15,1	-8.275
Производња осталих саобраћајних средстава	7.462	1,0	80,3	5.433	0,4	84,7	2.029
Производња намештаја	13.818	1,8	35,1	8.330	0,6	41,5	5.488
Остале прерађивачке делатности	5.629	0,7	40,9	14.253	1,0	68,5	-8.624
Поправка и монтажа машина и опреме	2.454	0,3	77,0	4.159	0,3	30,1	-1.704
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	8.644	1,1	71,5	6.763	0,5	10,7	1.880
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	15.341	2,0	86,9	4.073	0,3	81,4	11.269
Грађевинарство	4.286	0,5	88,7	51.476	3,6	73,6	-47.190
Трговина на велико и мало и поправка	260.856	33,3	75,3	885.448	61,8	77,6	-624.592
Саобраћај и складиштење	4.456	0,6	82,3	27.997	2,0	81,0	-23.542
Услуге смештаја и исхране	879	0,1	99,6	1.328	0,1	83,6	-449
Информисање и комуникације	5.138	0,7	80,2	11.536	0,8	28,4	-6.397
Финансијске делатности и делатност осигурања	695	0,1	100,0	630	0,0	100,0	65
Пословање некретнима	320	0,0	88,7	1.368	0,1	99,7	-1.047
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	11.158	1,4	93,0	23.645	1,6	96,3	-12.486
Административне и помоћне услужне делатности	2.399	0,3	99,5	7.186	0,5	98,8	-4.787
Државна управа и обавезно социјално осигурање	1	0,0	0,0	19	0,0	100,0	-18
Образовање	551	0,1	100,0	226	0,0	100,0	325
Здравствена и социјална заштита	738	0,1	100,0	790	0,1	100,0	-51
Уметност, забава и рекреација	62	0,0	67,1	2.616	0,2	87,5	-2.554
Остале услужне делатности	1.207	0,2	100,0	3.183	0,2	100,0	-1.976

Извор: РЗС

Табела 16. Регионални распоред показатеља пословања сектора МСПП-а, 2020. – области

Регионалне области	Предузећа			Запослени			Промет			Бруто додата вредност		
	број	%	% у области	број	%	% у области	у мил. динара	%	% у области	у мил. динара	%	% у области
Укупно МСПП	403.288	100,0	99,9	965.461	100,0	65,1	8.505.031	100,0	66,4	1.769.606	100,0	59,2
Београдска област	133.972	33,2	99,8	333.526	34,5	55,8	3.855.278	45,3	63,3	794.863	44,9	53,2
Западнобачка област	7.554	1,9	99,9	18.317	1,9	74,0	160.664	1,9	81,0	28.366	1,6	72,5
Јужнобанатска област	14.471	3,6	99,9	28.950	3,0	76,9	235.322	2,8	68,6	45.646	2,6	63,4
Јужнобачка област	42.440	10,5	99,9	105.452	10,9	68,3	1.013.456	11,9	63,0	207.501	11,7	60,6
Севернобанатска област	4.837	1,2	99,8	14.497	1,5	67,0	94.290	1,1	65,0	23.840	1,3	66,2
Севернобачка област	8.674	2,2	99,8	27.104	2,8	72,6	196.400	2,3	70,9	38.379	2,2	66,6
Средњобанатска област	6.612	1,6	99,8	17.682	1,8	57,9	135.864	1,6	68,3	25.938	1,5	59,2
Сремска област	15.804	3,9	99,8	44.639	4,6	72,9	411.487	4,8	66,2	91.963	5,2	70,6
Златиборска област	14.951	3,7	99,9	36.060	3,7	82,8	229.612	2,7	77,4	54.294	3,1	80,4
Колубарска област	10.180	2,5	99,9	18.831	2,0	66,1	152.723	1,8	66,3	29.690	1,7	68,0
Мачванска област	14.441	3,6	99,9	31.980	3,3	77,7	257.950	3,0	80,3	47.662	2,7	75,7
Моравичка област	13.257	3,3	99,9	31.751	3,3	77,3	271.903	3,2	86,3	54.184	3,1	80,4
Поморавска област	9.873	2,4	99,9	22.304	2,3	73,1	151.717	1,8	82,7	31.100	1,8	76,2
Расинска област	11.971	3,0	99,9	23.530	2,4	72,6	153.477	1,8	78,6	31.258	1,8	70,9
Рашка област	15.095	3,7	99,9	33.891	3,5	91,6	198.820	2,3	95,8	39.675	2,2	90,9
Шумадијска област	14.647	3,6	99,8	32.183	3,3	57,6	204.889	2,4	53,6	48.290	2,7	52,1
Борска област	4.135	1,0	99,9	9.802	1,0	55,2	60.717	0,7	40,6	14.457	0,8	30,6
Браничевска област	7.652	1,9	99,9	13.440	1,4	77,0	76.372	0,9	80,3	15.159	0,9	62,2
Зајечарска област	3.982	1,0	99,9	9.371	1,0	81,8	39.636	0,5	62,1	9.549	0,5	64,5
Јабланичка област	8.978	2,2	99,9	19.885	2,1	69,7	97.680	1,1	76,7	21.075	1,2	63,9
Нишавска област	17.304	4,3	99,9	42.919	4,4	78,9	229.568	2,7	76,6	55.369	3,1	70,4
Пиротска област	3.205	0,8	99,8	8.527	0,9	60,4	34.359	0,4	26,3	8.249	0,5	26,4
Подунавска област	8.105	2,0	99,9	16.468	1,7	72,9	117.383	1,4	72,9	23.449	1,3	73,6
Пчињска област	7.916	2,0	99,9	17.132	1,8	69,5	87.836	1,0	78,6	19.179	1,1	73,3
Топличка област	3.233	0,8	99,9	7.218	0,7	40,4	37.627	0,4	59,5	10.472	0,6	46,3

Извор: РЗС

Табела 17. Регионални распоред показатеља пословања сектора МСПП-а, 2020. – региони

Региони	Предузећа			Запослени			Промет			Бруто додата вредност		
	број	%	% у области	број	%	% у области	у мил. динара	%	% у области	у мил. динара	%	% у области
Укупно МСПП	403.288	100,0	99,9	965.461	100,0	65,1	8.505	100,0	66,4	1.770	100,0	59,2
Београдски регион	133.972	33,2	99,8	333.526	34,5	55,8	3.855	45,3	63,3	795	44,9	53,2
Регион Војводине	100.391	24,9	99,8	256.641	26,6	69,8	2.247	26,4	66,2	462	26,1	64,0
Регион Шумадије и Западне Србије	104.415	25,9	99,9	230.530	23,9	74,4	1.621	19,1	76,0	336	19,0	72,6
Регион Јужне и Источне Србије	64.510	16,0	99,9	144.763	15,0	69,3	781	9,2	65,0	177	10,0	57,1

Извор: РЗС

Табела 18. Регионални распоред броја предузећа, 2020. – региони

Региони	Укупно	Преду-зетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	403.872	298.279	90.106	12.187	2.716	403.288	584
Београдски регион	134.211	85.708	42.317	4.898	1.049	133.972	239
Регион Војводине	100.547	74.062	22.393	3.194	742	100.391	156
Регион Шумадије и Западне Србије	104.535	85.695	15.491	2.645	584	104.415	120
Регион Јужне и Источне Србије	64.579	52.814	9.905	1.450	341	64.510	69

Извор: РЗС

Табела 19. Регионални распоред броја запослених, 2020. – региони

Региони	Укупно	Преду-зетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	1.483.870	272.446	167.316	246.883	278.816	965.461	518.409
Београдски регион	597.522	53.908	74.580	98.152	106.886	333.526	263.996
Регион Војводине	367.487	72.302	42.017	66.357	75.965	256.641	110.846
Регион Шумадије и Западне Србије	310.042	86.192	31.479	53.034	59.825	230.530	79.512
Регион Јужне и Источне Србије	208.818	60.043	19.240	29.340	36.140	144.763	64.055

Извор: РЗС

Табела 20. Регионални распоред промета, 2020. (у мил. динара)

Региони	Укупно	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	12.813.621	1.565.289	1.696.645	2.470.617	2.772.480	8.505.031	4.308.590
Београдски регион	6.085.812	414.418	865.272	1.189.632	1.385.955	3.855.278	2.230.534
Регион Војводине	3.393.959	385.265	468.212	653.142	740.863	2.247.482	1.146.477
Регион Шумадије и Западне Србије	2.131.857	491.725	243.821	437.745	447.800	1.621.092	510.765
Регион Јужне и Источне Србије	1.201.993	273.881	119.339	190.098	197.861	781.179	420.814

Извор: РЗС

Табела 21. Регионални распоред БДВ, 2020. (у мил. динара)

Региони	Укупно	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	2.988.060	416.499	271.227	477.248	604.631	1.769.606	1.218.454
Београдски регион	1.494.137	124.339	153.367	237.487	279.671	794.863	699.274
Регион Војводине	721.068	102.955	63.005	124.229	171.444	461.633	259.435
Регион Шумадије и Западне Србије	462.811	121.793	36.475	77.951	99.934	336.153	126.658
Регион Јужне и Источне Србије	310.044	67.412	18.381	37.581	53.583	176.957	133.087

Извор: РЗС

Табела 22. Регионални распоред броја предузећа, 2020. – области

Регионалне области	Укупно	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	403.872	298.279	90.106	12.187	2.716	403.288	584
Београдска област	134.211	85.708	42.317	4.898	1.049	133.972	239
Западнобачка област	7.561	5.815	1.485	200	54	7.554	7
Јужнобанатска област	14.483	11.520	2.554	321	76	14.471	12
Јужнобачка област	42.502	30.408	10.341	1.396	295	42.440	62
Севернобанатска област	4.849	3.671	964	152	50	4.837	12
Севернобачка област	8.693	5.327	2.868	400	79	8.674	19
Средњобанатска област	6.627	5.123	1.240	194	55	6.612	15
Сремска област	15.833	12.199	2.941	531	133	15.804	29
Златиборска област	14.966	12.405	2.044	412	90	14.951	15
Колубарска област	10.190	8.523	1.401	208	48	10.180	10
Мачванска област	14.457	11.831	2.130	395	85	14.441	16
Моравичка област	13.274	10.655	2.107	410	85	13.257	17
Поморавска област	9.885	7.908	1.649	262	54	9.873	12
Расинска област	11.987	10.095	1.586	233	57	11.971	16
Рашка област	15.103	12.172	2.470	379	74	15.095	8
Шумадијска област	14.673	12.106	2.104	346	91	14.647	26
Борска област	4.139	3.381	640	88	26	4.135	4
Браничевска област	7.659	6.406	1.075	145	26	7.652	7
Зајечарска област	3.986	3.313	554	92	23	3.982	4
Јабланичка област	8.989	7.823	958	153	44	8.978	11
Нишавска област	17.319	13.590	3.151	463	100	17.304	15
Пиротска област	3.210	2.592	508	87	18	3.205	5
Подунавска област	8.114	6.617	1.270	179	39	8.105	9
Пчињска област	7.926	6.362	1.320	187	47	7.916	10
Топличка област	3.237	2.730	429	56	18	3.233	4

Извор: РЗС

Табела 23. Регионални распоред броја запослених, 2020. – области

Регионалне области	Укупно	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	1.483.870	272.446	167.316	246.883	278.816	965.461	518.409
Београдска област	597.522	53.908	74.580	98.152	106.886	333.526	263.996
Западнобачка област	24.736	6.162	2.474	4.087	5.594	18.317	6.419
Јужнобанатска област	37.670	10.176	4.378	6.977	7.419	28.950	8.720
Јужнобачка област	154.382	27.092	19.648	28.781	29.931	105.452	48.930
Севернобанатска област	21.628	4.354	1.929	3.339	4.875	14.497	7.131
Севернобачка област	37.317	5.583	5.494	7.827	8.200	27.104	10.213
Средњобанатска област	30.516	5.610	2.383	3.979	5.710	17.682	12.834
Сремска област	61.238	13.325	5.711	11.367	14.236	44.639	16.599
Златиборска област	43.534	14.167	3.993	8.515	9.385	36.060	7.474
Колубарска област	28.492	6.679	2.622	4.335	5.195	18.831	9.661
Мачванска област	41.156	11.449	4.339	7.549	8.643	31.980	9.176
Моравичка област	41.071	10.421	4.076	8.016	9.238	31.751	9.320
Поморавска област	30.528	8.327	3.351	5.371	5.255	22.304	8.224
Расинска област	32.423	9.727	3.393	4.702	5.708	23.530	8.893
Рашка област	36.993	13.445	5.383	7.807	7.256	33.891	3.102
Шумадијска област	55.845	11.977	4.322	6.739	9.145	32.183	23.662
Борска област	17.759	3.744	1.147	1.798	3.113	9.802	7.957
Браничевска област	17.465	5.733	1.992	2.818	2.897	13.440	4.025
Зајечарска област	11.453	4.152	972	1.897	2.350	9.371	2.082
Јабланичка област	28.536	10.687	1.757	3.091	4.350	19.885	8.651
Нишавска област	54.369	16.375	6.509	9.452	10.583	42.919	11.450
Пиротска област	14.128	3.849	903	1.716	2.059	8.527	5.601
Подунавска област	22.605	6.756	2.446	3.485	3.781	16.468	6.137
Пчињска област	24.648	5.505	2.786	3.912	4.929	17.132	7.516
Топличка област	17.854	3.241	728	1.171	2.078	7.218	10.636

Извор: РЗС

Табела 24. Регионални распоред промета, 2020. – области (у мил. динара)

Регионалне области	Укупно	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	12.813.621	1.565.289	1.696.645	2.470.617	2.772.480	8.505.031	4.308.590
Београдска област	6.085.812	414.418	865.272	1.189.632	1.385.955	3.855.278	2.230.534
Западнобачка област	198.290	29.579	34.864	35.313	60.908	160.664	37.626
Јужнобанатска област	343.217	64.805	51.356	67.198	51.963	235.322	107.895
Јужнобачка област	1.609.785	134.436	231.588	298.571	348.861	1.013.456	596.329
Севернобанатска област	144.973	24.851	13.918	23.886	31.635	94.290	50.683
Севернобачка област	276.909	23.868	52.760	57.749	62.023	196.400	80.509
Средњобанатска област	198.946	26.259	25.454	40.636	43.513	135.864	63.083
Сремска област	621.840	81.468	58.271	129.789	141.960	411.487	210.353
Златиборска област	296.839	85.764	31.508	62.477	49.863	229.612	67.227
Колубарска област	230.366	49.017	25.335	38.586	39.785	152.723	77.644
Мачванска област	321.332	61.978	37.331	68.456	90.185	257.950	63.382
Моравичка област	314.957	65.044	37.351	80.572	88.937	271.903	43.054
Поморавска област	183.471	48.378	22.188	50.126	31.026	151.717	31.754
Расинска област	195.313	52.186	27.842	33.353	40.096	153.477	41.836
Рашка област	207.441	58.008	33.781	59.070	47.962	198.820	8.620
Шумадијска област	382.137	71.350	28.487	45.105	59.947	204.889	177.248
Борска област	149.470	16.184	4.799	19.921	19.814	60.717	88.752
Браничевска област	95.163	30.694	12.174	19.006	14.498	76.372	18.791
Зајечарска област	63.791	19.324	3.634	8.442	8.236	39.636	24.155
Јабланичка област	127.373	43.514	9.816	20.807	23.543	97.680	29.693
Нишавска област	299.604	73.001	36.394	55.453	64.721	229.568	70.037
Пиротска област	130.553	16.268	7.183	5.952	4.957	34.359	96.193
Подунавска област	161.033	33.873	26.315	30.524	26.672	117.383	43.650
Пчињска област	111.730	24.118	15.834	24.172	23.712	87.836	23.894
Топличка област	63.277	16.906	3.191	5.821	11.710	37.627	25.649

Извор: РЗС

Табела 25. Регионални распоред БДВ, 2020. – области (у мил. динара)

Регионалне области	Укупно	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
Република Србија	2.988.060	416.499	271.227	477.248	604.631	1.769.606	1.218.454
Београдска област	1.494.137	124.339	153.367	237.487	279.671	794.863	699.274
Западнобачка област	39.138	7.636	3.322	6.562	10.846	28.366	10.772
Јужнобанатска област	72.005	14.570	7.084	10.772	13.219	45.646	26.359
Јужнобачка област	342.235	40.546	31.524	59.179	76.252	207.501	134.734
Севернобанатска област	36.026	6.460	2.168	5.106	10.106	23.840	12.186
Севернобачка област	57.591	6.405	5.837	10.612	15.526	38.379	19.212
Средњобанатска област	43.816	6.555	3.245	6.733	9.406	25.938	17.877
Сремска област	130.257	20.784	9.825	25.265	36.089	91.963	38.295
Златиборска област	67.501	21.409	4.990	12.459	15.435	54.294	13.207
Колубарска област	43.686	11.655	2.526	6.284	9.225	29.690	13.997
Мачванска област	62.995	15.708	5.097	10.990	15.867	47.662	15.333
Моравичка област	67.412	16.405	5.584	13.806	18.390	54.184	13.227
Поморавска област	40.823	11.138	3.714	6.996	9.253	31.100	9.722
Расинска област	44.082	12.802	3.926	6.891	7.639	31.258	12.824
Рашка област	43.637	14.075	5.650	10.468	9.482	39.675	3.962
Шумадијска област	92.675	18.602	4.988	10.057	14.643	48.290	44.385
Борска област	47.312	3.906	1.074	2.389	7.088	14.457	32.854
Браничевска област	24.367	7.054	1.525	3.195	3.385	15.159	9.208
Зајечарска област	14.798	4.794	651	1.576	2.528	9.549	5.249
Јабланичка област	32.988	10.643	1.725	3.462	5.245	21.075	11.913
Нишавска област	78.657	19.084	7.495	13.757	15.033	55.369	23.289
Пиротска област	31.299	4.344	637	1.484	1.784	8.249	23.050
Подунавска област	31.874	7.702	2.895	5.865	6.986	23.449	8.425
Пчињска област	26.153	5.790	1.879	4.333	7.176	19.179	6.974
Топличка област	22.598	4.096	500	1.520	4.357	10.472	12.125

Извор: РЗС

Табела 26. Регионални распоред спољнотрговинске активност МСПП-а, 2020.

Регионалне области	Извоз			Увоз			Баланс
	мил. динара	%	% у области	мил. динара	%	% у области	мил. динара
Укупно МСПП	784.411	100,0	39,5	1.433.087	100,0	54,7	-648.676
Београдска област	259.274	33,1	52,5	835.417	58,3	66,7	-576.143
Западнобачка област	17.363	2,2	44,9	10.917	0,8	41,5	6.446
Јужнобанатска област	18.808	2,4	20,4	16.529	1,2	25,2	2.279
Јужнобачка област	110.806	14,1	47,2	126.258	8,8	41,3	-15.452
Севернобанатска област	18.280	2,3	35,1	13.445	0,9	37,3	4.835
Севернобачка област	21.161	2,7	32,1	40.459	2,8	60,8	-19.299
Средњобанатска област	18.869	2,4	43,9	20.080	1,4	63,8	-1.211
Сремска област	75.725	9,7	42,4	86.783	6,1	41,4	-11.058
Златиборска област	29.206	3,7	46,5	22.102	1,5	55,3	7.104
Колубарска област	18.548	2,4	38,5	16.741	1,2	42,9	1.807
Мачванска област	31.433	4,0	45,7	32.400	2,3	57,8	-967
Моравичка област	32.726	4,2	69,3	48.709	3,4	89,3	-15.983
Поморавска област	8.923	1,1	35,7	11.075	0,8	46,2	-2.152
Расинска област	15.059	1,9	44,2	15.793	1,1	58,4	-734
Рашка област	13.156	1,7	78,3	21.527	1,5	90,3	-8.371
Шумадијска област	22.405	2,9	15,9	26.166	1,8	28,3	-3.761
Борска област	7.450	0,9	12,7	16.907	1,2	26,3	-9.457
Браничевска област	2.143	0,3	39,7	2.868	0,2	71,7	-725
Зајечарска област	3.506	0,4	38,1	2.401	0,2	27,8	1.105
Јабланичка област	10.538	1,3	29,6	8.937	0,6	32,2	1.600
Нишавска област	25.098	3,2	25,5	30.040	2,1	37,3	-4.941
Пиротска област	3.555	0,5	5,8	1.628	0,1	7,1	1.926
Подунавска област	10.713	1,4	40,0	12.380	0,9	54,9	-1.667
Пчињска област	6.521	0,8	29,6	11.745	0,8	59,1	-5.223
Топличка област	3.145	0,4	12,1	1.780	0,1	10,4	1.365

Извор: РЗС

Табела 27. Профит нефинансијског сектора по секторима делатности, 2020. (у мил. динара)

Сектори	Микро	Мала	Средња	МСП	Велика	Укупно
Укупно	100.593	183.013	216.508	500.114	503.189	1.003.302
Пољопривреда, шумарство и рибарство	1.113	9.639	11.841	22.593	5.188	27.781
Рударство	-801	1.134	-3.459	-3.126	18.708	15.582
Прерађивачка индустрија	6.426	38.983	87.624	133.033	170.879	303.912
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	6.890	4.751	1.128	12.768	107.165	119.934
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	472	1.482	-73	1.881	4.318	6.199
Грађевинарство	19.801	20.131	31.341	71.274	39.832	111.106
Трговина на велико и мало	37.530	67.285	57.953	162.768	56.205	218.973
Саобраћај и складиштење	4.040	12.160	15.407	31.607	-3.931	27.676
Услуге смештаја и исхране	-1.545	-1.730	-1.281	-4.556	1.635	-2.921
Информисање и комуникације	2.953	4.591	10.978	18.522	92.722	111.244
Финансијске делатности и делатност осигурања	-310	1.220	-577	334	0	334
Пословање некретнинама	18.243	4.314	759	23.316	-203	23.112
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	5.868	12.462	2.708	21.038	-1.599	19.439
Административне и помоћне услужне делатности	1.442	7.439	3.078	11.959	1.001	12.961
Државна управа и обавезно социјално осигурање	-60	-32	-211	-303	0	-303
Образовање	-80	-29	949	840	0	840
Здравствена и социјална заштита	-51	78	-53	-25	0	-25
Уметност, забава и рекреација	-1.291	-1.239	-1.630	-4.160	10.911	6.751
Остале услужне делатности	-49	376	24	351	358	709

Извор: РЗС

Табела 28. Профит прерађивачке индустрије, 2020. – подсектори (у мил. динара)

Сектор – подсектори	Микро	Мала	Средња	МСП	Велика	Укупно
Прерађивачка индустрија	6.426	38.983	87.624	133.033	170.879	303.912
Производња прехранбених производа	747	4.005	17.906	22.659	40.033	62.691
Производња пића	378	860	2.825	4.063	11.335	15.399
Производња дуванских производа	-3	63	3.039	3.099	10.996	14.095
Производња текстила	-59	856	2.312	3.108	-357	2.751
Производња одевних предмета	322	11	-229	104	3.603	3.707
Производња коже и предмета од коже	-129	158	898	927	551	1.478
Прерада дрвета и производња од дрвета, осим намештаја	299	1.597	2.059	3.955	53	4.008
Производња папира и производа од папира	357	1.474	4.319	6.150	8.782	14.932
Штампање и умножавање аудио и видео записа	370	1.030	2.625	4.025	0	4.025
Производња кокса и нафтних деривата	-111	113	423	425	15.715	16.140
Производња хемикалија и хемијских производа	41	2.742	5.479	8.262	9.759	18.021
Производња основних фармацеутских производа и препарата	64	232	539	835	9.406	10.241
Производња производа од гуме и пластике	193	3.698	6.683	10.575	27.597	38.172
Производња производа од неметалних минерала	4	2.034	11.895	13.933	6.465	20.398
Производња основних метала	44	799	1.078	1.920	-4.856	-2.936
Производња металних производа, осим машина	1.201	6.846	11.170	19.217	3.251	22.468
Производња рачунара, електронских и оптичких производа	906	1.825	3.610	6.340	344	6.685
Производња електричне опреме	222	2.325	2.117	4.664	8.329	12.993
Производња непоменутих машина и опреме	725	3.016	4.307	8.048	4.574	12.622
Производња моторних возила и приколица	-160	23	221	83	9.603	9.686
Производња осталих саобраћајних средстава	117	348	477	942	274	1.217
Производња намештаја	219	519	2.145	2.883	4.366	7.249
Остале прерађивачке делатности	203	3.763	1.336	5.302	1.003	6.305
Поправка и монтажа машина и опреме	475	645	391	1.512	54	1.566

Извор: РЗС

Табела 29. Стопе профитабилности нефинансијског сектора Србије, 2020. – сектори

Сектори	Микро	Мала	Средња	МСП	Велика	Укупно
Укупно	37,1	38,3	35,8	37,0	41,3	39,0
Пољопривреда, шумарство и рибарство	19,7	51,9	54,0	49,0	36,0	45,9
Рударство	339,9	47,4	3.346,1	-152,1	48,1	38,1
Прерађивачка индустрија	22,7	39,6	44,4	41,0	39,4	40,1
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	87,4	71,5	26,3	67,9	60,3	61,0
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	28,8	25,9	-0,4	7,6	17,7	12,6
Грађевинарство	61,7	42,7	44,1	47,4	56,7	50,4
Трговина на велико и мало	41,8	49,4	46,8	46,5	38,4	44,2
Саобраћај и складиштење	25,5	34,0	37,2	34,0	-6,1	17,6
Услуге смештаја и исхране	-52,9	-25,0	-25,1	-30,5	20,7	-12,8
Информисање и комуникације	14,8	11,7	18,8	15,7	61,6	41,5
Финансијске делатности и делатност осигурања	-22,2	50,0	-31,4	5,9	0,0	5,9
Пословање некретнинама	88,3	64,0	22,6	75,8	-628,4	75,1
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	17,9	25,6	7,3	17,7	-11,2	14,6
Административне и помоћне услужне делатности	16,0	42,1	18,1	27,3	1,9	13,4
Образовање	532,3	535,6	2.054,6	1.098,5	0,0	1.098,5
Здравствена и социјална заштита	-3,3	-2,5	64,6	16,6	0,0	16,6
Уметност, забава и рекреација	-72,0	10,5	-19,9	-2,4	0,0	-2,4
Остале услужне делатности	354,6	-196,4	-69,5	-159,2	53,1	29,1

Извор: РЗС

Табела 30. Стопе профитабилности прерађивачке индустрије, 2020.

Сектор – подсектори	Микро	Мала	Средња	МСП	Велика	Укупно
Прерађивачка индустрија	22,7	39,6	44,4	41,0	39,4	40,1
Производња прехранбених производа	19,8	30,3	45,7	40,3	52,6	47,4
Производња пића	38,1	42,7	48,8	46,2	55,8	52,9
Производња дуванских производа	-67,6	42,0	81,9	80,2	77,3	78,0
Производња текстила	-8,8	50,9	49,6	44,3	-6,7	22,3
Производња одевних предмета	27,7	0,4	-5,8	1,3	19,7	14,0
Производња коже и предмета од коже	-313,6	14,0	26,1	20,1	7,9	12,7
Прерада дрвета и производња од дрвета, осим намештаја	17,8	32,8	42,6	34,8	10,0	33,7
Производња папира и производа од папира	35,9	43,9	56,3	51,2	66,9	59,4
Штампање и умножавање аудио и видео записа	24,6	30,4	43,4	36,8	0,0	36,8
Производња кокса и нафтних деривата	331,2	47,3	39,9	33,6	47,9	47,4
Производња хемикалија и хемијских производа	4,4	51,1	53,1	49,7	52,0	50,9
Производња основних фармацеутских производа и препарата	42,2	26,8	45,3	37,9	49,8	48,6
Производња производа од гуме и пластике	12,4	45,3	46,0	43,6	58,1	53,2
Производња производа од неметалних минерала	0,5	48,4	70,4	63,8	53,4	60,1
Производња основних метала	20,0	47,9	29,6	34,7	-45,6	-18,2
Производња металних производа, осим машина	29,0	42,0	41,7	40,7	11,3	29,6
Производња рачунара, електронских и оптичких производа	36,6	35,3	39,4	37,7	20,9	36,2
Производња електричне опреме	20,4	48,6	30,8	36,5	24,5	27,8
Производња непоменутих машина и опреме	36,5	41,3	38,0	39,0	46,3	41,4
Производња моторних возила и приколица	-58,4	2,4	6,0	1,7	20,9	19,0
Производња осталих саобраћајних средстава	14,2	43,0	31,3	29,8	36,6	31,1
Производња намештаја	23,0	17,7	33,6	28,1	37,7	33,2
Остале прерађивачке делатности	23,0	75,4	49,8	62,0	33,5	54,6
Поправка и монтажа машина и опреме	38,9	34,1	19,2	29,3	2,2	20,4

Извор: РЗС

Табела 31. Структура профита нефинансијског сектора Србије, 2020. – области

Регионалне области	Микро	Мала	Средња	МСП	Велика	Укупно
Република Србија	100.593	183.013	216.508	500.114	503.189	1.003.302
<i>учешће у области</i>	<i>10,0</i>	<i>18,2</i>	<i>21,6</i>	<i>49,8</i>	<i>50,2</i>	<i>100,0</i>
Београдска област	64.337	94.029	90.720	249.086	300.475	549.561
<i>учешће у области</i>	<i>11,7</i>	<i>17,1</i>	<i>16,5</i>	<i>45,3</i>	<i>54,7</i>	<i>100,0</i>
Западнобачка област	1.021	2.365	4.201	7.588	2.568	10.156
<i>учешће у области</i>	<i>10,1</i>	<i>23,3</i>	<i>41,4</i>	<i>74,7</i>	<i>25,3</i>	<i>100,0</i>
Јужнобанатска област	3.367	3.492	4.517	11.377	10.947	22.324
<i>учешће у области</i>	<i>15,1</i>	<i>15,6</i>	<i>20,2</i>	<i>51,0</i>	<i>49,0</i>	<i>100,0</i>
Јужнобачка област	10.805	22.688	30.858	64.351	56.250	120.601
<i>учешће у области</i>	<i>9,0</i>	<i>18,8</i>	<i>25,6</i>	<i>53,4</i>	<i>46,6</i>	<i>100,0</i>
Севернобанатска област	453	1.821	4.454	6.728	3.039	9.767
<i>учешће у области</i>	<i>4,6</i>	<i>18,6</i>	<i>45,6</i>	<i>68,9</i>	<i>31,1</i>	<i>100,0</i>
Севернобачка област	1.160	2.748	6.202	10.111	6.769	16.880
<i>учешће у области</i>	<i>6,9</i>	<i>16,3</i>	<i>36,7</i>	<i>59,9</i>	<i>40,1</i>	<i>100,0</i>
Средњобанатска област	1.060	2.466	3.056	6.583	4.286	10.869
<i>учешће у области</i>	<i>9,8</i>	<i>22,7</i>	<i>28,1</i>	<i>60,6</i>	<i>39,4</i>	<i>100,0</i>
Сремска област	3.812	12.536	18.076	34.423	17.756	52.180
<i>учешће у области</i>	<i>7,3</i>	<i>24,0</i>	<i>34,6</i>	<i>66,0</i>	<i>34,0</i>	<i>100,0</i>
Златиборска област	1.430	4.909	5.669	12.009	3.009	15.018
<i>учешће у области</i>	<i>9,5</i>	<i>32,7</i>	<i>37,7</i>	<i>80,0</i>	<i>20,0</i>	<i>100,0</i>
Колубарска област	422	2.293	3.632	6.348	3.480	9.828
<i>учешће у области</i>	<i>4,3</i>	<i>23,3</i>	<i>37,0</i>	<i>64,6</i>	<i>35,4</i>	<i>100,0</i>
Мачванска област	1.597	4.391	6.808	12.796	5.919	18.715
<i>учешће у области</i>	<i>8,5</i>	<i>23,5</i>	<i>36,4</i>	<i>68,4</i>	<i>31,6</i>	<i>100,0</i>
Моравичка област	2.250	5.894	7.659	15.802	2.593	18.395
<i>учешће у области</i>	<i>12,2</i>	<i>32,0</i>	<i>41,6</i>	<i>85,9</i>	<i>14,1</i>	<i>100,0</i>
Поморавска област	1.097	2.456	3.843	7.396	97	7.494
<i>учешће у области</i>	<i>14,6</i>	<i>32,8</i>	<i>51,3</i>	<i>98,7</i>	<i>1,3</i>	<i>100,0</i>
Расинска област	1.399	3.041	2.278	6.718	3.822	10.540
<i>учешће у области</i>	<i>13,3</i>	<i>28,9</i>	<i>21,6</i>	<i>63,7</i>	<i>36,3</i>	<i>100,0</i>
Рашка област	1.513	3.588	2.290	7.391	597	7.988
<i>учешће у области</i>	<i>18,9</i>	<i>44,9</i>	<i>28,7</i>	<i>92,5</i>	<i>7,5</i>	<i>100,0</i>
Шумадијска област	1.314	3.374	4.630	9.317	17.798	27.115
<i>учешће у области</i>	<i>4,8</i>	<i>12,4</i>	<i>17,1</i>	<i>34,4</i>	<i>65,6</i>	<i>100,0</i>
Борска област	209	704	3.395	4.308	22.205	26.513
<i>учешће у области</i>	<i>0,8</i>	<i>2,7</i>	<i>12,8</i>	<i>16,2</i>	<i>83,8</i>	<i>100,0</i>
Браничевска област	135	1.010	653	1.798	3.944	5.742
<i>учешће у области</i>	<i>2,4</i>	<i>17,6</i>	<i>11,4</i>	<i>31,3</i>	<i>68,7</i>	<i>100,0</i>
Зајечарска област	-61	62	406	407	2.732	3.139
<i>учешће у области</i>	<i>-1,9</i>	<i>2,0</i>	<i>12,9</i>	<i>13,0</i>	<i>87,0</i>	<i>100,0</i>
Јабланичка област	451	1.160	1.623	3.235	3.464	6.699
<i>учешће у области</i>	<i>6,7</i>	<i>17,3</i>	<i>24,2</i>	<i>48,3</i>	<i>51,7</i>	<i>100,0</i>
Нишавска област	1.816	3.519	3.545	8.880	11.211	20.091
<i>учешће у области</i>	<i>9,0</i>	<i>17,5</i>	<i>17,6</i>	<i>44,2</i>	<i>55,8</i>	<i>100,0</i>
Пиротска област	-7	123	162	278	14.651	14.929
<i>учешће у области</i>	<i>0,0</i>	<i>0,8</i>	<i>1,1</i>	<i>1,9</i>	<i>98,1</i>	<i>100,0</i>
Подунавска област	946	2.506	3.010	6.462	2.619	9.081
<i>учешће у области</i>	<i>10,4</i>	<i>27,6</i>	<i>33,1</i>	<i>71,2</i>	<i>28,8</i>	<i>100,0</i>
Пчињска област	21	1.344	2.871	4.236	629	4.865
<i>учешће у области</i>	<i>0,4</i>	<i>27,6</i>	<i>59,0</i>	<i>87,1</i>	<i>12,9</i>	<i>100,0</i>
Топличка област	45	494	1.948	2.487	2.328	4.815
<i>учешће у области</i>	<i>0,9</i>	<i>10,3</i>	<i>40,5</i>	<i>51,6</i>	<i>48,4</i>	<i>100,0</i>

Извор: РЗС

Табела 32. Стопе профитабилности, 2020 – области

Регионалне области	Микро	Мала	Средња	МСП	Велика	Укупно
Република Србија	37,1	38,3	35,8	37,0	41,3	39,0
Београдска област	41,9	39,6	32,4	37,1	43,0	40,1
Западнобачка област	30,7	36,0	38,7	36,6	23,8	32,2
Јужнобанатска област	47,5	32,4	34,2	36,6	41,5	38,9
Јужнобачка област	34,3	38,3	40,5	38,5	41,7	40,0
Севернобанатска област	20,9	35,7	44,1	38,7	24,9	33,0
Севернобачка област	19,9	25,9	39,9	31,6	35,2	33,0
Средњобанатска област	32,7	36,6	32,5	34,0	24,0	29,2
Сремска област	38,8	49,6	50,1	48,4	46,4	47,7
Златиборска област	28,7	39,4	36,7	36,5	22,8	32,6
Колубарска област	16,7	36,5	39,4	35,2	24,9	30,7
Мачванска област	31,3	40,0	42,9	40,0	38,6	39,6
Моравичка област	40,3	42,7	41,6	41,8	19,6	36,1
Поморавска област	29,5	35,1	41,5	37,1	1,0	25,2
Расинска област	35,6	44,1	29,8	36,4	29,8	33,7
Рашка област	26,8	34,3	24,1	28,9	15,1	27,0
Шумадијска област	26,3	33,5	31,6	31,4	40,1	36,6
Борска област	19,4	29,5	47,9	40,8	67,6	61,1
Браничевска област	8,9	31,6	19,3	22,2	42,8	33,2
Зајечарска област	-9,4	3,9	16,1	8,5	52,1	31,4
Јабланичка област	26,2	33,5	30,9	31,0	29,1	30,0
Нишавска област	24,2	25,6	23,6	24,5	48,1	33,7
Пиротска област	-1,1	8,3	9,1	7,1	63,6	55,4
Подунавска област	32,7	42,7	43,1	41,0	31,1	37,6
Пчињска област	1,1	31,0	40,0	31,6	9,0	23,9
Топличка област	9,0	32,5	44,7	39,0	19,2	26,0

Извор: РЗС